

**ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ: ЕВРОПА
ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ**

„Проучване и анализ за ресурсите и потенциала на територията на община Марица за успешно местно развитие чрез изпълнение на Стратегия за местно развитие-еднофондова или мултифондова съобразно подхода Водено от общностите местно развитие. Силни и слаби териториални характеристики“.

**МЕСТНО ПАРТНЪОРСТВО- ОБЩИНА
МАРИЦА**

Съдържание:

1. Въведение.....	2
2. Методология.....	4
2.1 Източници на информация.....	4
2.2. Използвани подходи.....	6
3. Описание на ситуацията в района.....	7
3.1. Природо-географски характеристики на територията.....	7
3.2. Население и демографска характеристика.....	10
3.3. Заетост и безработица.....	13
3.4. Образование.....	16
3.5. Икономическо развитие.....	19
3.6. Културно наследство.....	35
3.7. Транспортна инфраструктура и достъпност.....	39
3.8. Телекомуникация и широколентов достъп.....	41
3.10. Околна среда.....	42
3.11 Биологично разнообразие и защитени територии.....	46
4. Анализ на пазара и средата за територията на община Марица.....	51
5. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията, базиран на нейните ресурси и капацитет.....	57
6. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ) за развитието на територията.....	63
7. Възможности за развитие на територията чрез подхода BOMP и Еднофондова стратегия.....	78
8. Възможности за развитие на територията чрез подхода BOMP и Многофондова стратегия.....	83

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ВОМР	Водено от общностите местно развитие
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МИГ	Местна инициативна група
МСП	Малки и средни предприятия
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
НЧ	Народно читалище
ОП	Оперативна програма
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
СИР	Североизточен район
СМР	Стратегия за местно развитие
СНЦ	Сдружение с нестопанска цел
ТСБ	Териториално статистическо бюро

1. Въведение:

Настоящият анализ се изготвя в изпълнение на техническо задание и сключен договор за услуга между Община Марица и „Квалификационен фонд“ с предмет: "Проучване и анализ на територията на община Марица", в изпълнение на проект "Предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г." с №РД50-170/07.12.2015 г, сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА.

Проектът реализира подготвителни дейности за прилагане на Воденото от общностите местно развитие (ВОМР), като инструмент на политиките на Европейския съюз за включването на гражданите на местно равнище в разработването на отговори на социалните, екологичните и икономическите предизвикателства, пред които е изправена днес Европа и в частност българското общество.

Дейността е предвидена в съответствие с изискванията на Наредба 16/30.07.2015г. на МЗХ-УО за прилагане на подмярка 19.1. "Помощ за подготвителни дейности" на мярка 19 "Водено от общностите местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г. (ИРСР 2014 - 2020 г.), съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

Основна цел на проучването е да бъде извършен анализ на пазара, средата, настроенията, участниците в бъдещата МИГ, създаване на база данни и т.н. за територията на община Марица. Ще бъде анализиран и дефиниран социалния капацитет на община Марица като територия заедно с нейната конкурентоспособност за прилагане на иновации чрез бъдеща Стратегия за местно развитие. Ще се опишат заинтересованите групи заедно със своите приоритети на територията на община Марица. Ще бъде обобщено общественото мнение и нагласи на територията на община Марица, свързано с бъдещата Стратегия за местно развитие.

Дефинираните насоки, изводи и препоръки ще насочват бъдещата МИГ "Марица" към разработването на еднофондова или многофондова стратегия за местно развитие.

Анализът обобщава характеристиките на потенциалната МИГ-територия, разработени въз основа на местните потребности и потенциал, в съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация.

✓ Кратка информация за подхода Водено от общностите местно развитие:

Прилагането на подхода ВОМР се извършва чрез интегрирани и многосекторни стратегии за ВОМР, основани на характеристиките на конкретната територия и разработени въз основа на местните потребности и потенциал, в съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация.

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

ВОМР получава подкрепа от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) чрез ПРСР 2014-2020 г. и може да получи подкрепа и от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ) и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) чрез:

- Оперативна програма „Околна среда” за периода 2014-2020 г. (ОПОС 2014-2020 г.);
- Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” за периода 2014-2020 г. (ОПРЧР);
- Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” за периода 2014-2020 г. (ОПИК);
- Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж” за периода 2014-2020 г. (ОПНОИР);
- Програмата за морско дело и рибарство за периода 2014-2020 г. (ПМДР).

Целите на подхода ВОМР:

- насърчаване на социалното приобщаване и намаляване на бедността;
- интегриран подход към околната среда чрез съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, включително дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство;
- фокусиране върху иновациите чрез насърчаване на въвеждането им в практиката;
- насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила;
- повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация, алтернативни дейности и устойчиво производство на аквакултури;
- подобряване на качеството на образованието и повишаване квалификацията на населението.

Мотивацията на публично-частните партньори е да има работеща МИГ, която да осигури необходимите условия на територията на община Марица за повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство и жизнеспособността на стопанствата, за повишаване на доходите на производителите и осигуряване на доставката на качествени хранителни продукти, за опазване на екосистемите и устойчиво управление и използване на природните ресурсите в земеделието, горското стопанство и хранителната промишленост, за социално-икономическо развитие на територията, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социалното включване и по-добро качество на живот.

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности” от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

Прилагането на местна стратегия по ЛИДЕР ще допринесе чрез финансиране на проекти за осигуряване на конкурентоспособност на земеделието и по-широката селска икономика, подобряване на услугите за местното население, развитие на туризма като интегрирана дейност с участие от всички сектори.

Активното участие на всички заинтересовани страни на територията в процеса на подготовка на водената от общностите стратегия за местно развитие и в процеса нейното изпълнение допринася за разработването и подаването на максимален брой проекти, ще доведе до разкриване на нови работни места на територията.

2.Използвана методология:

Общата методология за изготвяне на анализа на територията е съобразена с насоките, дадени в „Методология за стратегическо планиране в Република България“ (Съвет за административна реформа, 2010 г.), Ръководство на водното от Общностите местно развитие в рамките на европейските структурни и инвестиционни фондове (от 2014 г.), Наредба №16 за прилагане на подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейностите“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. и Наредба № 22 за прилагане на подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.

Обект на изследване е цялостното състояние и социално-икономическо развитие на територията на община Марица, която е и потенциалната територия за създаване на местна инициативна група.

Преследваната цел е извеждането на обоснована оценка относно съществуващия потенциал, в т.ч. иновативните характеристики на средата и идентифициране на факторните условия с благоприятстващо и ограничително въздействие върху бъдещата му реализация. Резултатите от анализа следва да послужат за определяне на основните проблемни области в развитието на района, които трябва да бъдат обект на интервенция в рамките на целенасочен комплекс мерки, обхванати от Стратегия за местно развитие.

2.1 Източници на информация

Източниците на информация, които са използвани за изготвянето на анализа са следните:

Нормативна уредба, стратегически документи и политики на национално и регионално ниво, както следва:

- ✓ Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г.;

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

- ✓ Национална стратегия за устойчиво развитие на земеделието в Република България за периода 2014-2020 г.;
- ✓ Информационна мрежа за защитените зони от НАТУРА 2000;
- ✓ Регионален план за развитие на Южен централен район 2014-2020 г.;
- ✓ Областна стратегия за развитие на област Пловдив 2014-2020 г.;
- ✓ Доклад относно резултатите от Последваща оценка за изпълнението на регионалния план за развитие на Южен централен район 2005-2015 г.;
- ✓ Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.
- ✓ Ръководство на воденото от Общностите местно развитие в рамките на европейските структурни и инвестиционни фондове;
- ✓ Наредба №16 за прилагане на подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейностите“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.
- ✓ Наредба № 22 за прилагане на подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.

Документи на общинско ниво, както следва:

- ✓ Последваща оценка на изпълнението на Общински план за развитие на община Марица за периода 2007-2013 г.;
- ✓ Общински план за развитие на община Марица 2014-2020 г.;
- ✓ Годишен доклад за наблюдение и изпълнение на Общински план за развитие на община Марица 2014-2020 г.;

Други източници на информация:

- ✓ ИСУИ – Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България;
- ✓ Справки за финансирани проекти и получени субсидии по Програма за развитие на селските райони (от сайта на Държавен фонд земеделие);
- ✓ Официални данни и статистическа информация от НСИ и ТСБ- гр. Пловдив,
- ✓ Бюро по труда - Марица
- ✓ Нормативни и поднормативни актове;
- ✓ Интернет сайтове на институции и организации: община Марица, НСИ, АЗ, областна администрация Пловдив, ОПОС, ОПРЧР, ПРСР и други;
- ✓ Информационни интернет сайтове и медии.
- ✓ В рамките на заданието е проведено представително проучване сред местната общност (представители на бизнеса, земеделски производители, НПО, читалища, кметове на населени места и граждани), като

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

получените данни са обобщени и използвани за целите на настоящия анализ.

2.2. Използвани подходи:

Настоящият анализ се фокусира върху представяне на наличните ресурси на територията на община Марица, тенденции на развитие и оценка на нуждите. Основните методи, използвани при осъществяване на анализа, са аналитичен преглед, експертна оценка и сравнителен и икономически анализ. В процеса на събиране на информация, необходима за осъществяването на анализа, са използвани следните конкретни методи и подходи:

Събиране, проучване и анализ на документи и информация.

- ✓ Събиране на информация чрез документален преглед, интернет, срещи и консултации.
- ✓ Проучване на документи, информация и данни от различни официални източници и анализи и доклади на различни институции и организации.
- ✓ Анкетирание на участници в информационните дни и идентифицираните заинтересовани страни.
- ✓ Обобщения на резултатите и изводи
- ✓ Оценка на наличните ресурси и нуждите на територията.

Приложен е комплекс от методи за икономически изследвания: аналитичен, диференциран, сравнителен, индексен, графичен, SWOT анализ.

Използвани са следните групи показатели: демографски (брой на населението; структура на населението (по местоживееене, пол, възраст, образователен статус, етническа принадлежност); естествено движение на населението (раждаемост, смъртност, естествен прираст); механично движение на населението (заселени, изселени, механичен прираст); икономически (брой предприятия; брой на заетите лица в предприятията; нетни приходи от продажби, х.лв. нетни приходи от продажби на един зает, лв.; брой на земеделските стопанства по категории на използваната земеделска площ; площ в стопанствата по категории на ИЗП, дка; брой на животните в стопанствата; среден размер на едно стопанство, дка, среден брой животни в едно стопанство; социални характеристики и условия на живот (средна годишна работна заплата; коефициент на икономическа активност; коефициент на заетост; коефициент на безработица; относителен дял на безработните лица на възраст до 29 г.; относителен дял на безработните лица с регистрация повече от една година; брой на лечебните заведения за болнична помощ; брой на лечебните заведения за извънболнична помощ; брой на други лечебни заведения; медицински персонал, бр. население на един лекар, бр. детски ясли, бр., детски градини, бр.)

Консултиране и дискусии.

- ✓ Работа в екип - осъществени са срещи с екипа за изпълнение на проекта и дискутиране и консултиране за изясняване на необходимата информация, на получените резултати от анализа и оценката.
- ✓ Дискусия и консултации с участниците в информационните срещи с различни заинтересовани страни на територията на община Марица;
- ✓ Индивидуални разговори с потенциални бенефициенти на Стратегията за местно развитие.

4.Описание на ситуацията в района:

Природо-географски характеристики на територията:

Община Марица е разположена в Горнотракийската низина и заема средишно положение в териториалния обхват на Пловдивска област, респективно на Южен централен район и на страната.

Заема площ от 34 264,6 ха, което представлява 5,7% от територията на областта и около 0,3% от територията на страната. Административният ѝ център е базиран в областния център Пловдив. Обхваща 19 села - Труд, Маноле, Рогош, Граф Игнатиево, Строево, Скутаре, Царацово, Войводиново, Радиново, Костиево, Бенковски, Войсил,

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

Манолско Конаре, Ясно поле, Динк, Желязно, Трилистник, Калековец и Крислово, всяко от които има свое землище.

Общината има изключително добра транспортна свързаност както със съседните общини, така и в национален план. През цялата територия на общината преминават железопътната линия София – Бургас и автомагистрала „Тракия“, а по направление север – юг преминава пътят I-64 през Пловдив, който свързва общината с Подбалканския път.

Релефът на община Марица е основно равнинен, с незначителен наклон към р. Марица и средна надморска височина около 170 m. Динамика в релефа внасят леглата на протичащите през общинската територия реки – Пясъчник, Стряма и Потока, леви притоци на р. Марица, трасетата на напоителни и отводнителни канали и островно разположените широколистни гори.

Община „Марица“, като част от Среднотракийската низина има преходно-континентален климат, със средиземноморско влияние: мек с кратка зима и продължителна топла есен.

Релефът на Община "Марица" е равнинен, със средна надморска височина около 170m, с различни елементи - дерета, блата, оврази, могили.

Природните ресурси на Община „Марица“ са плодородните и почви, водните запаси и биологичното разнообразие. Най-голямото поземлено богатство на общината са земеделските земи, които заемат 81% от площта ѝ. Плодородието на почвите и големия дял на земеделските обработваеми земи определят и предимно селскостопанския характер на поминъка в общината. Горите и горските територии са слабо представени в Община „Марица“ (около 1,8% от общата територия). По предназначението си горите са: защитни, рекреационни, за дивечопроизводство и ловуване и горски земи- поляни и храсталаци. Разпространени са по поречието на реките, покрай населените места и стопанските обекти, покрай пътищата и в изолирани случаи- островно сред обработваемите земи.

На територията на общината има "защитени територии". Сега почти цялата и територия е усвоена за селскостопанска дейност. От някогашните гори (цяр, кафяв габър, полски ясен и полски бряст) са запазени малки групи и единични екземпляри. Интерес представлява малка гора от дъб в с. Маноле (някогашен център за семенен материал) и влажните зони около язовирната система Труд - Войводиново. Едроразмерната горска растителност е представена от широколистни видове, характерни за Тракийската горскорастителна област. Горските територии попадат в обхвата на ДГС „Пловдив“. Част от землищата на селата Трилистник и Маноле попадат на територията на ДЛС „Чекерица“. Районът е естествен развъдник на фазани, яребици, гривяк, пъдпъдък, гургулица, зайци и сърни. Сборно място преди отлитане на юг за Черния щъркел от обширен географски ареал. Реките преминаващи през общината, са р. Марица, р. Стряма, р. Потока, р. Пясъчник. Те имат обширни

водосборни басейни извън общината и по-ограничени водосбори в общината. Други открити водни площи са предимно язовирните системи при селата Труд, Граф Игнатиево и Войводиново, и някои малки стопански язовири, разпръснати по цялата територия на общината, естествено свързани с каналите, подхранвани от язовирите Пясъчник, Домлян и речните течения. Повърхностните водни площи освен за общото си предназначение се ползват за напояване, рибовъдство и са традиционни естествени развъдници на водолюбиви птици и животни. В землището на с. Войводиново е разкрит източник на минерална вода (два сондажа с температура около 31 градуса), която се прилага в търговската мрежа като "трапезна".

Извод: релефът, климата, почвите, изобилието на водни запаси, големия дял висококачествени обработваеми земи благоприятстват развитието на интензивно зеленчукопроизводство, овощарство и оризопроизводство. Животновъдството е обезпечено с възможността за отглеждане на житни и фуражни култури и наличието на обширни мери. Природогеографските условия на общината благоприятстват човешката дейност. Има условия за създаване на качествена жизнена среда, за постигане развитие на стопанския сектор и на човешките ресурси.

Обща справка за населените места на територията на потенциална МИГ-община Марица към 31.12.2014г.

Код на населеното място	гр./с.	Населено място	Население	Брой население на 65 и повече години	Брой население между 15 и 64 години	Брой жилища	Брой масивни жилища и със стоманобетонна носеща конструкция	Относителен дял на масивните жилища в жилищата със стоманобетонна носеща конструкция от общо попълвани жилища - %	Относителен дял на електрифицираните жилища от общо - %	Относителен дял на жилищата, свързани към градска канализация - %	Организирано събиране на отпадъците	Относителен дял на жилищата с достъп до интернет (в т.ч. широколентов) - %	от универсална и допълнителни пощенски ящици	брой библиотеки за територията	междинарешна мрежа за телефонностителни услуги	детски градини и училища - брой	Обществени услуги	Баланс обща община брой здани (от таб. 5)	културни ценности с национално и световно
038			13	34		59	30	50.7		0.86		0.31							
39	с.	Бенковски	45	1	833	9	4	5125	100	9963	1	3233	1	1	0	3	0	1	
118			21	36	152	80	62	77.1	98.3	0.97		0.46							
45	с.	о	65	0	4	8	3	0396	75	707	1	375	1	5	0	3	1	1	
120			10	26		52	25	48.3	99.8	0.69		0.22							
19	с.	Войсил	77	0	674	3	3	7476	088	7632	1	3709	1	3	0	3	0	0	
178			18	40	115	88	47	53.5		0.82		0.27							
06	с.	Граф Игнатиево	05	1	8	3	3	6738	100	304	1	6644	1	3	0	3	1	1	

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

211			87	10		36	10	29.0	99.7	0.76		0.10						
69	с.	Динк	0	6	573	8	7	7609	2826	0797	1	8696	0		0	1	0	0
292			37			16		54.9		0.78		0.25						
35	с.	Желязно	4	80	247	2	89	3827	100	0645	1	3086	0		0	0	0	0
353			25	42	166	84	48	57.1		0.81		0.31						
00	с.	Калековец	71	0	9	2	1	2589	100	982	1	3912	1	3	0	3	1	0
389			18	32	115	75	39	52.4		0.80		0.23						
50	с.	Костиево	12	4	7	5	6	5033	100	9396	1	7333	1	2	0	3	1	1
399			63	14		34	19	57.1	99.4	0.84		0.20						
18	с.	Крислово	5	0	400	8	9	8391	2529	1317	1	977	0	1	0	0	0	0
470			28	58	187	92	63	69.1		0.78		0.33						
86	с.	Маноле	12	1	3	0	6	3043	100	2464	1	2971	1	5	0	3	1	0
471		Манолско	68	21		35	14	41.8		0.70		0.16						
13	с.	Конаре	7	6	405	6	9	5393	100	7006	1	573	1	1	0	2	1	0
614			71	17		30	18	58.5		0.92		0.34						
12	с.	Радиново	3	5	471	9	1	7605	100	145	1	7541	1		0	0	0	0
628			30	58	197	11	70	63.5		0.80		0.28						
58	с.	Рогош	81	3	1	03	1	5394	100	2064	1	7012	1	3	0	3	1	1
669			24	48	158	96	50	52.2		0.87		0.33						
15	с.	Скуtare	15	9	3	3	3	3261	100	9908	1	5423	1	2	0	3	0	1
698			16	42	106	75	45	60.2	99.8	0.86		0.29						
74	с.	Строево	63	3	9	4	4	122	6737	8586	1	3103	1	3	0	3	2	0
731			80	20		38	21	56.8	99.7	0.71		0.21						
22	с.	Трилистник	9	1	476	2	7	0628	3753	3483	1	7848	1	1	0	2	0	0
732			39	82	264	15	10	66.7		0.98		0.43						
42	с.	Труд	85	2	8	26	19	7588	100	7637	1	6555	1	7	0	3	1	1
780			21	49	148	84	48	57.2		0.94		0.45						
80	с.	Царацово	85	2	2	4	3	2749	100	8686	1	2381	1	4	0	3	1	1
876			64	18		29	13	45.1		0.82		0.14						
69	с.	Ясно поле	5	8	415	9	5	505	100	1429	1	7157	1		0	0	1	0

Население и демографска характеристика:

Броят на населението на община Марица по данни на НСИ към 31.12.2011 г. 32 438 души, а към 31.12.2014 г. е 31 649 души. По този демографски показател община Марица попада в категорията на средните общини (с население от 30 до 50 хил. д.). Най-многолюдно е село Труд (3 985 души), а най-малко е Желязно (374 души). С население над 2 000 души са селата Калековец, Маноле, Войводино, Царацово, Скуtare и Рогош. Под 1 000 жители имат селата Динк, Крислово, Манолско Конаре, Радиново, Трилистник, Ясно поле.

Населението в селските райони е концентрирано в административните центрове на селските общини, т.е. в 231 от общо 4 128 населени места на селските райони. В тях живее 50% от общото население на селските райони, включително 20% от населението

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

на възраст под 15 години на селските райони, 53% от населението на възраст 15-64 години и 40% от населението на възраст 65 и повече години. Средния брой жители на едно село в община Марица е 1 666 души при 524 за страната, което е показател за добър потенциал на човешките ресурси. Демографската картина показва устойчивост както като цяло за общината, така и за отделните населени места, като тази устойчивост е характерна и за малките населени места.

КОЕФИЦИЕНТИ НА РАЖДАЕМОСТ, СМЪРТНОСТ, ДЕТСКА СМЪРТНОСТ И ЕСТЕСТВЕН ПРИРАСТ

Общини Показатели	2010		2011		2012		2013		2014	
	брой	на 1000 души								
Област Пловдив										
Раждаемост	7197	10,3	6827	10,0	6694	9,8	6484	9,6	6636	9,8
Смъртност	9733	13,9	9407	13,8	9694	14,3	9251	13,6	9563	14,1
Детска смъртност (на 1000 живородени)	56	7,8	63	9,2	54	8,1	54	8,3	55	8,3
Естествен прираст	2536	-3,6	2580	-3,8	3000	-4,4	2767	-4,1	2927	-4,3
Община Марица										
Раждаемост	307	9,8	308	9,5	297	9,2	301	9,4	311	9,8
Смъртност	496	15,8	489	15,1	523	16,1	481	15,0	449	14,1
Детска смъртност (на 1000 живородени)	5	16,3	4	13,0	3	10,1	4	13,3	5	16,1
Естествен прираст	-189	-6,0	-181	-5,6	-226	-7,0	-180	-5,6	-138	-4,3

Естественият прираст на населението в общината за периода 2010-2014 година се движи в границите съответно -189 (2010) и -138 (2014 г.), като за 2014 г. съвпада с естествения прираст за Пловдив - -4,3 (на 1000 души), която е една от 7-те области в страната с най- добър естествен прираст (макар и отрицателен).

Механичният прираст в общината за 2014 г. също е отрицателен.

Статистически зони	Заселени Immigrants			Изселени Emigrants			Механичен прираст Migration increase		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
	Total	Males	Females	Total	Males	Females	Total	Males	Females
Области									
Общини									
Марица	373	154	219	594	253	341	-221	-99	-122

За последните 5 години (от 2010 г. до 2014 г. включително) се забелязва нарастване на населението (през 2011 г.) с около 1000 човека, което не е характерно за селските общини, след което отново плавно намаляване.

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

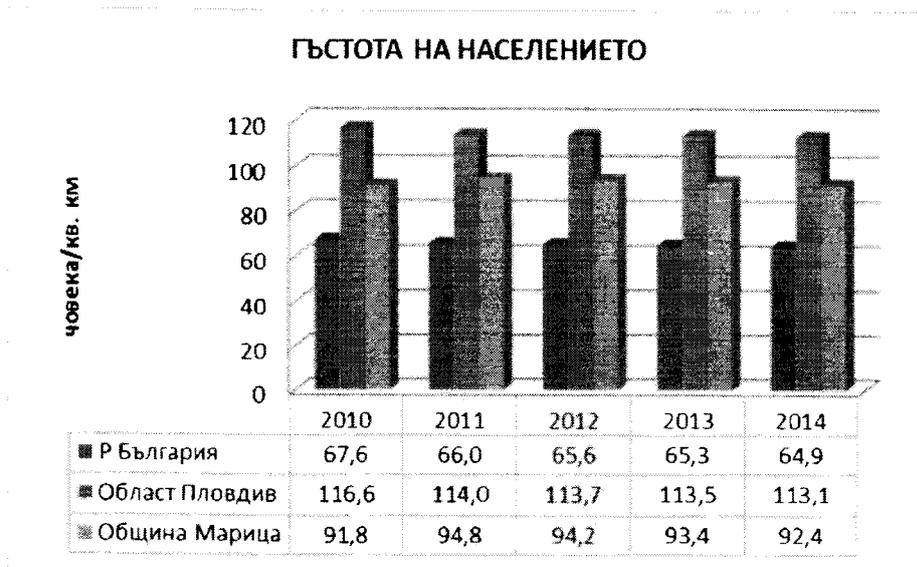
Година	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Брой население	31 451	32 491	32 295	32 008	31 649

Положителната тенденция в нарастването на населението на общината, в т.ч. и на повечето населени места в нея е с по-траен и продължителен характер. За това говорят и данните от двете последни преброявания - 2001 и 2011 г. За посочения десетгодишен период (2001 - 2012 г.) броят на населението се запазва стабилен в рамките на около 32 хиляди души с леко нарастване от 32045 души (2001 г.) до 32295 души (2012 г.), или увеличение с 250 души, което представлява само 0,8%.

Етническата структура на населението в община Марица показва, че преобладаващата етническа група е българската. При преброяването на населението през 2011 г. отговор за етническата си принадлежност са дали 28834 лица. От тях като българи се самоопределят 25539 души, което е 88,6% от населението на общината. Като турци се самоопределят 897 души (3,1% от населението на общината), а като роми 1977 души (6,9% от населението на общината).

В териториален аспект (по населени места) етническата структура на населението показва, че във всички села на общината българската етническа структура преобладава. В с. Радиново през 2011 г. живеят само българи. С висок дял – над 95% българи е населението на селата Войводиново, Бенковски, Труд, Царацово, Ясно поле и др. Турската етническа група е по-компактна в селата Динк (30,1% от самоопределилите се) и с.Крислово (12,25). При анализа на данните за турската етническа група следва да се отчита и обстоятелството, че част от ромите се самоопределят като турци (като в с. Динк например). По-компактна ромска етническа група (над 10% от самоопределилите се) е отчетена в селата Калековец, Трилистник, Рогош, Манолско Конаре.

Стабилизираният брой на населението на общината при непроменената площ на територията ѝ дава отражение и върху гъстотата на населението. Този показател е един обективен критерий за степента на населеност. Средната гъстота на населението за анализирания период се запазва почти непроменена и е в рамките на около 93 души/км². Средната гъстота на населението в предимно селските райони на България е 47 души на кв.км, и е сходна на тази в ЕС. Община Марица се характеризира с различен профил като една от общините с много висока гъстота на населението (над средната за страната - 64,9 души/км²). Това се отразява положително върху възможностите за ефективно използване на разполагаемите поземлени ресурси, от гледна точка на високата населеност на територията.

В сравнение със стандартната възрастова структура на населението средно за страната, тази за община Марица не се отличава съществено. Относителният дял на

населението в под трудоспособна възраст за община Марица към 2014 г. (15,8%) е малко по-висок от този за страната (14,8%). В същото време, населението в над трудоспособна възраст в община Марица също е по-висок от (25%) и съответния за страната (24,1%). Независимо от факта, че Община „Марица“ е типично селска община, по показатели "брой домакинства" и "жилищен фонд" тя не се различава особено от средните за област Пловдив.

Очертава се процес на стабилизиране на броя на населението в под трудоспособна възраст, но неговият относителен дял не е в състояние да компенсира процеса на застаряване на населението в общината.

Изводи: Близостта на населените места в община Марица до областния център Пловдив, сравнително добрите условия за живот спрямо другите села, оптималните условия за развитие на интензивно селско стопанство и редица други фактори, са допринесли за трайната тенденция за отчитане на положителен механичен прираст на населението на общината. Община Марица се определя като община с младо население, което би могло да гарантира добро демографско развитие на общината и по-добро бъдещо естествено възпроизводство, което е от значение за икономическата му функция - като работна сила. На фона на силното обезлюдяване на голямата част от останалите български общини, демографската характеристика на община Марица (по отношение на показателя „брой на населението“) дава основание за извода, че е със стабилно демографско развитие. Налице е по-слабо изразена тенденция на застаряване на населението, което е по –ясно подчертано за някои от селата в общината. Има добро обезпечение с човешки ресурси.

Заетост и безработица:

За 2014 г. икономически активните лица са 13 037, а наетите лица на територията на община Марица са 11 576 д. Броят на наетите лица е един от индикаторите за

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

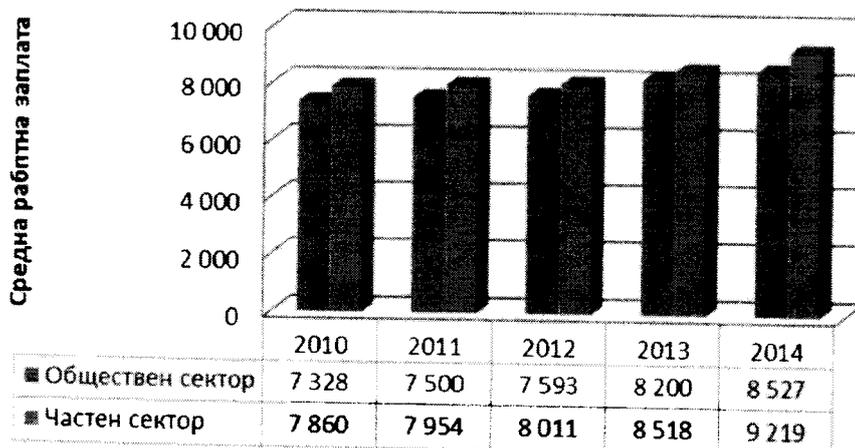
състоянието на икономиката – 88% за територията на общината. От тях най-много са наети в Преработваща промишленост – 73% (8466 д.), Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети – 7,3% (885 д), Транспорт, складиране и пощи – 6,4% (740 д.) и Строителство – 3,12 % (361 д.). В сектор Селско, горско и рибно стопанство са наети едва 2.7% от работещите.

Високият брой на наетите в сектор „Промисленост“ е резултат от мащабните инвестиции в отрасли на преработващата промишленост през последните 10 години. По този показател община Марица е с характеристики на промишлено развита територия. С по-голям брой заети в промишлени отрасли (над 200 д.) са в селата Труд, Рогош, Калековец, Маноле, Войводиново.

Доказателство за доброто икономическо развитие на територията е и процента на заетите в частния сектор, който се запазва много висок през разглеждания пет годишен период (от 2010 г до 2014 г.). През 2010 г. в частния сектор са заети 95% (в обществения 4.9%), а през 2014 г. 96.5% (3.5%).

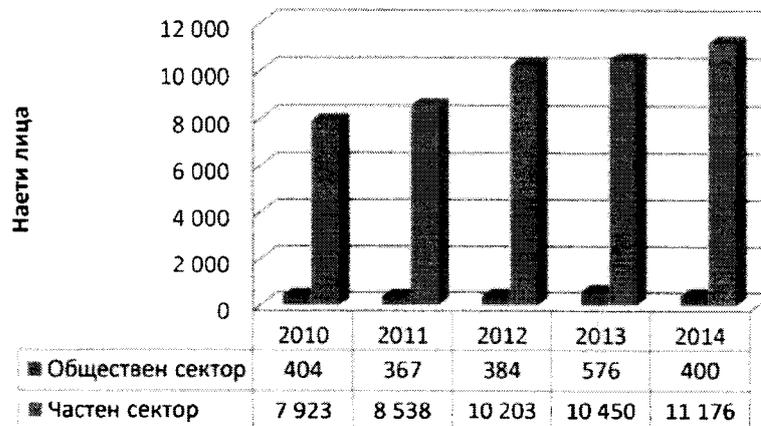
В категорията „икономически активно население“ попадат лицата във възрастовите групи над 15 години. В него попадат както заетите, така и безработните лица, т.е. работната сила в общината. По населени места с по-висок относителен дял (над 50% от населението над 15 години) на икономически активно население са някои от по-големите села – Радиново, Войводиново, Динк, Войсил, Труд, Царацово. Броят на активното население се влияе и от възрастовата структура на населението.

СРЕДНА БРУТНА ГОДИШНА ЗАПЛАТА В ОБЩИНА МАРИЦА

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД(50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

НАЕТИ ЛИЦА ПО ТРУДОВО ИЛИ СЛУЖЕБНО ПРАВООТНОШЕНИЕ

Това е нетипична ситуация за повечето общини от подобен тип, където повечето от заетите са в общественния сектор и общината практически се явява най-големия работодател на територията.

Благоприятното икономическо развитие на община Марица дава отражение не само върху трудовата заетост, а и върху размера на доходите. Обект на анализ е средната работна заплата на наетите лица. Към 2010 г. тя е в размер на 7834 лв., а през 2014 г. – 9195 лв. или с 1361 лв. повече. В община Марица се забелязва обратна тенденция за по-високо заплащане в частния сектор, отколкото в обществения, като за 2014 г. средната заплата в частния сектор в община Марица - 9219 лв. се доближава до средната заплата в частния сектор за цялата страна – 9 602 лв.

По данни на ДБТ „Марица“ общият брой на регистрираните безработни лица на територията на община Марица към 31.12.2014 г. е 1129, с 211 души по-малко в сравнение с 2013 г. От общият брой регистрирани – 256 са лица до 29 г., а 434 са с регистрация повече от една година. Равнището на безработица във възрастовата група 20-64 години е най-високо в предимно селските райони - 14% на България. Безработицата в община Марица излиза извън тази тенденция с по-ниско от средното равнище от 8,7%.

Според степента на завършено образование безработните в община Марица се разпределят както следва:

- Висше – 58 души
- Средно – 303 души
- Основно – 221 души
- Начално или по-ниско – 547 души.

Най-голям проблем за общината в сферата на безработицата е наличието на младежка безработица. Община Марица участва в програми за стимулиране на младежката

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

заетост, като има установени публично-частни партньорства и с бизнеса, които също осигуряват работни места и преквалификация за младите хора. Реализираните програми за заетост се характеризират със слаба активност на младите хора. Община Марица има решение за отдаване под аренда на общинска земя, с което се дава възможност на млади хора да започнат самостоятелен бизнес, насочен към земеделието, като първа стъпка. Най-тежък е проблема с ромската безработица, поради ниската квалификация. Програмите по временната заетост не решават проблема с младежката безработица. Връзката с работодателите е трудна. Необходими са комплексни мерки и партньорство между местната власт, бизнеса и НПО-сектора, които целенасочено да работят за мотивиране на младите хора за оставане и намиране на работа на територията на община Марица.

Повишаването на образоваността на населението и предоставянето на благоприятни условия за развитие на местната промишленост са двигател за намаляване на негативните стойности на безработицата и отрицателния механичен прираст.

Изводи: По отношение на коефициента (равнището) на безработица община Марица е в по-благоприятна позиция от средното за област Пловдив и в страната, което се дължи основно на наличието на достатъчно на брой работни места в редица икономически дейности (отрасли) в промишлеността и в сектора на услугите. Както в цялата страна най-висока е безработицата сред лицата със средно и основно образование. Затвърждава се тенденцията безработните без квалификация да доминират в структурата на регистрираните безработни. Тази група безработни е неконкурентоспособна на пазара на труда и формира основната част на контингента на продължително безработни лица.

Образование:

В зависимост от застъпената образователна степен в училищата, общото образование в общината е представено от два типа училища - начални и основни. Пълният обхват на средното образование (в СОУ) не е представен в общината. Образователната мрежа в община Марица е представена от 16 целодневни детски градини и 13 училища, от тях 11 основни и 2 начални училища. Детски ясли на територията на общината няма.

За създаване на възможности за образование на децата от селата без действащи общообразователни училища в община Марица със статут на „средищни“ са общо 7 броя. Това са ОУ „Георги Бенковски“ в с. Бенковски, ; ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Войводиново, ОУ „Граф Игнатиев“ в с. Граф Игнатиево, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Калековец, ОУ „Васил Левски“ в с. Маноле, ОУ „Васил Левски“ в с. Рогош и ОУ „Христо Смирненски“ в с. Строево. За безплатен превоз на учениците до най-близкото средищно училище, общината разполага с три училищни автобуса.

Недостатъчният брой ученици в някои от общообразователните училища е причина учебния процес да се осъществява в паралелки със слети класове и в маломерни паралелки. Това е фактор за снижаване на качеството на обучението. От друга страна -

продължаващото намаляване на броя на учениците поставя въпроса за необходимостта от по-нататъшно реструктуриране на мрежата от общообразователни училища в общината.

Материалната база на детските заведения е в добро физическо състояние. През 2014 г. е извършен основен ремонт на ЦДГ с. Костиева, ЦДГ с. Труд, ЦДГ с. Рогош, а в с. Войводиново е изградена нова ЦДГ.

За учебната 2014/2015 г. броят на децата в детските градини е 1125 (с 94 повече от 2013/2014), а броят на учениците 2133 (с 87 повече от учебната 2013/2014 г.). В училището в село Калековец са разкрити две професионални паралелки – работник в дървообработването и специалност производство на фасонирани материали. За учебната 2014/2015 г. в тези професионални направления има общо 46 деца. Учениците от общината посещаващи средни общо и профилирани училища (езикови, хуманитарни и природо-математически гимназии) учат в гр. Пловдив.

Няма и висши учебни заведения или техни филиали. Няма регистрирани и Центрове за професионално образование и ориентиране.

Със средства от ОП „Регионално развитие“ са реализирани мерки за подобряване на енергийната ефективност чрез използването на ВЕИ четири училища и три детски градини в общината - ОУ Бенковски, ОУ и ЦДГ Калековец, ЦДГ Рогош, ОУ Скутаре, ОУ и ЦДГ Труд. За подобряване енергийната ефективност община Марица е реализирала и проект по Фонд Козлодуй за училищата ОУ „Граф Игнатиев“ в с. Граф Игнатиево и ОУ „Христо Смирненски“ в с. Строево.

Предприети са мерки за осъвременяване на обзавеждането в редица основни училища, с което се създават предпоставки за подобряване на учебния процес - осигуряване на интерактивни учебни дъски (НУ „Св. Кл. Охридски“ - с. Войсил, ОУ - „Васил Левски“ - с. Рогош), осигуряване на компютърно хардуерно оборудване (ОУ „Гр. Игнатиев“ - с. Граф Игнатиево, ОУ „В. Левски“ -с. Маноле, ОУ" Св. Св. Кирил и Методий" -с. Труд и други), безжична мрежа за интернет достъп в ОУ с. Калековец.

На територията на общината през последните пет години има изградени две нови училища. През учебната 2009/2010г влиза в експлоатация нова училищна сграда в с. Рогош. Инвестициите за изграждане на новото училище са изцяло от общинския бюджет. Училището разполага с необходимите класни стаи, с две модерни компютърни зали, специализирани кабинети по трудово обучение, както и спортни обекти - голям физкултурен салон и спортни площадки.

За учебната 2015/2016 г. отваря врати Земеделска гимназия по животновъдство и екология в с. Маноле, което са част от най-машабния образователен проект на Министерството на образованието и науката, Министерството на земеделието и община Марица. Сградата на профилираната в областта на земеделието гимназия е започната в далечната 1986 г. Училищната сграда е с разгъната застроена площ 3985

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

кв. м. Проектирана е с 21 класни стаи, 6 учебни кабинета, 6 административни зали, лекарски и зъболекарски кабинет и библиотека. 600 деца ще учат в бъдещата земеделска гимназия по животновъдство и екология. По проект то ще съвместява 2 функции – ще бъде средишно основно училище за децата от Маноле и близките села, а други 300 ученици ще получават средно образование до 12 клас. Към училището е бъде изградена и модерна спортна зала с 450 седящи места. Земеделските училища в страната могат да кандидатстват за закупуване на земеделска техника предназначена за учебния процес по Програмата за развитие на селските райони 2014–2020г. Аграрният университет в Пловдив ще сътрудничи и помага на новото учебно заведение, с обмяна на опит и преподаватели. Очаква се през 2017 г. училището в с. Маноле да бъде преобразувано в професионална гимназия с профил земеделие, в която учениците ще избират между три специалности: растениевъдство, животновъдство и екология. Инвестицията в новото училище е на стойност 5 милиона лева и е от Публичната инвестиционна програма "Растеж и устойчиво развитие на регионите".

Изводи: на територията на община Марица има добре функционираща образователна система със средно изградена материално-техническа инфраструктура, която е в процес на осъвременяване и модернизация. Увеличава се тенденцията учениците от общината да посещават средни общо и профилирани училища (езикови, хуманитарни и природо-математически гимназии) в гр. Пловдив и в тази връзка се предприемат мерки за осъвременяване на обзавеждането в редица основни училища, с което се създават предпоставки за подобряване на учебния процес. На територията на общината не функционират детски ясли и почасови детски заведения, което възпрепятства младите майки да съчетават трудова дейност с отглеждане на деца. Сравнителните данни от резултатите от последните две преброявания на населението показват, че незначително е нараствал относителния дял на населението с висше образование, по-видимо е нараснал дялът на населението със средно образование, което е за сметка на населението с по-ниско образователно ниво(вкл. и на неграмотните лица). По населени места с по-голям брой високообразовани лица са селата Труд, Войводиново, Царацово. С по-висок брой нискообразовани лица (над 55% с основно и по-ниско образование) са селата Динк, Калековец, Маноле, Манолско Конаре, Трилистник. От общия брой неграмотни в общината (683 лица) по 105 лица са в селата Динк и Рогош. От населението над 7 годишна възраст на с. Динк 13,7% са неграмотни. Тези данни съпоставени с данните за по-компактното ромско население, показват, че в селата в които има повече роми е и по-висок броят на нискообразованите и неграмотни лица. Има тенденция към намаляване броя на учениците в някои от общообразователните училища, което е причина учебния процес да се осъществява в паралелки със слети класове и в маломерни паралелки. Това е фактор за снижаване на качеството на обучението.

Икономическо развитие:

Структурата на икономиката в община Марица се определя от настъпилите социално-икономически условия през последните 20 години. Докато до края на 90 години на миналия век водещ отрасъл е било селското стопанство, то постепенно се измества от **промишлеността**. Този факт оказва благоприятно влияние за развитието на общината. Благодарение на промишлеността селата не се обезлюдяват вследствие на миграция към градските центрове.

Определящи за развитието на икономиката в общината са отраслите лека промишленост и селско стопанство.

Отрасловата структура на промишлеността е разнообразна: хранително-вкусова, машиностроителна, металоорежеща, дървообработваща, химическа, трикотажна и др. Предприятията са изцяло частни.

Териториално промишлеността се развива извън населените места. Терените на бившите стопански дворове 2380 дка са в основата на новите "стопански зони" на общината поради относителната си обезпеченост с техническа инфраструктура, добри транспортни връзки и по - опростени процедури в инвестиционното проектиране. Към тях естествено са се присъединили и терени от смяна функционалното предназначение на земеделски земи за стопански дейности. Близостта на областния град Пловдив прави изключително бурен процесът на разрастване на стопанските зони. Доброто географско положение на територията дава бързи транспортни връзки до пазарите. Сградният фонд на промишлените предприятия е нов, техниката почти навсякъде е съвременна.

За разлика от по-голямата част от общините в страната, при които като последица от икономическата криза в периода след 2008 г. се наблюдава и определено свиване в предприемаческата активност, в община Марица този проблем не толкова изявен. До този извод водят данните за броя на фирмите (нарастващ през годините), както и разходите за инвестиции (също нарастващ).

Община „Марица“ има средно висок принос в икономиката на областта. Нетните приходи от продажби съответно са 6,8% от общите за областта, а приходите от дейността – 6,6% .

„Микро“ фирмите са лицето на семейния бизнес в общината. За мястото им в местната икономика представя дават следните данни за 2012 г.:

- Брой - 913 , което е 88,5% от общия брой на всички фирми;
- Брой на заетите – 1104 д., или 16,4% от всички заети;
- Размер на произведената продукция – 74981 хил. лв., или 6,2 % от общия ѝ размер за общината.

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

Секторна структура:

Икономическият профил на община Марица до голяма степен се определя от секторната и отрасловата структура на местната икономика. В нея с различна тежест и значимост са представени отрасли от трите сектора - „Селско, горско и рибно стопанство“, „Индустрия“ и „Услуги“, по-популярни още като първичен, вторичен и третичен. За характеристика и оценка на секторната структура на икономиката на общината се използват основни икономически показатели, които се прилагат и при общата характеристика на икономиката на общината. Представа за състоянието на отделните сектори дава таблица по-долу:

Показатели	Общо за 2010 г	По икономически показатели			Показатели	Общо за 2014 г	По икономически показатели		
		Първичен	Вторичен	Третичен			Първичен	Вторичен	Третичен
Брой предприятия	662	92	166	404	Брой предприятия	717	137	190	390
Произведена продукция (хил. лв.)	831 917	14 217	781 889	35 811	Произведена продукция (хил. лв.)	1 304 182	30 173	1 239 128	34 881
Приходи от дейността (хил. лв.)	990 253	18 839	813 322	158 092	Приходи от дейността (хил. лв.)	1 525 705	42 335	1 332 605	150 765
Заети лица (брой)	7 410	271	5 883	1 256	Заети лица (брой)	10 199	413	8 600	1 186
Дълготрайни материални активи (хил. лв.)	296 715	9 541	253 173	34 001	Дълготрайни материални активи (хил. лв.)	342 516	21 929	299 975	20 612

Анализът на данните за секторната структура на икономиката на община Марица показва, че за анализирания 5 годишен период (2010-2014 г.) се наблюдава

положително развитие, което е характерно за всички от използваните икономически показатели. Това се отнася и за трите основни сектора на икономиката. Тежестта на отделните сектори по отношение на анализиранияте показатели е различна.

По отношение на значимостта на отделните сектори, с водещи позиции в местната икономика е **сектор „Индустрия“**. С изключение на показателя "брой предприятия", по всички останали - сектора е на първо място. През 2014 г. в отраслите от сектор „Промисленост“ относителният дял на произведената продукция е 87,2% от общия ѝ размер за цялата местна икономика, почти такъв е и дялът на приходите от дейност (80,2%). В промишлените отрасли са ангажирани и най-голям брой от заетите лица, които са 72,1% от всичко заетите в общината. Този сектор е и с най-висока капитализация. Дялът на ДМА от общия им размер за целия социално-икономически комплекс е 64,0%. Анализът на посочените данни дава основание да бъде направен извода, че местната икономика е с водещи промишлени функции, което не е характерно за общини от категорията „селски общини“. Тази позиция на вторичния сектор е характерна за целия анализиран период – 2010-2014 г.

Сектор „Услуги“ е с водещо място по отношение на показателя - „брой предприятия“. Регистрираните в този сектор предприятия заемат 65% от всички предприятия в общината. Този брой съпоставен с броя на заетите лица показва, че това са фирми от типа „микро“ и „малки“. По останалите показатели третичния сектор е на втора позиция - след сектор „Индустрия“.

На трето място по резултатите на анализиранияте показатели е **сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ („Аграрен“)**. За него е характерно положително развитие в периода 2010-2014 г. и то по всички анализирани показатели. Положителен момент в развитието на аграрния сектор е, че се провежда политика към развитие на интензивно растениевъдство и животновъдство, което ще го превърща в по-конкурентен сектор на икономиката.

От икономическите дейности, представени в местната икономика на община положителна динамика се наблюдава и при икономическа дейност „Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Транспорт, складиране и пощи“.

Аграрен сектор – Животновъдство, растениевъдство, горски сектор:

Наличието на качествен поземлен ресурс, в съчетание с климатичните условия, традициите в развитието на аграрния сектор в съчетание с добрия производствен опит в растениевъдния и животновъдния подотрасли са все фактори за мястото на сектора в икономиката на общината. Анализите на данните за основните икономически показатели, характеризиращи първичния сектор (**селско, горско стопанство и рибовъдство**) показват, че след неблагоприятното му състояние в края на миналия век, днес той се развива успешно и има своя принос в икономическото развитие на община Марица. Анализите и оценките на развитието на аграрния сектор в периода 2010-2014 г., показват, че все по-ясно се осъзнават възможностите му за по-ефективното използване на наличните поземлени ресурси, което дава отражение върху засилване на позициите на сектора в икономически профил на общината.

По данни на ОСЗ-Марица през последните години се увеличава площта, за която се взимат субсидии, но същевременно намалява броя на регистрираните земеделски производители. Към края на 2014 г. те са около 900.

Структурата на аграрния сектор е с растениевъдно-животновъдна насоченост. Растениевъдството до голяма степен запазва позициите си от миналото, а животновъдството в продължение на много години се характеризираше като „проблемен“ подотрасъл на селското стопанство.

В последните години се наблюдава рязко увеличаване на трайните насаждения – ябълки, череша, вишни, ягоди, малини. Изключително благоприятните природо-климатични и почвени условия, както и стратегическото местоположение спрямо най-големите консумативни центрове в страната създават условия за силно развитие на градинарството и дават възможност за производство на почти всички растителни култури отглеждани в страната. След известен застои се наблюдава и тенденция за възстановяване на оризопроизводството в общината.

Земеделски кооперации действат в селата – Костиево, Радиново 2бр., Бенковски, Войсил – 2бр., Царацово, Строево, Граф Игнатиево, Рогош и Маноле

На територията на общината действат следните по-големи земеделски кооперации:

- Земеделска кооперация Единство – намира се в село Костиево и е наследник на местното ТКЗС, където след 1990 г. обединява 400 кооператори с обработваема земя на площ от 11 500 декара. Кооперацията е сред основните производители на оризова арпа в страната и притежава оризище в землището на село Костиево.

- Потребително-Производствена Земеделска кооперация Напредък – село Царацово. Занимава се с производство и търговия със селскостопанска продукция. Отглежда царевица, слънчоглед, ечемик и фъстъци.

За подпомагане с информация за финансиране на земеделските производители и развитие на аграрния сектор към общинска администрация Марица е създадено звено от специалисти „Селско стопанство“.

Растениевъдство

Благоприятен фактор за развитие на растениевъдството в общината е осигуреността ѝ с качествени земеделски земи. Основният потенциал за развитие на селското стопанство е обработваемата земя, с размер 24371.8 ха и представляваща 85,6 % от земеделските земи в общината. Размерът на обработваемите земи по землища на населените места варира в

широки граници - от над 20 хил. ха (селата Труд, Маноле, Строево) до около 400-500 ха (селата Крислово, Динк, Желязно).

В структурата на обработваемите земи основен дял заемат нивите - те са обща площ

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

22567.3 ха, което е над 90% от площта на обработваемите земи. В площта на нивите се включва и една специфична категория - оризищата, които са представени в Пловдивското поле, като характерна земеделска култура.

Независимо от размерите на обработваемите земи в различните части на общината (землища на населените места) био продуктивните качества са много добри. Благоприятно обстоятелство за развитието на интензивно растениевъдство е и значителния размер на поливните площи. През територията на общината преминават главните напоителни канали „Марица - 1“, „Марица - 2“ и „Марица - 3“. Общата дължина на каналната мрежа на територията на общината е над 120 км. Преди години, когато каналната мрежа бе в добро техническо състояние можеха да се напояват около 68,3 % от земеделските земи, но днес поради лошото техническо състояние на каналната мрежа тези възможности са по-ограничени. Наличието на площи, осигурени с достатъчно вода е фактор за развитие на оризопроизводството, както и на зеленчукопроизводството.

В структурата на посевната площ водещи позиции имат зърно производството, зеленчукопроизводството, а през последните години нарастват площите, заети от трайни насаждения.

Основен проблем за устойчивото земеползване в общината е маломерността и разпокъсаността на имотите. Производителите са затруднени да спазват добрите земеделски практики. Не се спазват агротехническите изисквания за редуване на културите и прилаганият сеитбо оборот много често е нерационален. Провежда се небалансирано торене, при което доминиращо участие имат все още нитратните торове. Растителните остатъци от полския сеитбо оборот не се използват екологосъобразно и рационално – все още изгарянето на стърнища е често срещана практика. Преодоляването на силната разпокъсаност на земеделските земи постепенно, макар и бавно се осъществява, чрез нарастване на броя на сделките за закупуване на такива земи, което води до постепенното ѝ окрупняване. За съжаление този процес върви бавно, а и все още няма консенсус по него на различните нива.

Зеленчукопроизводството е с традиции и много добър производствен опит на населението в общината. Благоприятни фактори за неговото развитие са качествените земеделски земи, високия размер на поливните площи и високата стойностна сумарното слънчево греене.

Размерът на обработваемите площи за отглеждане на зеленчуковите култури през отделните години се променя, като в края на миналия век и първите години на настоящия същия бележи тенденция на намаляване. Причините за това са в масирания внос на зеленчуци от съседните държави и ниските изкупни цени на местните зеленчуци. През последните години тази тенденция постепенно се преодолява.

С най-голям размер посевна площ заети със зеленчукови култури през 2013 г. са с картофи, домати, чушки, краставици. Именно от тях са добити и най-големи количества зеленчуци. За периода 2011-2013 г. се забелязва тенденция за нарастване на производството от основите зеленчукови култури.

Селскостопански култури	Обем производство (тона)		
	2011г.	2012г.	2013г.
Домати	760	1030	1700
Чушки	420	425	720
Краставици	410	480	685
Картофи	2405	1680	1890

Трайните насаждения в община Марица, в миналото са заемали значителни площи, които през последните две десетилетия силно намаляват. Сега отново се наблюдава засилване на интереса на земеделските собственици и производители към развитието на трайните насаждения, в резултат на което нарастват площите им. Общата площ на трайните насаждения е около 1650-1700 ха, което е около 6,8% от обработваемите земи: масиви от ябълки, круши, череши, вишни. Лозарството е символично представено. Към трайните насаждения се отнасят и ягодо плодните култури. Най-големи овощни масиви има в землищата на селата Скуtare и Трилистник. В миналото в землището на с. Трилистник е имало огромни масиви от трайни насаждения (около 13-14 хил. дка), като днес те са в порядъка на около 300 дка. През последните години се създават нови овощни масиви в землищата и на други селища. Според кадастралната карта трайните насаждения в момента са около 1654 ха.

Селскостопански култури	Обем производство (тона)		
	2011г.	2012г.	2013г.
Ябълки	6200	2950	3740
Круши	152	95	192
Череша	118	5	195

Животновъдството е вторият подотрасъл на селското стопанство. По икономически резултати то отстъпва значително на растениевъдния подотрасъл. Животновъдството също показва тенденция за възстановяване на традициите, които община Марица е имала в миналото в отглеждането на свине, крави, овце, кокошки-носачки, патици, гъски, кози.

Ограничаване развитието на животновъдството се дължи до голяма степен на неговата раздробеност, от което произтича и ниската му ефективност и ниско технологично равнище. На сегашния етап около 90% от обема на животновъдното производство се осъществява от дребни производители и малка част – в професионални ферми. Отпадъчните продукти, получавани в животновъдството, са екологична заплаха по отношение качеството на водите и почвите. Ниското търсене на оборска тор, ниските му цени, липсата на изисквания при оползотворяването му и на санкции при нарушенията водят до замърсяване на водите и почвите. Липсват или са много малко специално обезопасените торища за приготвяне и съхранение на оборския тор. Състоянието на инфраструктурата също е незадоволително.

Животновъдството се развива в семейни ферми и в големите животновъдни

комплекси. Показателно е, че във всички бивши стопански дворове животновъдните ферми са запазили предназначението си. На площ около 9800 дка са разположени 10 комплекса

- Трилистник – птицеферма, кравеферма, свинеферма;
- Строево – животновъдна ферма;
- Войсил – птицеферма, кравеферма;
- Труд – кравеферма, свинеферма за свине тип Б;
- Манолско Конаре – кравеферма от 1 група.

Производството е автоматизирано, интензивно с използване на съвременна техника. Млекодобивът, месодобивът и яйцедобивът отговаря на изискванията на стандартите за качество и безвредност на продуктите. Месодобивът най-често е обвързан и със собствено месо преработващо предприятие. Използват се постиженията на науката за отглеждане на животните и за поддържане на породите.

Животновъдството в семейните ферми е все още на екстензивен принцип. Отглеждат се най-често 3-5 животни, предимно за задоволяване на лични нужди или за допълняемост на доходите. Ферми с 10-50 животни са смесен принцип – съчетават екстензивното с интензивното производство. В малките ферми се използват рядко съвременни технически средства, с които да се гарантира качество и безвредност на продукцията – процесите са ръчни изцяло. Основен приоритет е модернизирането на животновъдния сектор, което ще доведе до благоприятно въздействие и опазване на околната среда и повишаване на жизнения стандарт. Използваните средства за наторяване, за лечение на животни, за поддържане на хигиена в малките семейни ферми е осигурено от частни специализирани аптеки и ветеринарни лечебници.

Наред с другите причини които са от икономически характер, възможностите за осигуряване на солидна фуражна база са по-ограничени. Ливадите и пасищата заемат по-малък дял в структурата на обработваемите земи, което дава отражение върху количествата на тревните фуражи. Зърно производството е с основна насоченост - отглеждане на зърнено-хлебни сортове, с по-нисък дял на фуражните. Независимо от посочените обективни фактори, влияещи неблагоприятно върху фуражната база, животновъдството заема определено място в аграрния сектор.

Общият брой на регистрираните животновъдни ферми в общината бележи тенденция на лек спад през последните 4 години. Причината за това е закриването на малки ферми, които трудно устояват на високите европейски изисквания за качество на животновъдната продукция.

	Брой регистрирани животновъдни ферми в община Марица			
година	2011	2012	2013	2014
брой	611	602	580	563

Животновъдни ферми	Общ брой към 31.12.2013 г.	Общ брой към 31.12.2014 г.
Кравеферми	290	250
Овцевъдни ферми	90	85
Козевъдни ферми	70	70
Свиневъдни ферми от група А	2	2
Свиневъдни ферми от група Б	7	4
Свиневъдни ферми лични	60	60
Пчели	58	75
Ферми за кокошки носачки	3	3
Ферми за кокошки за угояване	0	0
Патки	Няма информация	14

Изводи: Значителното почвено разнообразие на територията на община Марица, в съчетание с климатичните условия създават благоприятни условия за развитие на селското стопанство. Тук са разпространени едни от най-плодородните почви в страната. Животновъдството показва тенденция за възстановяване на традициите, които община Марица е имала в миналото в отглеждането на свине, крави, овце, кокошки-носачки, патици, гъски, кози. Развива се ранното полско и оранжерийно зеленчукопроизводство, зърнопроизводството, възстановяват и се увеличават площите за производство на ориз, разрастват се градините с трайни насаждения. През последните години се наблюдава тенденция към намаляване замърсяването на почвите. Има изразена необходимост от стимулиране на биологичното земеделие на база приоритетно отглеждане на традиционните за общината култури – зърнени култури, зеленчуци, трайни насаждения и ориз. Малките стопанства на територията на общината имат необходимост от подобряване на материалната база и техническото оборудване на животновъдните стопанства с оглед възстановяване значимостта на отрасъла. Животновъдството в общината продължава да е в продължителна криза. Намалява броят на всички категории селскостопански животни, като единственото изключение е за птицевъдството. При овцете и свинете темповете на намаляване на поголовието са много силно изразени.

Все още липсва единен маркетинг на земеделската продукция в общината и подпомагане сертифицирането на местни продукти. Необходима е и подкрепа за реализиране на проекти за модернизация и механизация на земеделски и животновъдни стопанства чрез ремонт на сграден фонд и закупуване на техника и оборудване, което ще повиши тяхната конкурентоспособност на пазара на селскостопански продукти. Подценяват се възможностите за ефективно интегриране на аграрния сектор с преработващата промишленост в условията на пазарна икономика. Това ограничава предпоставките за социално-икономическо развитие, което да е в съответствие със съществуващия потенциал, традиции и съвременни тенденции.

Поради природните особености на община Марица - релеф, надморска височина, почвена покривка и от икономически съображения, горското стопанство има символично значение.

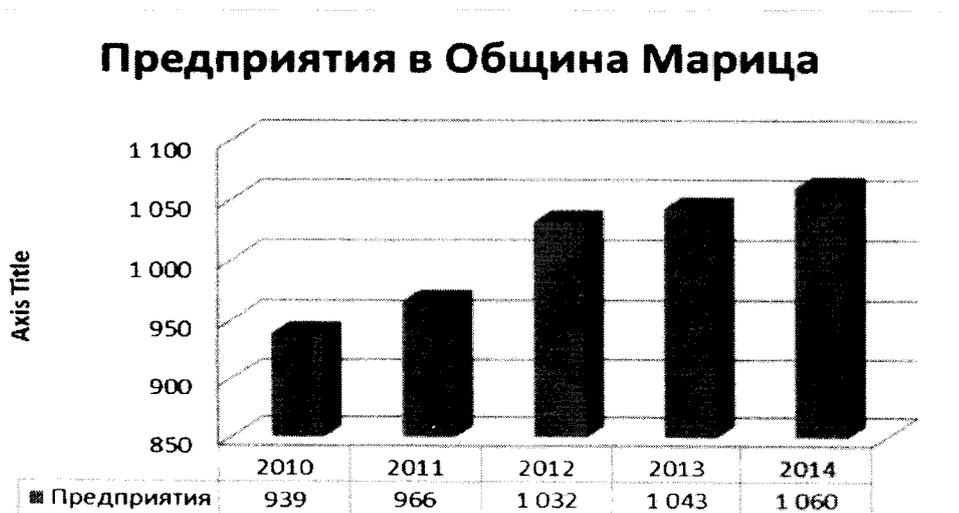
Липса на гори в т.ч. за стопански нужди, малкото на брой предприятия на дървопреработвателната промишленост (дограма, мебели) използват суровини от други места. Върбовите и тополовите чисти и смесени гори заемат заливните тераси, като растат върху богато алувиални почви. Смесени заливни гори от летен дъб, ясен и бряст върху заливните тераси на места с клен, мекиш, келяв габър, върби и тополи. От храстите се срещат птиче грозде, кучи дрян, чашкидрян, ракитица, зърница, зърнастец и др. крайречни и крайречно поточни насаждения от бяла и черна елша, на места с върби и тополи. За подобряване на местната лесистост Община Марица реализира няколко проекта и инициативи за залесяване.

Рибовъдството в общината е слабо представено. В регистъра по рибовъдство са вписани само 4 рибарника, от които 3 са в землището на с. Труд и 1 - в землището на с. Скutare.

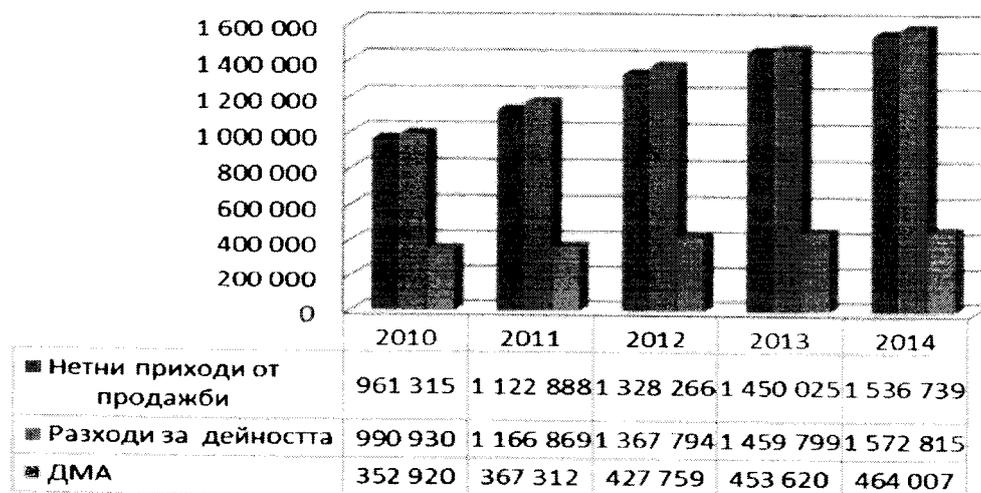
Индустрия:

Промислеността се утвърждава в структурата на местната икономика. В края на миналия век, инвестиционния интерес към община Марица започна да нараства с течение на годините. Първоначално той е насочен към изграждане на нови, съвременни производствени мощности, а по-късно - в сферата на логистиката, търговията. Основните фактори за това са близостта до гр. Пловдив, наличието на условия за удобен транспортен достъп, по-ниските данъци (в сравнение с гр. Пловдив) и др.

Като цяло промишлените отрасли се развиват с много добри темпове, което е и причината вторичния сектор да е с най-добри икономически показатели в секторната структура на община Марица. За периода 2010-2014 години са постигнати следните темпове на развитие:

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

Структурата на промишлените производства е многоотраслова. Представени са голяма част от отраслите на преработващата промишленост. Развити са промишлени производства от отрасли „Производство на храни, напитки и тютюневи изделия“, „Производство на машини и оборудване“, „Производство на химически продукти“, „Производство на облекло“, „Производство на изделия от дърво (вкл. и мебели) и др. Разширява се производството на храни, напитки и тютюневи изделия, на пластмасови и химически продукти. Нови производства, възникнали през последните години са в сферата на химическата промишленост - производство на кокс и рафинирани нефтопродукти.

В община Марица преобладават малките предприятия и броят им нараства, същевременно големите (макро) предприятия имат съществена роля за добрите икономически показатели. Вторичният сектор е водещ в местната икономика, подкрепен от добра общинска политика за привличане на местни и чужди инвестиции. Мястото и ролята на „микро“ предприятията (с численост на заетите лица до 9 д.) е, че в тях се осигурява заетост, която е съществен социално-икономически фактор в развитието на общината. Останалите икономически показатели показват, че този тип предприятия имат по-скромнен принос за развитието на местната икономика.

Конкурентните производства в промишлеността се реализират в средните и големите фирми. Динамиката в броя им е слабо изразена. Средните (25 бр.) и големите фирми (8 бр.) са с основен принос за икономическото развитие на общината. В тях се произвежда 90 % от продукцията (в стойностна изражение), както и на придобитите ДМА.

Териториалното разположение на производствените мощности на основните предприятия на преработвателната промишленост и складовата дейност е довело до обособяването на 4 производствени под зони. През 90-те години на миналия век е реализирана една от първите модерни индустриална зона в България (изградена на

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

чисто нов терен край с. Радиново и с. Бенковски). Тя е с площ от около 800 декара с възможности за по-нататъшно разширение до 3 000 декара, като ще обхване части от землищата и на селата Царацово и Костиево. На базата на икономическите и технологични връзки тези чисто промишлени локализации се разширяват и обхващат и производствени и складови обекти и в съседните и села - Бенковски, Царацово, Граф Игнатиево, Рогош, Маноле и др.

Другите производствени под зони на Община Марица също са формирани по важни републикански пътни направления: Зона Труд - Граф Игнатиево по направление Карлово - Пловдив; зона Рогош - Скуtare - Маноле по направление 111-545; зона Войводиново - Калековец по направление Пловдив - Брезово.

По-големи промишлени предприятия, които дават облик на промишления профил на община Марица са:

- В сферата на хранително-вкусовата промишленост (Производство на храни, напитки и тютюневи изделия): „Сокотаб България" (с. Радиново); „Агри България" (с.Радиново); „Унитемп" (с. Войводиново); „Млечни продукти" (с. Маноле); „Плам" АД с. Труд).
- В сферата на машиностроенето (Производство на машини и оборудване): „ЛибхерХаусгерете Марица" (с. Радиново); „Шнайдер Електрик" (с. Радиново); „Електролуks - Табаков и синове" (с. Желязно); „Макском" (с. Царацово); „Лидер-96" (с. Рогош).
- В сферата на текстилната промишленост (текстил, трикотаж и облекло): „Булсафел" (с. Скуtare); „Венера Класик" (с. Калековец) и др.
- В сферата на дървопреработване и производство на мебели" „Синхрон" и „Кеми-Р" (с Рогош); „ТЕТ-ИНВЕСТ" (Царацово).

Изводи: Основният извод за мястото и ролята на „микро“ предприятията (с численост на заетите лица до 9 д.) е, че в тях се осигурява заетост предимно за местното население, което е съществен социално-икономически фактор в развитието на общината. Конкуrentните производства в промишлеността се реализират в средните и големите фирми. Динамиката в броя им е слабо изразена. Запазва се тенденцията средните и големите фирми са с основен принос за икономическото развитие на общината. По отношение на значимостта на отделните сектори, с водещи позиции в местната икономика е сектор „Индустрия“. С изключение на показателя „брой предприятия“, по всички останали – сектора е на първо място. Сектор „Промисленост“ е с относителният дял на произведената продукция е 89,5% от общия ѝ размер за цялата местна икономика, почти такъв е и дялът на приходите от дейност (82,5%). В промишлените отрасли са ангажирани и най-голям брой от заетите лица, които са 71,8% от всичко заетите в общината. Разширява се производството на храни, напитки и тютюневи изделия, на пластмасови и химически продукти. Нови производства, възникнали през последните години са в сферата на химическата промишленост - производство на кокс и рафинирани нефтопродукти.

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

Услуги:

Един от добре развиващите се отрасли на третичния сектор е „Транспорт, складиране и пощи“. За периода 20010-2014 г. броят на регистрираните фирми нараства с 10, а размерът на произведената продукция и броят на заетия персонал се е увеличил почти 2 пъти. Това означава, че логистичните и транспортните фирми са основно от типа на малките и средните. Развитието на този отрасъл е свързано не само с икономическото развитие на общината, а има отношение и към обслужването на производствени и търговски структури в община Пловдив. Благоприятен фактор за развитието на логистиката е и изградената транспортна инфраструктура и обвързването ѝ с висококласни транспортни пътища - автомагистрала „Тракия“ и първокласен път Е-80, второкласен път II - 64, както и с главна ж.п. линия София-Пловдив - Свиленград (Бургас).

Отрасъл „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ може да бъде характеризирани като отрасъл със стагниращо развитие. Независимо, че общият брой регистрирани фирми в този отрасъл е най-голям, за периода от 2010-2014 г. те намаляват от 404 на 390. Намалява и броя на зетите лица от 1256 (2010 г.) на 1186 (2014 г.). Причините за това състояние на отрасъла могат да бъдат в обособени в две групи. Първата, е че в общината съществуват добри възможности за осигуряване на заетост в другите отрасли на икономиката и втората - близостта на гр. Пловдив, където населението осигурява част от търговските си потребности, поради по-голям асортимент и по-добро качество на услугите. Търговските обекти в селата на общината задоволяват основно ежедневните потребности на населението от хранителни и нехранителни стоки.

На територията на община Марица има действащи магазини във всички населени места, които предоставят необходимите стоки на населението. В територията преобладават търговски обекти за продажба на хранителни стоки. В по-големите населени места има фризьорски салони, шивачи, обушари. Възможности за развлечения на закрито се организират и предоставят основно чрез местните читалища, някои от които имат интересни културни календари. Има добър, но недостатъчен достъп до спортни съоръжения чрез спортната зала в село Маноле и стадионите в някои населени места от територията. Освен чрез някои читалища населението няма друг достъп до консултантски услуги, особено ако се търсят по-специфични или профилирани услуги.

През 2010 г. община Марица е подписала споразумение за сътрудничество по проект „Глобални библиотеки - България“ за пълна подкрепа в рамките на субсидия от Фондация „Бил и Мелинда Гейтс“. Проектът е осъществен в периода 2010-2013 година в библиотеките на читалищата в селата Бенковски, Граф Игнатиево, Труд, Царацово и Трилистник. По проекта Община Марица е извършила определени ремонтни дейности в библиотеките, климатизация, офис оборудване и охрана. Фондация „Бил и Мелинда

Гейтс" предоставят на библиотеките ИКТ-оборудване за потребители, цялостна обучителна програма за библиотекарите, включване на библиотеките в дейности за застъпничество, работа в мрежа и софтуер за компютърни станции за потребители. По време на реализацията на проекта библиотеките са предоставяли услуги, свързани с обучение, ползване на компютри и интернет достъп.

Община Марица има разработена Стратегия за развитие на социалните услуги в Община „Марица“ за периода 2013г.-2015г, както и Годишния план-програма за развитие на социалните услуги на територията на Община „Марица“ 2015-2016 г. Стратегията проектира развитието както на социалните услуги, така и на пакет от общински политики и хоризонтални мерки за социално включване, насочени към устойчиви решения на проблемите на рисковите групи. Основната задача на Община „Марица“, съгласно Стратегията и Годишния план е осигуряване на достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за подобряване качеството на живот на хората и общностите в риск. В Дневен център за възрастни хора в пенсионна възраст с.Строево с капацитет 40 човека потребители се предоставят услуги през цялата 2015г. на общо 225 човека. на територията на общината за месеците февруари и март 2015г. се предоставя социалната услуга „Личен асистент“ на 55 потребители, обслужвани от 51 лични аистенти от всички населени места на община „Марица“, като през следващите месеци броят на обслужените лица се увеличава. Прилага се въведения нов подход за предоставяне на услуги в семейна среда, на принципа „индивидуален бюджет“, т.е всеки потребител на социалната услуга „личен асистент“ е обгрижван в рамките на индивидуален, специално разработен за него индивидуален план. Община Марица работи и по Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания. Реализиран е Проект „Общностен център за деца и семейства в община Марица“ по Проект "Социално включване", финансиран със заем от Световната банка. Целта е да се постигне превенция на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата чрез инвестиции в ранното детско развитие посредством изграждането на общностен център за деца и семейства и повишаване качеството и количеството на социалните услуги за деца до 7 г. и техните родители на територията на община Марица. През 2015 г. са създадени и възможности придобиване на трудов стаж на безработни младежи, завършили средно или висше образование, като дейността е финансирана по програма „Старт на кариерата“. На територията на общината различните държавни и общински институции работят съвместно и координирано за създаване на мрежа от услуги за децата и техните семейства и същевременно се осъществява социално-превантивна дейност спрямо малолетните и непълнолетните, които се нуждаят от помощ, и вземат мерки за тяхната социална защита и развитие.

В качеството си на доставчик на социални услуги Община „Марица“ се стреми да развива интегрирана политика в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и тези в надтрудоспособна възраст. Но за съжаление планът по отношение на разкриване на нови, делегирани от държавата дейности не е изпълнен.

През 2016 г. се изпълнява Проект №BG05M9OP001-2.002-0116-C001 „Център за интегрирани социални услуги“, процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ №BG05M9OP001-2.002 „НЕЗАВИСИМ ЖИВОТ“, ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2014-2020г. Дейностите по проекта предвиждат предоставяне на интегрирани социални услуги на територията на Община „Марица“. Ще се предоставят иновативни услуги за осигуряване на помощ в ежедневието и подкрепа за социално включване на лица от уязвимите групи, както и разширяване на възможностите нуждаещите се да водят самостоятелен начин на живот. Очаква се да бъдат включени общо 120 потребители на интегрирани социални услуги.

Съгласно чл.19, ал.2 и 3 от ЗСП чл.36б, ал.1 от ППЗСП през 2016 г. на база на приетата през месец март Областна стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2016г.-2020г. община „Марица“ предстои да разработи нова Общинска стратегия за развитие на социалните услуги и съответно Годишен план-програма за реализиране на планираните социални услуги. Има необходимост от дневни центрове за предоставяне на услуги за деца и младежи с увреждания, както и такива услуги за възрастни хора с увреждания. Необходимо е разширяване на услугите, свързани с разкриване на социални и обществени трапезарии в почти всички населени места от територията на МИГ. Установена е нужда от изграждане на защитени жилища за хора с увреждания, както и център за настаняване на хора в риск. Предвижда се посочените потребности да рефлектират в разработваната нова Общинска стратегия за развитие на социалните услуги.

На територията на общината не се предлагат услуги като „детска забавачница“ или центрове за организиране на детски мероприятия. Детска кухня има само в две от населените места в територията. Има една изградена социална трапезария, която не е достатъчна за да задоволи нуждите на всички потенциални потребители на тази услуга. Парковите площи и алеите в населените места, където населението може да откъхне, или липсват или са в много лошо и неподдържано състояние и изискват сериозна модернизация, за да станат привлекателни.

Отрасъл „Хотелиерство и ресторантьорство“ (Туризм) е свързан основно с услуги, предоставяни на транзитно преминаващи през територията на общината. През 2014 г. в този отрасъл са регистрирани 74 фирми (6 по-малко от 2010 г.). Преобладаващата част от тях осъществяват дейност в областта на ресторантьорството - заведения за развлечения и отпих (ресторанти, заведения за бързо хранене, кафе-аперитиви и др.). Средствата за подслон и местата за настаняване, според Туристическия регистър включват 9 обекта (всички от категорията „места за настаняване“). Това са крайпътни мотели и 3 семейни хотела. Крайпътните места за настаняване са с общ капацитет 75 легла и са разположени на 9 км по първокласен път Е 89 и в землищата на селата Войводиново, Царацово, Калековец и Радиново. Семейните хотели са с общ капацитет 59 легла. Приходите от нощувки за 2014 г. са 102 389 лв., а за целия отрасъл 2760 000 лв. В сравнение с 2010 г. се наблюдава незначителен ръст в основните икономически показатели (като броя на заетите в този сектор намалява).

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

В община Марица до този момент туризма остава неразвит, но е с голям потенциал, поради наличието на все още неекспонирано културно историческо наследство.

През 2015 г. е одобрен за финансиране от Норвежка програма (финансов механизъм на Европейското икономическо пространство) проект на общината за 1.5 милиона лева за изграждане на инфраструктура и реставриране на могилата Малтепе. Могилата Малтепе се намира до село Маноле и след приключване на проекта се очаква да се превърне в най-големия тракийски музей на открито на Балканите.

Към археологическият комплекс ще бъде изградена приемна сграда, информационен център, открити и покрити площи за експозиция и учебна археология. Могилата Малтепе е най-голямата надгробна могила на територията на България с размери – диаметър 90 м и височина 22 м. Тя е и част от голям тракийски могилен некропол, свързан с историята на античния Филипопол в периода I в. пр. Хр. – III в. сл. Хр. Могилата представлява комплекс от централна гробница и вторични гробни съоръжения, свързани най-вероятно с тракийския владетел Реметалк II, съюзник на римските императори, и членове на неговата фамилия.

Създаването на музей на открито е адекватният и оригинален по същността си способ, който ще представи пред българските и чуждестранни туристи една реконструкция на древните религиозни вярвания и погребалните практики на тракийските владетели, управлявали царството на Одрисите и Филипопол в периода I в. пр.Хр. – III в. сл.Хр. Археологическите разкопки на тракийски гробищен комплекс, съчетани с експозиция на археологически находки и информационен център ще превърне селото в желана туристическа дестинация.

Развитие през анализирания период се наблюдава и в отрасли като „Професионални дейности и научни изследвания“, „Операции с недвижими имоти" и „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти, далекосъобщения“, и др. Това развитие най-вероятно се дължи на разрастването на икономическата зона и привличането на все повече производствени предприятия, които ползват и развиват НИРД.

Здравеопазването и инфраструктурата на здравеопазването в община Марица през 2014 г. е представено само от доболничната помощ. Като цяло в резултат на близостта на територията до гр. Пловдив е улеснен достъпа до здравни услуги. Има диагностичен и спешен център, както и добър достъп до стоматологични услуги. Община Марица е сред общините в които не се предоставя спешна помощ . Тя се осигурява за нуждаещите се от гр.Пловдив.

В с. Труд има три амбулатории за индивидуална първична медицинска помощ, по 2 амбулатории са в селата Маноле, Царацово, Рогош и Войводиново, а по 1- в селата Бенковски, Скутаре, Костиево, Граф Игнатиево, Войсил, Калековец, Строево и

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

Крислово. Населението от селата без разкрита амбулатория се обслужва от общопрактикуващите лекари от най-близкото село. Така населението от с. Динк се обслужва от общопрактикуващия лекар в с. Крислово, на с. Желязно от лекаря в с. Войводиново,

Териториалното разпределение на лекарите по дентална медицина е подобно на това на общопрактикуващите лекари. В по-големите села, броят на лекарите дентисти е увеличен (с. Труд - 4 бр., с. Войводиново и с. Маноле - по 3, с. Войсил - 2). В села, в които няма амбулатория за първична лекарска помощ (Трилистник и Манолско Конаре) са разкрити амбулатории за първична дентална помощ.

Медицински специалисти (фелдшери и медицински сестри) - 18, основната част от които са в училищните кабинети и в някои от детските заведения. В повечето населени места са разкрити аптеки с изключение на селата Войсил, Динк, Желязно, Крислово, Трилистник и Ясно поле.

Общинската политика в сферата на социалните грижи е насочена към развитие на редица социални услуги, ориентирани към специфичните потребности на групи от населението, които са в неравностойно положение - стари хора, деца и възрастни с физически и умствени (психически и ментални) увреждания и др.

За подобряване на здравната инфраструктура през 2014 г. община Марица е инвестирала 164 737,00 лева за ремонт и благоустройства на здравните служби в селата.

Изводи: сектор „Услуги“ е с водещо място по отношение на показателя – „брой предприятия“. Регистрираните в този сектор предприятия заемат 68,3% от всички предприятия в общината. Този брой съпоставен с броя на заетите лица показва, че това са фирми от типа „микро“ и „малки“. Бързото и възходящо развитие на общината има безспорно своите предимства, но в същото време и поставя и огромна необходимост, свързана с нуждата от все повече и по-високо квалифициран човешки ресурс. От една страна това изисква развитие на образователните услуги (подходяща професионална квалификация), от друга страна ще привлече повече хора на територията на общината, за които трябва да бъдат осигурени благоприятни жизнени условия – инфраструктура, услуги с добро качество, места за отдих и развлечения, спортни дейности, добро образование и здравеопазване и извънкласни дейности за децата.

На територията на общината има средно организирана и не добре обезпечена образователна, здравна, социална и културна инфраструктура, предоставяща основни услуги за населението. Липсват извънкласни форми за допълнителни умения и професионална ориентация. Съществува недостиг на материална база за деца до 3 години - ясли. Социалните услуги в общината са насочени предимно към възрастни самотно живеещи хора и хора с увреждания, като успяват да осигурят грижа само на част нуждаещите се. Община Марица осъществява и дейности и проекти, насочени към младите хора, като възможности за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, за превенция на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата чрез инвестиции в ранното детско развитие посредством изграждането на

общностен център за деца. В момента общината изпълнява проект, целящ предоставяне на интегрирани социални услуги на територията на Община Марица.

3.6 Културно наследство

Като административна единица „Марица“ е млада община, но историческите корени на селищата, които влизат в състава и, са дълбоко в древността. Територията на община Марица разполага с многобройни тракийски и римски некрополи, които са населени още през неолита и халколита. Далечните предшественици на днешното население са били добри земеделци и скотовъдци, занимавали са се с лов и риболов. Доказателство за това са и намерените предмети при разкопките на историческото селище при с. Труд, възникнало още през V хилядолетие пр. н. е., разкритите останки от тракийско светилище и 14 оброчни плочки на тракийския бог Херой и бог Аполон. Значително антично селище е съществувало и западно от с. Строево. Интересни тайни крият земите около Скуtare и Рогош. Там са намерени бронзова статуетка на тракийския бог Зевс Сбелсурд (бог на небето, мълниите и дъжда), мраморна пътна колона, отбелязваща трасето на най-важния път, пресичащ Тракия и свързващ Филипопол и Константинопол; релеф на древния индоирански бог на светлината и правдата Митра, който в края на I век сл. Хр. бил изключително почитан в римската армия.

Много известна в българската историческа наука е праисторическата селищна могила "Разкопаница" край с. Маноле, животът, в която най-вероятно е започнал още през бронзовата епоха. Следи от праисторически селища са открити също край селата Войводиново, Войсил, Бенковски, Царацово и на други места в общината. Запазени са спомени за отминалите векове - предания за Султан Мурад и наследника му Баязид, за дядо Манол, чийто дух витае в село Маноле, за майстор Трифон от Калековец, за съратника на Апостола - Дядо Иван Абаджията от с. Царацово. Селищата и църквите на общината помнят стъпките на легендарния син на България Васил Левски. Селата Трилистник, Маноле, Манолско Конаре, Скуtare и Рогош съхраняват ценен исторически материал, който дава възможност да се проследи развитието на архитектурата, строителството, лозаро-винарството, тъкачеството. Маришките села съхраняват богато наследство от легенди и истории, където реалното и митичното се преплитат; чудодейни рецепти за билколечения, баения против различни злини и гадания са части от културното богатство на общината.

В сферата на културата в община Марица е представени единствено комплексната читалищна дейност. Основните културни институции в общината са читалищата. Те заемат традиционно основно място в културната сфера в общината. В тях са представени библиотечната дейност и различни форми на любителското творчество (художествената самодейност). През 2014 г. на територията на община Марица съществуват общо 19 народни читалища. Някои от тях осъществяват твърде богата културна дейност - музикално и певческо любителско творчество, музикални и езикови школи и др. .

Библиотечната дейност е представена във всичките 19 читалища в общината. Общият

библиотечен фонд в читалищата от общината е над 143 хил. хил. библиотечни единици. С най-голям библиотечен фонд са читалище „Виделина“ - с. Войводиново (84700 библиотечни единици), читалище „Дядо Иван Арабаджията“ - с. Царацово (12900 т.) и читалище „Светлина“ - с. Труд (12600 т.). Само библиотечна дейност е застъпена в читалищата в селата Войсил, Костиево и Строево.

Любителското творчество в различните му разновидности и форми също е представено в повечето от читалищата в общината. Най-голямо е разнообразието на изградените фолклорни групи, танцови състави, школи и кръжоци в читалищата в по-големите села на общината. По няколко танцови състава са сформирани в НЧ „Пробуда“ в с. Калековец, „НЧ „Светлина“ в с. Труд, НЧ „Дядо Иван Арабаджията“ в с. Царацово, НЧ „Виделина“ в с. Царацово и др.

Към по-голямата част от читалищата в общината са организирани групи за изворен фолклор, певчески групи, за народни обичаи, групи за лазаруване и др. Различни видове школи - музикални, езикови, за модерен балет и др. са създадени в читалищата в селата Калековец, Труд, Царацово и др. Детски духов оркестър и мажоретен състав са създадени към НЧ „Светлина“ в с. Труд.

Читалищата в общината се включват активно в реализацията на общинския културен календар. Съставите към отделните читалища участват в програмите за честване на общоселски културни мероприятия, на годишнини и други празници със свои програми.

Музейна сбирка, свързана с историята и с краеведчески теми е организирана в читалище „Просвета“ в с. Маноле. Тази сбирка е с подчертан местен характер и е почти непозната за хората извън с. Маноле.

Материалната база на читалищата - читалищните сгради - е с различна степен на качество по отношение на физическо състояние на сградния фонд. В годините, в които те са изградени (основно в средата на миналия век) са оразмеряване за потребностите на по-големия брой на населението в отделните села. Някои от читалищните сгради разполагат с по-голяма по размер разгъната застроена площ - между 500 и 1000 м² (читалищата в селата Граф Игнатиево, Рогош, Трилистник и др. Голяма част от читалищата разполагат със зали с капацитет от 200 до 400 места. Тези зали (читалищни салони) в миналото са използвани основно за кино дейността и за общоселски културни мероприятия. Поради пълното замиране на кино дейността, днес част от този фонд не се използва по предназначение, което поражда и проблем, свързан с поддържане на сградния фонд .

Младежите в Общината , като извън професионална дейност са организирани предимно чрез читалищата и самодейните колективи в тях. На територията на общината има 19 читалища с многобройни състави от различни възрастови групи. . В момента се изгражда нова сграда на читалището в Желязно.

НПО на територията на Община Марица:

Гражданският сектор или общностен сектор (също сектор с нестопанска цел) е онази сфера на социалната активност, с която се занимава организации, които са с нестопанска цел и неправителствени.

Този сектор е наричан също така трети сектор, по отношение на публичния и частния сектор. Граждански сектор е друг термин, използван за този сектор, с който се набляга на отношението му към гражданското общество.

Младежки и спортни организации – работещи в областта на младежките дейности и политики, свободното време и образованието на младите хора;

- ФК Вихър -2006;
- Спортни клубове по футбол, ханбал и др. във всяко от 19-те населени места в община Марица;

Сдружения за екология, околна среда, енергийна ефективност – организации на природозащитници, еколози, професионални фирми по алтернативна енергия и енергийна ефективност и др.;

- с. Калековец - „Земеделски Младежки съюз“
- с. Калековец - Сдружение „Стрямска долина - Екология и развитие“;

Сдружения за уязвимите групи: малцинства, хора с увреждания и др.:

- Сдружение за хора с увреждания и социални проекти „Великолепие“-с.Труд;
- с. Динк - Сдружение „Интеграция“;
- Формално сдружение на предприемчиви младежи от ромски произход „Ромски свят“;
- Формално сдружение на младите майки и семейства с деца;

Сдружения в сферата на сектор „Култура и образование“ – организации, допринасящи за културния облик и живот на града и за повишаване на знанията и уменията на различни възрастови, професионални и социални групи;

- Читалище „Изгрев -1927“;
- Читалище „Просвета -1964“;
- Читалище „Просвета -1938“;
- Читалище „В. Левски -1936“;
- Читалище „Н.Вапцаров“;
- Читалище „Хр.Ботев -1930“;
- Читалище „В.Левски -1943“;
- Читалище „Виделина -1028“;
- Читалище „Пробуда -1929“;
- Читалище „Хр.Ботев – 1930“;
- Читалище „Пробуда -1927“;
- Читалище „Отец Паисий- 1934“;
- Читалище „Светлина- 1929“;
- Читалище „Дядо Иван Арабаджията“;
- Настоятелство при ОУ“В.Левски“;

- Настоятелство към ОУ-в село Костиево;
- Настоятелство при ОУ "Кл.Охридски";
- Читалище „Йордан Колев-1928“;
- Настоятелство при ЦДГ –с.Труд;
- Настоятелство -ЦДГ“Пролет“;
- Църковно настоятелство, с.Динк;

Сред най-активните организации в сферата на нестопанския сектор са местните културни институции. Читалищата имат изключително значение за съществуващото културно многообразие и заедно с учебните заведения са решаващ фактор за интелегентния растеж, преследван от ЕС, чрез инвестиции в образованието, творчеството и иновациите.

Като традиционно самоуправляващи се български културно просветни и образователни центрове читалищата обединяват творци и развиват любителското художествено творчество. Към тях има самодейни колективи, които са сформирали танцови състави, певчески фолклорни групи, групи за автентичен фолклор и стари градски песни. Читалищата организират празниците на населените си места, участват в отбелязването на всички празници от Културният календар на Община Марица. Ежегодно се ангажират с организацията по провеждането на общински фолклорен празник, на който се изявяват всички самодейни колективи, включително и ромски.

НПО-тата са организирани предимно с определена цел или конкретен проект, след което остават да действат постоянно. Членовете им са предимно младежи.

По решение на Общинския съвет на територията на Общината са разкрити и функционират 9 клуб на пенсионера. В тях се провеждат здравни беседи, консултации, чествания на рождени и именни дни, развива се художествена самодейност.

Религията, като част от бита и културата на населението е представена от 18 сгради на православни храмове и няколко параклиса. В много селища празничната културна обредност съвпада с религиозните празници и на тях са посветени ежегодните традиционни събори.

Изводи: Историческото наследство и съхранените традиции, поддържани в изключително добре развита читалищна структура, са добра предпоставка за развитие на човешките ресурси на общината. В сферата на културата в община Марица е представени единствено комплексната читалищна дейност. Основните културни институции в общината са читалищата. Те заемат традиционно основно място в културната сфера в общината. Развита библиотечна и самодейна дейност. Липсва опит в реализирането на проекти и програми, финансирани с външни средства. Липсват активно работещи за местно развитие граждански организации. Все още няма установена устойчива практика за работещо партньорство между НПО и бизнес или НПО и местна власт. В Община Марица гражданския сектор е в съвсем начална фаза за

развитие. Недоразвитият граждански сектор е характерен за този тип общини. Независимо, дори от силно развитото предприемачество и икономическа активност на територията на Община Марица не се наблюдава активност за сдружаване на икономически активни субекти по професионална характеристика или по общи проблеми. Нужда от подобряване на партньорството между общинската администрация и НПО, които подкрепят местната власт за реализиране на общинските политики и на конкретни проекти и инициативи.

Транспортна инфраструктура и достъпност:

Община Марица има добре развита транспортна инфраструктура, представена от автомобилен, железопътен и въздушен транспорт. Доброто географско местоположение допринася за бързи транспортни връзки от между общинско, национално и наднационално значение. Най-важен за развитието на общината е автомобилния транспорт, след него се нарежда жп-transporta. Въздушния транспорт практически няма значение за развитието на общината, защото представлява военна база. Нейното наличие по-скоро влошава екологичните параметри, отколкото да допринася за икономическото ѝ развитие, освен опосредствано чрез предоставяне на услуги от населението за работещите в този обект.

През територията на общината минават направленията на следните Пан-европейски транспортни коридори: №4 Дрезден - Братислава - Будапеща - Арад - Букурещ - Костанца; № 8 Дурас-Тирана-Скопие-София-Пловдив-Бургас-Варна; №10 Пловдив-София- Солун; Пловдив-Иstanbul.

Тези коридори са формирани от АМ „Тракия“ и главната ЖП линия София-Пловдив-Бургас и съответно от първокласен път 1-8 (А М „Марица“) и главната ЖП линия София-Пловдив-Свиленград.

Републиканската пътна мрежа е в сравнително добро състояние. Преминаването на участъци от републиканската пътна мрежа през населените места влошава екологичното състояние и е голяма заплаха за общественото здраве. Изисква се в бъдеще изграждане на обходните трасета и създаване на нова организация на движение за участъците , които остават в населените места. АМ „Тракия“ трябва да бъде обзаведена със шумозащитни прегради.

Общинската пътна мрежа е в сравнително задоволително състояние, но липсват важни вътрешни връзки, като напр. между селата Крислово - Труд; Динк - Граф Игнатиево; Войсил - Строево. Важни за развитието на община Марица са между общински пътища за връзка със съседните общини Раковски (Ясно поле - гр. Раковски); към Община Съединение, към община Калояново (Динк - Дълго поле); към Садово (Маноле - Рогош - Садово).

Общината има много добра транспортна свързаност както със съседните общини, така и в национален план. През цялата територия на общината преминават железопътната линия София - Бургас и автомагистрала „Тракия“, а по направление север - юг преминава пътят 1-64 през Пловдив, който свързва общината с Подбалканския път.

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

Добрата транспортна осигуреност е друга важна предпоставка за диверсификацията в развитието на местната икономика и съответно намаляване на безработицата и отрицателния механичен прираст. Напълно изградената пътна и железопътна мрежа и доброто състояние на пътищата от I и II клас са добра предпоставка за развитие на туризъм и промишленост, което ще подобри благосъстоянието на местното население и ще намали отрицателния механичен прираст. На територията на общината се пресичат важни национални транспортни направления.

Транспортните услуги и по-конкретно обществения транспорт не е на нужното ниво. Между населените места от територията и гр. Пловдив има сравнително удобен обществен транспорт, но между самите населени места в територията той не е оптимизиран или липсва като обществена услуга. За територията може спокойно да се каже, че не са правени необходимите съоръжения

Пътна инфраструктура Републиканска пътна мрежа Обща дължина на мрежата в общината - 99.3 км. Делът на РПМ е 67% от пътищата на територията на О" Марица" при 42,1 % средно за страната.

През Община Марица преминава пътна инфраструктура от най високо ниво :

- Автомагистрала „Тракия" - А1 (Европейски транспортни коридори №10 и №8) с дължина 31,8 км.
- Първокласния път 1-8 (Е-80), Европейски транспортни коридор № 8 с дължина 6,6 км
- Второкласните пътища - № 11-86 с дължина 11,9 км, № 11-64 с дължина 11,4 км., № 11-66, № 11-56 с дължина 11,9 км.
- Много третокласни пътища: 111-565 с дължина 14,5 км.; 111-606 с дължина 9,5 км.; 111-805 с дължина 13,6 км.;
- Общинската пътна мрежа - IV и V клас пътища с дължина 55,44 км. Основната ѝ цел е да осъществи къси и удобни връзки между селищата в общината.

Конфигурацията на пътната мрежа и връзките на населените места са радиално насочени предимно от и към Пловдив - посока север-юг. Особено важно е да се отбележи , че в Община Марица, няма рокадни (резервни) трасета на АМ „Тракия", в посока изток- запад, които да обвържат комуникационно селищата. Връзките между тях са много опосредствани - не са директни. Липсват бързи връзки на община Марица до някои селища от съседните общини Раковски, Калояново, Съединение и Садово. Изграждането им ще подобри достъпа на населението до трудовия пазар, оборота на товари, както и екологичното състояние, като се избегнат обходни или дублиращи маршрути.

Състоянието на настилките на по-високите класове пътища АМ-Тракия, 1-ви и 11-ри клас е добро, докато на III-класните и общински пътища е задоволително, но на места лошо.

Автомагистрала Тракия е силен фактор за икономическото развитие и урбанизацията на общината. От една страна тя осъществява бърз и удобен достъп на хора и товари; има стимулиращо въздействие върху развитие на местната икономика, производство и логистика. От друга страна магистралата разделя територията на Общината на две

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

части, което затруднява вътрешните транспортни връзки. На АМ "Тракия" са разположени 10 пътни съоръжения, които свързват двете части на територията в т.ч. 5 възела и на пет места магистралата се пресича на ниво без развръзки.

Първокласен път 1-8 преминава в южната част на общината и е основна връзка на селата Костиево - Радиново - Царацово със съседните общини Пловдив и Родопи. Пътят има значение за развитие на местната икономика. Обектите, които са разположени по него са предимно търговски и със складово-логистичен характер.

Второкласен път 11-56 - Осъществява връзката между АМ "Тракия" и път 1-8 в посока север - юг. Стимулира развитието на селата Войводиново и Калековец. Същото значение за Общината има и път 11-64, който я свързва с общините Пловдив, Калояново и Карлово. На този път е наложително и предстоящо за изграждане обходно трасе при село Труд. Третокласни пътища: 111-565 свързва селата Скутаре, Рогош, Маноле, Манолско Конаре и Завод за преработка на ТБО - Шишманци. Все още не е изградено обходно трасе, отклонение на 1-8 за избягване движението през Маноле и Манолско Конаре към с. Шишманци; път 111-606 обслужва с. Строево; път 111-805 обслужва Костиево - Радиново, Царацово, Бенковски и Войсил. Функцията му е да преразпределя движението от АМ "Тракия". Липсва пряка връзка от Войсил към Строево и от Бенковски към Строево, което може да бъде съчетано в изграждането на едно общо трасе.

Изводи: Община Марица има добре развита транспортна инфраструктура, представена от автомобилен, железопътен и въздушен транспорт. Доброто географско местоположение допринася за бързи транспортни връзки от между общинско, национално и наднационално значение. В населените места на община Марица има изградени само спирки на автобусния транспорт, в незадоволително материално състояние. Обслужването на населението с масов транспорт става от частни превозвачи - междуселищни автобусни линии и маршрутни линии на гр. Пловдив. Изисква се оптимизация на маршрутите, предлагани от превозвача, както и договаряне със съседните общини за по-голяма ефективност на предлаганата транспортна услуга, която да задоволява ежедневните трудови нетрудови пътувания на населението (обучение, здравеопазване, култура). От оптимизацията на транспортните услуги е фактор в стабилизиране демографските показатели на населението в община Марица.

Телекомуникация и широколентов достъп:

Най-масово разпространена е телефонната съобщителна система, като всички населени места и урбанизирани територии са телефонизирани. Близостта на територията до Пловдив и развитието на общината са предпоставка център и основен източник за телефонизацията да бъде Пловдив. Всичките селища имат развита селищна телефонна мрежа, реализирана преди всичко с подземни телефонни кабели. На отделни места има и въздушно захранване на единични телефонни абонати. Някои по-малки села са свързани със съединителни кабели тип ТПП към по-големите АТЦ, а стопанските зони по „Голямо Конарско шосе" и „Карловско шосе" са захранени с ТП

от междуселищните кабели. Общината има пълно покритие от действащите мобилни оператори, както и РТВ сигнал. Мрежата от пощенски станции покрива всички населени места, като се предоставят услугите доставка на писма, пратки, колети, изплащания на пенсии и пощенски записи.

Трите основни групи телефонни кабели извън населените места:

- междуселищни телефонни кабели;
- междуселищни телефонни кабели на Линеино-кабелно стопанство (ЛКС);
- оптични кабели.

Всички кабели са подземни и осъществяват връзка между телефонните центрове в Пловдив и селищните телефонни централи по отделните села. Част от кабелите имат характерни на транзитно преминаващи - предназначени за връзка със селища извън територията на община Марица или за други специфични нужди.

Изводи: На територията на Община Марица има изградени клетки на всички мобилни оператори. Покритието не е достатъчно. От направените анкети във всички населени места се изрази желание за увеличаване на броя и видовете услуги, които се предоставят от мобилните оператори за по-добро качество на услугите.

Достъп до „Интернет“ по официални данни засега има само сградата на общинската администрация и в „Интернет клубовете“ в някои от големите села. Инфраструктура за широколентов интернет достъп не е изградена само до 3 села в общината.

Околна среда:

Качество на атмосферния въздух

Основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой са суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел и живак, арсен. На територията на община Марица няма постоянен пункт от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС). През последните 10 години не са извършвани измервания на атмосферния въздух с Мобилна автоматична станция на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС).

Въпреки характерните за района на Област Пловдив неблагоприятни фактори, като топографски особености, климатични и метеорологични условия (мъгли по поречието на реките, продължителни периоди на засушаване и голям брой дни в годината с тихо време - скорост на вятъра под 1,5 m/s), рефлектиращи силно върху ниско емитиращите източници – транспорт (с целогодишно въздействие) и битово отопление (със сезонно действие и в пряка връзка с температурата на околната среда), качеството на атмосферния въздух в община Марица е добро. Общината не е регистрирана като „гореща екологична точка“.

Регионалната инспекция по околна среда и води (РИОСВ) Пловдив извършва контрол на емисии на вредни вещества – прах, въглероден оксид, серен диоксид, азотни оксиди,

летливи органични съединения и органични вещества в атмосферния въздух от 13 броя промишлени инсталации с неподвижни източници на емисии в община Марица с утвърдени планове за мониторинг. Съгласно регионалния доклад за състоянието на околната среда за 2013 г. на РИОСВ – Пловдив, при извършените измервания на вредностите, изпускани в атмосферния въздух от обекти с точкови източници в района на общината не са констатирани превишения на пределно допустимите концентрации (ПДК).

Производствените дейности са концентрирани в обособени производствени зони около с. Радиново, Бенковски и в стопанските дворове на останалите населени места в общината. Топло енергийните съоръжения използват природен газ, а от твърдите горива – дървесен чипс.

Води

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите са земеделието, промишлеността, транспорта и населените места.

За състоянието на *повърхностните води* значим дял имат заустените битови и индустриални отпадъчни води и води от животновъдни ферми, дифузното замърсяване от селскостопанските дейности, изземването на инертни материали, корекциите на реките, разрушените диги, изземването на води за напояване и др.

За определяне на екологично и химично състояние на повърхностните води се извършва мониторинг по физико-химични елементи в два пункта на територията на общината: р. Стряма - с. Маноле - пункт за контролен мониторинг и р. Марица – бент с. Маноле за оперативен мониторинг. По данни на РИОСВ – Пловдив, р. Марица в границите на общината, р. Потока, р. Стряма и антропогенните водни течения са с лош екологичен статус и не добър екологичен потенциал. Р. Пясъчник е с умерен екологичен статус и потенциал.

Основният проблем за замърсяването на повърхностните води на територията на община Марица е заустването на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води. Това се дължи на липсата на пречиствателни станции за отпадъчни води и недоизградена канализационна мрежа в населените места. Отпадъчните води най-често се отвеждат в земните пластове или заустват в прилежащите отводнителни канали, дерета и реки. Заустват се и производствени отпадъчни води от предприятията с изградени локални пречиствателни съоръжения. Това създава предпоставки за замърсяване на подземните и повърхностните води и влошаване на екологичната обстановка. Общинската администрация има амбициозна програма за изграждане и доизграждане на

канализационната мрежа във всички населени места в общината, както и в обособилите се и постоянно разрастващи се в последните години промишлени ядра:

- Радиново – Бенковски – Царацово - Костиево;

- Труд – Строево - Граф Игнатиево;
- Войводиново - Калековец;
- Скуtare – Рогош - Маноле.

Промислените предприятия, ползващи водни обекти, се контролират от РИОСВ - Пловдив и се извършва лабораторен контрол задължително два пъти годишно. По-голяма част от обектите притежават разрешително за заустване на отпадъчните води или Комплексно разрешително, в които са определени индивидуални емисионни ограничения (ИЕО) за формираните от дейността отпадъчни води, които заустват в повърхностните водни обекти.

Подземните води на територията на община Марица са от най-водообилните подземни водни тела от поров тип, безнапорни или слабо напорни, със сравнително близки до повърхността нива. Използват се за питейно-битовото водоснабдяване в общината. Експлоатират се помпажно чрез сондажни съоръжения и шахтови кладенци. Количествената оценка на подземното водно тяло е добра, поради което всички населени места са обезпечени с вода за питейно-битови нужди. Наложителна е реконструкцията на водопроводните мрежи, с което ще се предотврати загубата на вода.

Значимите проблеми, променящи качеството на подземните води на територията на община Марица са населените места без канализация и индустриалните площадки - като точкови източници и земеделието - като дифузен източник.

Във връзка с опазването на водите, територията на община Марица попада в границите на обявените със заповед № РД930/25.10.2010 год. на министъра на околната среда и водите уязвими зони. „Уязвими зони“ са области с определена почвено-геоморфоложка характеристика в близост до водни обекти, при които земеделската дейност води до риск за замърсяване на водите с нитрати (водни тела със съдържание на нитратни йони над 50 mg/l). На общинската територия няма определени зони за защита на водите с цел опазване на икономически значими водни видове. Не са определени води за рекреация и зони за къпане. Няма чувствителни зони.

Река Пясъчник, от яз. „Пясъчник“ до устието, съгласно симулационни резултати е установено, че този речен участък е с недостиг на воден ресурс. За преодоляване на ефекта от засушаването, ограничаващо наличния ресурс е необходима преоценка и оптимизиране на изградените напоителни системи, чрез прилагане на нови методи на напояване, въвеждане на водоспестяващи практики и обучение на земеделците.

Освен проблемът със засушаването, за р. Пясъчник - от яз. „Пясъчник“ до устие, ГОК-3 - Строево, Труд, р. Потока - от град Съединение до устието и р. Стряма - от вливане на р. Пикла до устието е установена средна и слаба податливост на ерозия.

Земни и почви

Значителното почвено разнообразие на територията на община Марица, в съчетание с климатичните условия създават благоприятни условия за развитие на селското стопанство. Тук са разпространени едни от най-плодородните почви в страната. Дълг

на всеки, който използва почвата, като средство за производство трябва да я опазва от увреждане и замърсяване, като по този начин гарантира ефективна защита на човешкото здраве и естествените почвени функции.

Общинската администрация определя сектора земеделие, като приоритетен за общината. На територията с традиции се ранното полско и оранжерийно зеленчукопроизводство, зърнопроизводството, възстановяват и се увеличават площите за производство на ориз, разрастват се градините с трайни насаждения.

През последните години се наблюдава тенденция към намаляване замърсяването на почвите. Конкретните мерки, предприети от общинската администрация са:

- поетапно закриване и рекултивация на нерегламентираните сметища;
- постоянен стриктен контрол за предотвратяване нерегламентирано изхвърляне на смесени битови и строителни отпадъци;
- поддържане в добро състояние склада депо за съхранение на продукти за растителна защита в землището на с. Трилистник;
- повишаване информираността на обществото за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите.

Към 2012 г. в община „Марица“ са ликвидирани всичките нерегламентирани сметища. От деградационните процеси, засягащи почвите в общината най-съществен за екологичното състояние на района е процесът на засоляване, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли в почвата и/или съдържанието на обменен натрий. По-голяма част от засоляването се дължи на естествени причини (по - високото ниво на подпочвените води). Това е резултат от влошените условия на естествен дренаж в равнинни райони с периодични летни засушавания. Преодоляват се чрез прилагането на се добри земеделски практики.

Данни от Агроклиматичния атлас (1982) и по-нови модели на пространственото разпределение на почвеното засушаване в България показват, че община Марица попада в силно засушлива зона според коефициента на овлажняване за период с температура на въздуха над 10°C. Това определя сравнително значим риск към атмосферно засушаване и умерен риск към почвено засушаване.

Няма констатирани замърсявания на почвата с тежки метали и металоиди, органични замърсители, пестициди устойчиви органични замърсители и нефтопродукти.

На територията на община Марица има два постоянни пункта за наблюдение и контрол на земите и почвите, които са част от Националната система за мониторинг на околната среда :

- Пункт № 186 в землището на с. Труд за пробонабиране по мониторинговата система 16x16 km за тежки метали, органични замърсители, пестициди;
- Пункт № 303 в землището на с. Костиево за мониторинг на замърсяване на почвите с тежки метали и металоиди.

Изводи: различна степен на изграденост на канализационната система в населените места. При някои от новите канализации, изградени през последните 5-10 години, все още не са благоустроени съответните улици и практически тези канали не поемат и не

отвеждат дъждовните отпадъчни води. В този смисъл , тяхната ефективност е значително

ограничена. Такива са част от канализационните клонове на с.Строево, с.Трилистник. Водоприемниците на тези канализации се замърсяват в недопустима степен. Не напълно изградена система от дъждоприсмни шахти , респ. непоемане на част от дъждовния отток. Недостатъчен хидравличен капацитет на по-старите канализационни мрежи от бетонови тръби. Наличие на регламентирани и нерегламентирани депа за отпадъци и населените места на обособената територия на Община Марица, неотговарящи на нормативните изисквания и създаващи проблеми, свързани със замърсяване на плитките и дълбоки водоносни пластове. Необходимост от изграждане, разширяване и реконструкция на канализационната мрежа на отделните селищни агломерации и изграждане на нови, съвременни, високоефективни ПСОВ, съгласно изискванията на Директива91/271/ЕЕС. Изграждане на съоръжения за предварително пречистване на всички промишлени предприятия, включени към селищната канализационна система и директно заустващи във водни тела.

Биологично разнообразие и защитени територии:

Територията на община Марица представлява типична агроценоза. Естествените хабитати заемат около 2 % от територията. Горите са съставени са от цер, благун, полски бряст, габър, липа, топола, акация и др. Представените растителни видове са характерни за естествените и полуестествените пасища и ливади. Оформени са екосистеми на водолюбиви растения в близост до водните тела.

Често срещани бозайници са таралеж, сънливец, язовец, змеуровка, невестулка, заек и др. Земноводни и влечуги: жаби, тритони, костенурки, водна змия, смок-мишкар, зелени, степни, късокраки гущери, пепелянка и др. Рибите са представени от: речен кефал, уклей, обикновена крогушка, щука, маришки морунаш, беломорски скобар, маришка мряна и др. Поради голямата гъстота на хидрографската мрежа, територията на община Марица е предпочитано място за нощувка, почивка и зимуване на голям брой водоплаващи и водолюбиви птици, вкл. световно застрашения малък корморан, черен щъркел, голяма бяла чапла, земеродно рибарче, поен лебед, речна чайка и много други. Съгласно класификацията на защитени територии (Закон за защитените територии,1998 год.) на територията на община Марица са разположени следните защитени местности (ЗМ):

- ЗМ „Нощувка на малък корморан – Пловдив” (Код в регистъра: 449) .
Обявена със Заповед №РД-644 от 05.09.2006 г. на МОСВ (ДВ, бр. 85/2006) с цел опазване местообитание, място за почивка и струпване по време на миграция на малък корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*). Площ: 82,09 хектара. Частично се припокрива със защитена зона BG0002087 „Марица-Пловдив” за опазване на дивите птици. На територията на община Марица е с площ 18,7 ха и попада в землището на с. Костиево.
Режим на дейности:

1. Забранява се изсичане и опожаряване на дървета;

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

2. Забранява се добив на пясък и други инертни материали, с изключение на добив съгласно издадените до влизането на тази заповед в сила разрешителни от Басейнова дирекция за управление на водите - Източно-Беломорски район, Пловдив;
3. Забранява се ловуване;
4. Забранява се строителство, с изключение на хидротехнически съоръжения за осигуряване проводимостта на реката, инфраструктурни съоръжения с национално значение, както и ремонт и поддръжка на съществуващата инфраструктура.

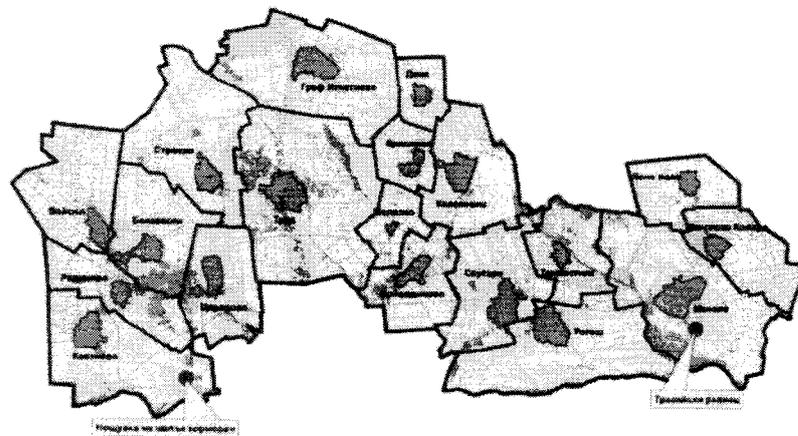
- ЗМ „Тракийски равнец“ (Код в регистъра: 534)

Обявена със Заповед №РД-82 от 30.01.2012 г. на МОСВ (ДВ, бр. 18/2012) с цел опазване на растителен вид – тракийски равнец (*Achillea thracica*) и неговото местообитание. Намира се в землището на с. Маноле, с площ 8,03 ха.

Режим на дейности:

1. Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;
2. Забранява се строителство, както и поставяне на временно преместваеми обекти;
3. Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
4. Забранява се внасяне на неместни видове;
5. Забранява се залесяване;
6. Забранява се палене на огън.

Община Марица, защитени местности

Защитени местности в община Марица

Съгласно регистъра на защитените вековни дървета в България, обявен по Закона за биологичното разнообразие, на територията на община Марица са регистрирани следните вековни дървета:

- 6 броя летни дъба в землището на с. Трилистник, обявени са със заповед №РД-859/26.11.2008 г.; години към датата на обявяване: 300; реална възраст 306 год.; височина от 10 m до 16 m; периметър от 3,6 m до 5,4 m;
- летен дъб (2071) в землището на с. Войсил; заповед за обявяване №РД-193/26.02.2010 г.; години към датата на обявяване: 150; реална възраст: 154; височина (m): 20; периметър (m): 2.6

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

- дръжкоцветен дъб (2072) в землището на с. Войсил; заповед за обявяване №РД-193/26.02.2010 г.; години към датата на обявяване: 150; реална възраст: 154; височина (m): 18; периметър (m): 2.2.

В обхвата на Общия устройствен план на Община Марица попадат следните елементи на Националната екологична мрежа, определени по смисъла на Закона за биологично разнообразие (ЗБР):

- Защитена зона „Река Марица” с код BG0000578 площта на зоната е 14693,1 ха, от които 604,2 ха са в територията на община Марица. Предмет на опазване са 14 типа природни местообитания, 15 вида безгръбначни, 8 вида земноводни и влечуги, 5 вида риби, 14 вида бозайници, вкл. прилепи. Припокрива защитена зона BG0002087 „Марица-Пловдив” за опазване на дивите птици;
- Защитена зона „Река Стряма” с код BG0000429; площта на зоната е 4078,38 ха, от които 479,3 ха са в територията на община Марица. Предмет на опазване са 5 типа природни местообитания, 7 вида безгръбначни, 7 вида земноводни и влечуги, 4 вида риби, 17 вида бозайници, вкл. прилепи. Частично се припокрива от защитени зони BG0002064 „Средна гора” за опазване на дивите птици;
- Защитена зона „Река Пясъчник” с код BG0000444 площта на зоната е 1879,97 ха, от които 740,9 ха са в територията на община Марица. Предмет на опазване са 2 типа природни местообитания, 5 вида безгръбначни, 7 вида земноводни и влечуги, 3 вида риби, 9 вида бозайници, вкл. прилепи. Частично се припокрива от защитени зони BG0002016 „Рибарници Пловдив” и BG0002010 „Язовир Пясъчник” за опазване на дивите птици;
- Защитена зона „Трилистник” с код BG0000289; площта на зоната е 616,95 ха, от които 402,8 ха са в територията на община Марица. Предмет на опазване са 6 типа природни местообитания, 4 вида безгръбначни, 7 вида земноводни и влечуги, 4 вида риби, 2 вида бозайници.
- Защитена зона „Марица Пловдив” с код BG0002087; площта на зоната е 1108,81 ха, от които 140,3 ха са в територията на община Марица. Целта на обявяване е опазване, възстановяване и поддържане на местообитанията на следните видове птици: малък корморан, голяма бяла чапла, черен щъркел, поен лебед, земеродно рибарче, малък гмурец, голям корморан, сива чапла, ням лебед, зеленоглава патица, лятно бърне, голям ястреб, малък ястреб, обикновен мишелов, черношипаветрушка, обикновена калугерица, речна чайка. Забранява се намаляването площта на крайречните гори от местни дървесни видове, се паленето на тръстикови масиви и крайречна растителност, използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади. Припокрива се със защитена зона BG0000578 „Река Марица” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- Защитена зона „Оризища Цалапица” с код BG0002086; площта на зоната е 3674,62 ха, от които 613,1 ха са в територията на община Марица. Целта на обявяване е опазване, възстановяване и поддържане на местообитанията на

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности” от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

- следните видове птици: малък воден бик, малка бяла чапла, голяма бяла чапла, черен щъркел, бял щъркел, блестящ ибис, тръстиков блатар, полски блатар, белоопашатмишелов, голяма пъструшка, малка пъструшка, кокилобегач,
- * кафявокрилогърличник, белобуза рибарка, земеродно рибарче, дебелоклюна чучулига, червеногърбасврачка, сива чапла, зеленоглава патица, лятно бърне, качулата потапница, обикновен мишелов, черношипаветрушка, зеленоножка, обикновена калугерица, малък червеноногводобегач, голям горски водобегач, жълтокрака чайка. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива, паленето на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност, използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
 - Защитена зона „Рибарници Пловдив” с код BG0002016; площта на зоната е 145,77 ха, от които 39,7 ха са в територията на община Марица. Целта на обявяване е опазване, възстановяване и поддържане на местообитанията на следните видове птици: малък корморан, голям воден бик, малък воден бик, нощна чапла, малка бяла чапла, голяма бяла чапла, червена чапла, бял щъркел, блестящ ибис, лопатарка, белоока потапница, орел рибар, черна каня, тръстиков блатар, полски блатар, сив жерав, голяма бекасица, блатна сова, земеродно рибарче, малък гмурец, голям гмурец, голям корморан, сива чапла, ням лебед, голяма белочела гъска, фиш, зимно бърне, зеленоглава патица, лятно бърне, клопач, кафявоглава потапница, воден дърдавец, зеленоножка лиска, речен дъждосвирец, обикновена калугерица, средна бекасица, малък червеноног водобегач, голям зеленоног водобегач, голям горски водобегач, късокрил кюкавец, речна чайка, жълтокрака чайка. Забранява се строителството, с изключение на такова, свързано с рибопроизводството, добиването на подземни богатства, депонирането на отпадъци, залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения, премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива, източването на рибарниците в периода от 1 май до 30 юли, паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност, косенето на тръстика, папур и плаваща водна растителност във водните басейни в периода от 1 март до 30 юли.

По линия на биоразнообразието Община Марица планира изграждането на зелена верига от биокоридори и свързването ѝ с влажните зони на община Марица. Това са всички обекти по НАТУРА 2000. Те ще бъдат свързани с естествени и изкуствени биокоридори и ще подпомагат движението на птици, насекоми и други обитатели. Мероприятията ще възстановят флората и фауната по реката и ще се свържат с актуалните пловдивски проекти за Марица”, коментират от проектантския екип. Друг проект реабилитира природните територии по поречието на река Стряма. Те ще

бъдат обвързани със зоната за отдих между Войводиново-Скутаре. Още една зона за отдих ще има около рибарниците на с. Труд, ще се развият и оризищата в с. Костиево. Изкуствени влажни зони ще се правят в по-малките села, вместо пречиствателни станции. Проектите са за 3 млн. лв. и ще решат проблема на 7 населени места. С тях отпадната вода от битовите и производствените дейности ще минава няколко стъпала на обработка докато постигнат съответната биологична чистота. Водата ще се излива на естествени места и там растенията ще се включат в обработката на отпадъците. След което отпадната вода ще отива в съществуващ канал или река.

Община Марица има развит проект за домашно компостиране.

Местната администрация популяризира тази идея още през 2013 г., а в момента ще започне изпълнението ѝ. Проектът предвижда закупуването на контейнери, населението ще се обучи на място как да извършва домашното компостиране. Това в голяма степен ще реши проблема с битовите, растителни и разградими отпадъци в селата на община Марица.

За общинските растителни отпадъци има подобен проект. За тях също ще има места за компостиране върху площадките на стари сметища. В общината е имало 12 такива площадки, но те още не са рекултивирани. Плановете са на места да се направят залесявания, а други да се използват точно за това компостиране на растителните отпадъци. Другата възможност, която се обсъжда е общината да ги използва за 5 годишно съхранение на хумусния слой от строителство.

В бъдеще ще се закупят две инсталации за раздробяване на строителни отпадъци и подготовка за рециклирането им. За тях в Общинския план са заложили 2 млн. лв.

В момента старите селски сметища са закрити. Но пък за площадките, отредени за полигони има решение да се използват за други нужди, свързани с опазване на околната среда. Фотосоларно осветление ще има във всичките 19 населени места в обхвата на община Марица, върху 379 километра улици. Целта е пълна подмяна на осветителните тела с енергоспестяващи, което ще намали разходите за ток с цели 60 %. Проектът ще струва милион и половина лева и е готов в идейна фаза.

С още 100 000 лв. ще се осигури и видеонаблюдение, независимо от факта, че община Марица е относително спокойно място за живеене.

Териториите на промишлените предприятия също ще бъдат включени в обща система за видеонаблюдение. Залагат се и конкретни мерки за подобряване качеството на транспорта. Това ще стане чрез изработване на нови маршрути за движение. В отделните населени места ще се поставят и модерни спирки с информационни табла към тях.

Изводи: територията на община Марица има сравнително чиста околна среда и съхранени компоненти на природата. Въпреки развитата индустриална структура, всички големи производствени мощности са обособени извън населените места с което е гарантирана здравословна среда за живот на местното население. Необходими са мерки за опазване на почвите от замърсяване и от неподходящо застрояване, с оглед запазване на земеделската им функция, опазване на водните ресурси в общината чрез

обновяване на мрежите, съоръженията и оборудването на водоснабдителната и канализационна система, вкл. и системите за третиране на отпадъчните води, рекултивация и възстановяване ландшафта на неефективни карисри за инертни материали, гарантиране опазването на защитените територии и зони в общината, популяризиране на природните им богатства с развитието на екотуризъм. Наличните природни ресурси са предпоставка за развитие на разнообразни дейности, свързани с тяхното популяризиране и опазване.

4. Анализ на пазара и средата за територията на община Марица:

В икономическо отношение община Марица е динамично и стабилно развиваща се община. Положително развитие (оценено на основата на основните икономически показатели) се наблюдава и при трите сектора на икономиката (първичен, вторичен и третичен). Поради доброто си транспортно-географско положение, близостта до гр. Пловдив и София и провежданата политика от местните власти, общината е привлекателна за инвестиции, включително и чуждестранни. По размер на инвестициите отнесени към един жител в общината през последните години тя заема едно от първите места в страната. Независимо от големия процент обработваеми земи и славата на общината в миналото като земеделски район, през последните 10 години водещ сектор в икономиката е промишлеността, следван от сектор услуги и на трето място селско стопанство. Сектор индустрия привлича най-много инвестиции, създава повече работни места и приходи в общината. Заетите в този сектор съответно получават по-високи заплати и тяхното качество на живот се подобрява. Очаква се и в следващите 10 години, благодарение на обособената индустриално-търговска зона Марица (част от Тракия икономическа зона) и създадените партньорства с различни институции (включително и подкрепа от държавата), развитието на този сектор да продължава да е възходящо и да оформя икономиката на общината. В икономическата зона са локализирани предприятия на големи чуждестранни фирми, които поради благоприятната среда за развитие и добрите си показатели разширяват производството си и привличат по-малки фирми-доставчици на суровина и сервизни услуги. Това създава необходими условия и за развитие на нови фирми за услуги в общината.

Промислеността е с многоотраслов характер, като водещи функции имат производства свързани с преработка на селскостопански суровини (хранително-вкусова), производство на машини и оборудване, производство на химически изделия и продукти, дървопреработване, производство на мебели, текстилна промишленост, производство на трикотаж и облекло и др. Преработвателната промишленост на плодове и зеленчуци не е свързана с местното селскостопанско производство, и работи с вносни суровини.

В структурата на предприятията преобладават тези от типа „микро“ и „малки“, които

обаче са с по-скромни икономически показатели. Тези предприятия са основата на малкия, семеен (фамилен) бизнес и дават препитание на около една трета от всички заети лица в общината. Поради ограничени ресурси и затруднен достъп до банкови заеми, те рядко могат да си позволят обновяване на материалните активи или въвеждането на нови технологии, с което намаляват своята конкурентоспособност на пазара.

За развитието на първичния (аграрен) сектор благоприятни фактори са качествените поземлени ресурси, климатичните условия, достъпът до основни транспортни коридори, традициите на населението в развитието на селското стопанство, развитата промишленост за преработка на селскостопански суровини и др. Наличието на добре развита напоителна мрежа (макар и вече в не добро състояние) е фактор за големия размер на поливните площи, върху които се отглеждат интензивни селскостопански култури - зеленчуци, трайни насаждения, ориз. През последните години, благодарение и на стимулиращата държавна политика и окрупняването на земята, се възражда интензивното растениевъдство и животновъдството с тенденции към по-уедрено фамилно фермерство. Увеличават се и инвестициите в модернизация и механизация на стопанствата.

Големите производители на зеленчуци пласират своята продукция относително по-лесно на пазара (включително и на вериги от хранителни магазини), докато за малките семейни ферми този процес е по-труден, поради натрупващи се разходи за транспорт и наем на щанд в големите градове. Малка част от тях се включват в станалите популярни последната година „Фермерски пазари“ в София и Пловдив, където се стимулират „късите вериги на доставки“ и се акцентира върху пряката връзка производител-потребител. При наличието на пряк контакт с потребителите и повишаването на социалните контакти, се предават допълнителни характеристики към автентичността на продукта, стопанството, в което са произведени и прилежащата му територия. Повечето от малките производители обаче (особено тези, които са по-отдалечени от Пловдив) се принуждават да продават продукцията си на посредници, които я изкупуват на ниски цени. Като резултат много от тях се отказват да отглеждат продукция за продажба и се насочват към отглеждане на плодове, зеленчуци и животни за собствени нужди. Кооперирането на производители все още е много слабо развито в общината.

В сектор услуги най-добро развитие имат фирмите, свързани с търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, въпреки че те срещат трудности да се конкурират с качеството и асортимента на подобни фирми от град Пловдив. Добро развитие през последните 5 години има и при фирмите, свързани с транспорт и логистика и хотелиерски и ресторантьорски услуги. Очаква се това развитие да продължи благодарение на развитието на индустриалната зона в общината и започнати дейности, свързани с експониране и реклама на културно-историческото наследство и развитие на туризма.

По отношение на човешките ресурси община Марица също има добри показатели в

сравнение с повечето общини от този тип в страната. Независимо от официалните данни на статистиката за отрицателен механичен прираст, което е устойчива тенденция на територията и на ЕС, местните хора споделят, че все повече хора се заселват в общината. Това се дължи от една страна на доброто икономическо развитие на общината, което създава все повече работни места на територията, от друга страна се дължи и на тенденция, която се наблюдава вече в цялата страна на семейства, които предпочитат живот в по-спокойни места с чиста околна среда. Трета група, която формира механичния прираст са хората в пенсионна възраст, които също предпочитат спокойния живот на село.

Налице е по-слабо изразена тенденция на застаряване на населението, което е по-ясно подчертано за някои от селата в общината. Естественят прираст е отрицателен (макар и не много високи стойности), което е тенденция от години и на ниво ЕС.

Образователното ниво на населението е на сравнително добро равнище. Между последните две преброявания на населението се наблюдава нарастване на дела на високообразованите лица. Нараства броят на лицата с висше и средно образование, а намалява този на лицата с ниско образование. Броят на неграмотните лица също е по-нисък в сравнение със средните стойности в страната.

Училищата са ремонтирани, повечето от тях имат обзаведени компютърни кабинети и достъп до интернет.

През последната година е открито ново училище (в с. Маноле), което се очаква в скоро време да се превърне в професионална гимназия по земеделие, животновъдство и екология. Направени са първите стъпки за партньорство с бизнеса при изготвяне на учебни програми и въвеждане на дуално обучение в общината.

На територията на общината няма Центрове за професионална квалификация, които биха могли да обучават по поръчка за определена професия или част от професия.

Равнището на безработица е по-ниско от средното в страната и се дължи основно на наличието на достатъчно на брой работни места и близостта до Пловдив, където също работят хора от общината.

Семействата с деца в общината срещат трудности при търсенето на възможности за оползотворяване свободното време на децата и записването им на различни курсове и кръжоци (най-често се налага да водят децата в Пловдив). Част от читалищата организират курсове за компютърна грамотност и предоставят достъп до интернет благодарение на направените инвестиции по програма Глобални библиотеки. Те реализират и културния календар в общината, различни занимания за деца (четене на книги) през лятото. Представителите на тези институции споделят, че всяко лято в селата на общината идват все повече деца (включително и от чужбина) и това води до необходимост от разширяване на дейностите, в които да участват. На повечето читалища е направен частичен ремонт (сменена дограма, боядисване, охранителна система, обзавеждане), но все още са далеч от модерно изглеждащи и функциониращи общностни центрове.

Социалните услуги в общината са насочени предимно към възрастни самотно живеещи

хора и хора с увреждания, като успяват да осигурят грижа само на част нуждаещите се. Няма изградена цялостна система за подкрепа на уязвими групи.

Общ социално-икономически профил за нуждите на Стратегия за Водено от общностите местно развитие:

Общината има добре развита комуникационна и транспортна инфраструктура, представена от автомобилен, железопътен и въздушен транспорт. Доброто географско местоположение допринася за бързи транспортни връзки от между общинско, национално и наднационално значение.

В икономическо отношение община Марица е динамично и стабилно развиваща се община. Положително развитие се наблюдава и при трите сектора на икономиката (първичен, вторичен и третичен). Поради доброто си транспортно-географско положение, близостта до гр. Пловдив и София и провежданата политика от местните власти, общината е привлекателна за инвестиции, включително и чуждестранни. Независимо от големия процент обработваеми земи и славата на общината в миналото като земеделски район, през последните 10 години водещ сектор в икономиката е промишлеността, следван от сектор услуги и на трето място селско стопанство. Промислеността е с многоотраслов характер, като водещи функции имат производства свързани с преработка на селскостопански суровини (хранително-вкусова), производство на машини и оборудване, производство на химически изделия и продукти, дървопреработване, производство на мебели, текстилна промишленост, производство на трикотаж и облекло, машиностроителна, металорежеща и др. Предприятията са изцяло частни. Преработвателната промишленост на плодове и зеленчуци не е свързана с местното селскостопанско производство и работи с вносни суровини.

В структурата на предприятията преобладават тези от типа „микро“ и „малки“, които обаче са с по-скромни икономически показатели. Тези предприятия са основата на малкия семеен (фамилен) бизнес и дават препитание на около една трета от всички заети лица в общината.

Определящи за развитието на икономиката в общината са отраслите лека промишленост и селско стопанство. Регистрирани са над 4000 стопански субекта. Най-големите предприятия са изградени на „зелена поляна“. Оформени са 4 промишлени зони с малки и средни предприятия с профил на дейността свързан с : производство на бяла техника, производство на хлебни изделия, автосервизни и транспортни услуги, тютюневи изделия, производство на месни и млечни продукти, производство на месни продукти, производството на автоматичните прекъсвачи, производство на PVC-профили, производство на пластмасови изделия и метални изделия за дома, производство на козметични продукти, производство на изделия от желязо, производство на биоторове, на електронно оборудване, производство на велосипеди и детски колички, рециклиране на полимери, производство на матраци, внос и търговия с цветя, обработка и търговия с мрамор и гранит, преработка и консервиране на плодове и зеленчуци, производство и реставрация на мебели, производство на топлоизолационни панели и врати и др.

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО иДФЗ-РА

За развитието на първичния (аграрен) сектор благоприятни фактори са качествените поземлени ресурси, климатичните условия, достъпът до основни транспортни коридори, традициите на населението в развитието на селското стопанство, развитата промишленост за преработка на селскостопански суровини и др. Наличието на добре развита напоителна мрежа (макар и вече в не добро състояние) е фактор за големия размер на поливните площи, върху които се отглеждат интензивни селскостопански култури - зеленчуци, трайни насаждения, ориз. През последните години, благодарение и на стимулиращата държавна политика и окрупняването на земята, се възражда интензивното растениевъдство и животновъдството с тенденции към по-уедрено фамилно фермерство. Увеличават се и инвестициите в модернизация и механизация на стопанствата. На територията на МИГ активно работят земеделските кооперации, сред които:

- Земеделска кооперация Единство – намира се в село Костиево и е наследник на местното ТКЗС, където след 1990 г. обединява 400 кооператори с обработваема земя на площ от 11 500 декара. Кооперацията е сред основните производители на оризова арпа в страната и притежава оризище в землището на село Костиево.
- Потребително-Производствена Земеделска кооперация Напредък – село Царацово. Занимава се с производство и търговия със селскостопанска продукция. Отглежда царевича, слънчоглед, ечемик и фъстъци.

Значителното почвено разнообразие на територията на община Марица в съчетание с климатичните условия създават благоприятни условия за развитие на селското стопанство. На територията има развити практики за ранно полско и оранжерийно зеленчукопроизводство, зърнопроизводство, възстановяват и се увеличават площите за производство на ориз, разрастват се градините с трайни насаждения. Подценяването на възможностите за ефективно интегриране на аграрния сектор с преработващата промишленост обаче в условията на пазарна икономика ограничават предпоставките за социално-икономическо развитие, което да е в съответствие със съществуващия потенциал, традиции и съвременни тенденции.

Община Марица е сред малкото селски общини със слабо изразен отрицателен естествен прираст на населението и липса на обезлюдяване на селата. Броят на населението се запазва стабилен. В община Марица има младо население, което би могло да гарантира добро демографско развитие на общината и по-добро бъдещо естествено възпроизводство, което е от значение за икономическата му функция - като работна сила.

Бързото и възходящо развитие на общината има безспорно своите предимства, но в същото време и поставя и огромна необходимост, свързана с нуждата от все повече и по-високо квалифициран човешки ресурс. От една страна това изисква развитие на образователните услуги (подходяща професионална квалификация), от друга страна ще привлече повече хора на територията на общината, за които трябва да бъдат осигурени благоприятни жизнени условия – инфраструктура, услуги с добро качество, места за отдих и развлечение, спортни дейности, добро образование и здравеопазване и извънкласни дейности за децата.

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО иДФЗ-РА

За разлика от преобладаващата част от общините в страната в община Марица се наблюдава процес на стабилизиране на броя на населението, което е резултат от благоприятната икономическа и социална среда и провежданата общинска политика за осигуряване на трудова заетост и на добри условия за живот. Налице е по-слабо изразена тенденция на застаряване на населението, което е по-ясно подчертано за някои от селата в общината.

Равнището на безработица е по-ниско от средното в страната и се дължи основно на наличието на достатъчно на брой работни места и близостта до Пловдив, където също работят хора от общината. Най-висока е безработицата сред лицата със средно и основно образование. Затвърждава се тенденцията безработните без квалификация да доминират в структурата на регистрираните безработни. Тази група безработни е неконкурентоспособна на пазара на труда и формира основната част на контингента на продължително безработни лица. 46 % от населението е с основно и по-ниско образование.

На територията на общината има средно организирана и не добре обезпечена образователна, здравна, социална и културна инфраструктура, предоставяща основни услуги за населението. Липсват извънкласни форми за допълнителни умения и професионална ориентация. Съществува недостиг на материална база за деца до 3 години - ясли.

На територията на МИГ като основен проблем се очертава миграцията на местни ученици от начален и основен курс на образование в областния град Пловдив, където се предлага по-добре уредено и конкурентно обучение. При наличието на начални и основни училища в община Марица, присъствието на ромски деца в тях, както и не изцяло осъвременената материална база правят неатрактивни и непривлекателни условията за обучение.

Въпреки последователната и целенасочена социална политика на община Марица в изпълнение на изготвената през 2013г. Стратегия за развитие на социалните услуги в Община „Марица“ за периода 2013г.-2015г, както и Годишния план-програма за развитие на социалните услуги на територията на Община „Марица“ 2015-2016г., на територията на МИГ все още има сериозни потребности от допълване на набора от социални услуги, както и от разширяване на обхванатото население от целевите групи. Социалните услуги в общината са насочени предимно към възрастни самотно живеещи хора и хора с увреждания, като успяват да осигурят грижа само на част нуждаещите се. Община Марица осъществява и дейности и проекти, насочени към младите хора, като възможности за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, за превенция на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата чрез инвестиции в ранното детско развитие посредством изграждането на общностен център за деца. В момента общината изпълнява проект, целящ предоставяне на интегрирани социални услуги на територията на Община Марица.

На територията на общината не се предлагат услуги като „детска забавачница“ или центрове за организиране на детски мероприятия. Детските кухни са недостатъчни спрямо установените нужди на младите семейства в общината, но е осигурено

транспортирането на храната до останалите населени места. Оборудването на нова кухня съгласно съвременните изисквания в друга част на общината ще подобри ефективността на предоставяната услуга. две от населените места в територията. Липсват социални трапезарии.

Липсват и обекти за ежедневен спорт и отдих на населението, като малки спортни площадки, детски площадки.

Всички равнинни населени места на територията на МИГ имат проблеми с отводняването при проливни дъждове. По време на тези събития най-много се разрушава техническата инфраструктура. Основен проблем с облика на 19-те населени места на територията на МИГ е влошената инфраструктура, касаеща липсата на облагородени терени и съвременна визия. Въпреки отличните си транспортни и комуникационни връзки, територията на МИГ е с много лоша техническа инфраструктура. Територията се нуждае от изграждане /саниране на тротоари, пешеходни алеи и улично осветление. В община Марица до този момент туризмът не е развит, но е с голям потенциал поради наличието на все още неекспонирано културно-историческо наследство. На територията на общината има добре развита мрежа от културни организации – основно читалища . Съществуват и други организации с нестопанска цел, работещи в различни сфери, но те не са особено активни с изключение на спортните клубове в селата

5. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията, базиран на нейните ресурси и капацитет:

Бързото и възходящо развитие на общината има безспорно своите предимства, но в същото време и поставя и огромни предизвикателства пред общинска администрация и местната общност. Част от тези потребности и предизвикателства са свързани със:

- Привличането на все повече големи фирми поражда **нуждата от все повече и по-високо квалифициран човешки ресурс**. От една страна това изисква развитие на **образователните услуги** (подходяща професионална квалификация), от друга страна ще привлече повече хора на територията на общината, за които трябва да бъдат осигурени **благоприятни жизнени условия – инфраструктура, услуги с добро качество, места за отдих и развлечение, спортни дейности, добро образование и здравеопазване и извънкласни дейности за децата**.
- Доброто развитие на земеделието поставя проблеми, свързани с **събиране, обработка, съхранение и пласмент на селскостопанската продукция**. **Кооперирането на производители** и създаването на селскостопански логистичен център и тържище за продукцията би решило част от тези проблеми.
- Територията има потенциал за биологично земеделие, чиято продукция все повече се търси в големите градове и извън територията на страната. **Развитието на интернет** и възможността да се рекламира продукцията и се

събират заявки от хора предпочитали здравословното хранене с чисти продукти, получени директно от стопанствата, благоприятства развитието и на малките ферми. Те обаче често срещат трудности при закупуване на машини и съоръжения, осигуряващи качество на продукцията.

- Трудности при осигуряването на **инвестиции в нови машини, съоръжения и технологии** срещат и малките фамилни фирми в сектор услуги, което води до загуба на клиенти, които получават същите услуги от съседния голям град (Пловдив). Това води до оскъпяване на услугите за местното население. За преодоляването на тези недостатъци е необходимо да се подкрепят дейности насочени към **модернизация на предприятията**.
- Необходимо е да бъдат създадени условия за създаване на нови фирми (**насърчаване на предприемачеството сред местните жители**), които ще осигурят нови услуги за увеличаващото се население или ще осигуряват ресурси за по-големите предприятия.
- На територията **липсват бизнес и консултантски центрове**. Част от дейностите, като копиране на документи, попълване на документи, ползване на интернет и др. в момента се осъществяват от читалищата.
- Нужно е да се продължи подобрието образователната инфраструктура и образователен процес - **осигуряването на модерно оборудване и разнообразяване на методите на преподаване**, което ще засили интереса на учениците към образованието, ще подобри качеството на преподаване и усвояване на знанията и ще намали процента на отпадащи ученици.
- Не е разработен потенциала на територията за развитие на културно исторически и селски туризъм. Направени са първите стъпки за експониране на тракийско наследство, но е **необходимо паралелно да се развият съпътстващи дейности и атракции, реклама и туристически маршрути**, които ще залържат туристи на територията на общината.
- **Грижите за хората в нужда** трябва да продължат и да обхванат всички нуждаещи се, като това се превърне в системна услуга, ориентирана към конкретните потребности на хората, за да се чувстват като равнопоставени част от общността.
- Разработването и реализацията на местни политики трябва да бъде с **широкото участие на общността и да бъде непрекъснат процес**, който ще осигури обща споделена визия за развитие на територията.

Направеното анкетно проучване на потребностите и нуждите, както и нагласата им за реализация на дейности и проекти в рамките на Стратегия за местно развитие даде следните резултати по целеви групи:

- **Граждански сектор** - опазване на културното наследство, дейности за опазване на биоразнообразието, образование и квалификация, дейности за оползотворяване свободното време на младите хора (кръжоци, спортни занимания);
- **Земеделски производители**: инвестиции в нови съоръжения и технологии,

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

развитие на допълнителни дейности към стопанството с оглед диверсификацията на доходите (средства от туризъм), подобряване на достъпа до пазара, повишаване на знанията и уменията на земеделските производители;

- **Бизнес** – инвестиции в иновации, нови съоръжения и технологии, квалификация на човешките ресурси, осигуряване на благоприятна работна среда, развитие на бизнес услуги и инфраструктура, благоприятна административна среда;
- **Местна власт - кметове на кметства** – изграждане на инфраструктура свързана с осигуряване на основни услуги и подобряване на средата за обитаване – пътища, улици и тротоари, улично осветление, зелени площи, детски площадки и спортни площадки.

Идентифицирани нужди в направения социално-икономически анализ:

От анализа на заинтересованите страни, участвали в процеса на разработването на СМР на МИГ Марица – представители на трите основни сектора (местен бизнес и земеделски стопани, неправителствени организации и местна власт) могат да бъдат очертани следните основни потребности:

Нужди, определени от гражданския сектор:

- Опазване на културното наследство и биоразнообразието;
- Образование и квалификация, дейности за оползотворяване свободното време на младите хора (кръжоци, спортни занимания);
- Необходимост от изграждане/модернизиране на спортни площадки и младежки клубове на територията на община Марица.

Нужди, определени от земеделските производители:

- Инвестиции в нови съоръжения и технологии, развитие на допълнителни дейности към стопанството с оглед диверсификацията на доходите (средства от туризъм);
- Подобряване на достъпа до пазара, повишаване на знанията и уменията на земеделските производители;

Нужди, определени от местния бизнес:

- Инвестиции в иновации, нови съоръжения и технологии;
- Квалификация на човешките ресурси, осигуряване на благоприятна работна среда;
- Развитие на бизнес услуги и инфраструктура, благоприятна административна среда;

Нужди, определени от местната власт - кметове на кметства:

- Изграждане на инфраструктура, свързана с осигуряване на основни услуги и подобряване на средата за обитаване – пътища, улици и тротоари, улично осветление, зелени площи, детски площадки и спортни площадки.

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

Анализът очертава няколко основни групи потребности и нужди на територията на МИГ Марица:

Потребност от повишаване на конкурентоспособността и достъпа до финансиране на предприятията от промишлеността, селското стопанство и услугите на територията:

- потребност от подкрепа на уязвимите сектори в земеделието в противовес на установеното развитие и навлизане на нетрадиционни за общината зърнени култури за сметка на зеленчуци и трайни насаждения;
- потребност от закупуване на машини и съоръжения, осигуряващи качество на продукцията, особено в чувствителните сектори, традиционни за региона (зеленчукопроизводство, трайни насаждения и животновъдство), както и за производство на биологична продукция;
- необходимост от инвестиции в нови съоръжения и технологии, развитие на допълнителни дейности към стопанството с оглед диверсификацията на доходите (средства от туризъм), подобряване на достъпа до пазара, повишаване на знанията и уменията на земеделските производители;
- Потребност от достъп до финансиране на инвестиции за развитие на макро, малки и средни предприятия от територията;
- Необходимост от осигуряването на инвестиции в нови машини, съоръжения и технологии срещат и малките фамилни фирми в сектор услуги;
- Нужда от подпомагане на разнообразяването на предоставяните услуги на територията – особено консултантски и бизнес-центрове;

Необходимост от създаване на условия за достъп на земеделските стопани до пазара и използване на къси вериги на доставка:

- Установени проблеми, свързани с събиране, обработка, съхранение и пласмент на селскостопанската продукция – необходимост от стимулиране на кооперирането на производители и създаването на селскостопански логистичен център и тържище за продукцията;
- Потребност от стимулиране на възможностите за ефективно интегриране на аграрния сектор с преработващата промишленост на територията в съответствие със съществуващия потенциал, традиции и съвременни тенденции;

Потребност от насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила, както и повишаване квалификацията на населението.

- Потребност от обвързаност между образованието и бизнеса за предотвратяване на емиграция на високообразованите кадри;
- Потребност от подкрепа за повишаване квалификацията на заетите съобразно потребностите на местния бизнес;

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

- Нужда от създаване на условия за устойчива заетост особено при уязвимите групи;
- Нужда от подкрепа за подобрене образователната инфраструктура и образователен процес;

Необходимост от преодоляване на социалното изключване на уязвими и маргинализирани групи и насърчаване на социални и образователни услуги:

- Необходимост от допълващи дейности и услуги за изграждане на цялостна и добре функционираща система за подкрепа на уязвими групи. Грижите за хората в нужда трябва да продължат и да обхванат всички нуждаещи се, като това се превърне в системна услуга, ориентирана към конкретните потребности на хората, за да се чувстват като равнопоставени част от общността;
- Необходимост от дневни центрове за предоставяне на услуги за деца и младежи с увреждания, както и такива услуги за възрастни хора с увреждания;
- Необходимост от разширяване на услугите, свързани с разкриване на социални и обществени трапезарии в почти всички населени места от територията на МИГ;
- Нужда от изграждане на защитени жилища за хора с увреждания, както и център за настаняване на хора в риск. Тези потребности рефлектират и в разработваната в момента Стратегия за развитие на социалните услуги в община Марица 2016-2020 г.
- Необходимост от развитие на мрежата от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на уязвимите групи (хора с увреждания, самотни родители, възрастно население);
- Нужда от създаване на условия за социално включване на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи;
- Необходимост от подобряване архитектурния достъп на средата за хора с увреждания;
- Нужда от създаване на условия за задържане на децата/учениците от начален и среден курс на образованите в местните училища;

Потребност от укрепване на устойчивостта и разнообразяване на дейността на НПО и читалищата на територията:

- Потребност от подкрепа за дейностите на местните НПО – спортни клубове, младежки и други организации;
- Необходимост от повишаване на капацитета на местната общност за кандидатстване и изпълнение на проекти финансирани от европейски програми;
- Нужда от разнообразяване на дейностите, свързани с култура и извънкласни занимания за учениците, условия за учене през целия живот, осигуряване на условия за развитие на изкуствата, културни мероприятия и др.
- Нужда от подобряване на партньорството между общинската администрация и

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

НПО, които подкрепят местната власт за реализиране на общинските политики и на конкретни проекти и инициативи.

Необходимост от благоустрояване на селата на територията на МИГ и създаване на възможности за отдих, културни и спортни занимания:

- Нужда от подобряване на средата на живот – благоустрояване и подобряване облика на населените места зелени площи, места за отдих, саниране/изграждане на тротоари, пешеходни алеи, улично осветление, велоалеи, спортни съоръжения и площадки и др.
- Нужда от превенция на локалните наводнения в равнинните населени места на територията на МИГ;
- Необходимост от подобрене на техническата инфраструктура на населените места на територията;

Необходимост от разнообразяване на дейностите, свързани с туризъм, култура и образование:

- Потребност от паралелно развитие на съпътстващи туристически дейности и атракции, реклама и маршрути, които ще задържат туристи на територията на общината.
- Потребност от дейности по опазване на културното наследство и биоразнообразието;
- Нужда от допълнителни дейности за оползотворяване свободното време на младите хора (кръжоци, спортни занимания);
- Нужда от създаване на условия за задържане на децата/учениците от начален и среден курс на образованите в местните училища;

На базата на социално-икономическия анализ и анализа на нуждите и потенциала на територията е уместно удовлетворяването на идентифицираните потребности да се базира на много-секторна интегрирана политика за развитие, която да обхване както подобряването на конкурентоспособността на малките и средни предприятия и осигуреността с трудови ресурси за непрекъснато увеличаващия се бизнес от една страна, така и качеството на средата за обитаване и социалните аспекти на проблема със уязвимите групи от населението от друга. В известна степен такава политика, за развитие може да бъде разработена чрез мулти-фондова стратегия, включваща мерки от ПРСР, ОПИК, ОПРЧР и ОП НОИР. Доколкото обаче, към момента на разработване на СВОМР, липсва яснота за механизмите за междуведомствена координация в процеса на прилагане на такива стратегически документи в съчетание с липсата на опит по прилагане на подхода ЛИДЕР на местно ново, очертават сериозни рискове пред такова начинание, като подходите за тяхното минимизиране са много ограничени. Препоръчително на този етап на развитие и прилагане на ВОМР, удовлетворяването на потребностите да бъде фокусирано предимно върху допустимите интервенции на

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

политиките, финансирани от ЕЗФРСР. Бюджетът по отделните проекти (особено за бизнеса) в стратегията е добре да бъде ограничен (например максимум до 100 000 лв.) за да бъдат финансирани повече проекти, които да осигурят възможност за финансова подкрепа на повече местни предприемачи в различните стопански сектори, които ще бъдат обект на подкрепа в рамките на СВОМР. Нуждаещите се от по-сериозен финансов ресурс е препоръчително да бъдат насочвани директно към програмите на национално равнище или към Областен информационен център – Пловдив за информация за други възможности за финансиране.

6. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ) за развитието на територията:

Моделът на SWOT анализа понастоящем е един от най-популярните аналитични инструменти за нуждите на стратегическото управление. Този метод не зависи от вида и характера на сферата или организацията (частна или публична), на неговите цели (частни или публични), от мащаба на дейността и не изисква специално поддържана и подробна база данни.

Моделът е концептуално ясен, лесен за използване, "икономичен" и разбираем, което го прави предпочитан от мениджърите. Матрицата "силни и слаби страни" се представя като елемент в съдържанието на различните документи - предимно средносрочни и дългосрочни стратегии и планове за развитие. Предимствата, които правят метода лесен за използване го превръщат в универсален аналитичен инструмент и в успешен инструмент за управление.

SWOT анализът може да се разглежда по два начина:

- като инструмент за анализ и разработване на стратегии, отчитащи влиянието на външната среда, и
- като част от процеса на интегрирано планиране.

SWOT-анализът е метод, който произхожда от стратегическото планиране в бизнеса, а от 80-те години на миналия век се прилага много широко в планирането на регионалното и местното развитие. Предназначението на SWOT-анализа е да извлече и категоризира най-важните изводи от анализа, и да аргументира определянето и формулирането на стратегическата част.

Изводите / констатациите от анализа, формиращи състоянието на анализирания обект или процес, се разпределят в 4 категории според техния характер (благоприятен или не), и според това дали са вътрешно присъщи на обекта на изследването (в случая децентрализацията на държавното управление в България) или идват от външната среда (международни тенденции):

- a. вътрешни за обекта на изследване – силни и слаби страни;

б. външни – заплахи и благоприятни възможности.

Четири категории се представят в таблица с четири клетки.

Елементите на стратегическата част – визия, цели, приоритети и мерки се определят и формулират на база на разпределението и съотношението на изводите от анализа между тези 4 категории (силни и слаби страни на обекта, заплахи и възможности за обекта). В тази връзка може да се каже, че SWOTанализа е мост между изводите от анализа и формулирането на насоките на бъдещото развитие.

За количествено оценяване на съотношението на категориите / изводите от анализа се ползва т.нар. квантифициран (количествен) SWOT-анализ. Този анализ работи с най-важните изводи, извлечени (и ако трябва преформулирани и обобщени) от анализа, като ги ранжира от 0 до 10 в съответствие с важността / значимостта им, или силата им на проявление. Средните аритметични на тези оценки по категории се нанасят по осите на двумерна Декартова координатна система.

Съотношенията между категориите изводи при този метод се изчисляват на база на площите, заключени между стойностите по осите на всеки квадрант. Квадрантът с най-голяма площ е решаващ за формулирането на стратегията. Ако най-голямата площ се е получила да е в:

1-ви квадрант (заклучен между осите на възможностите и слабите страни) то стратегията трябва да е диверсификационна, т.е. използване на съществуващите благоприятни условия и развитие на слабите страни;

2-ри квадрант (заклучен между осите на възможностите и силните страни) – стратегията е агресивна, т.е. увеличаване на площта – засилване на силните страни и използване на възможностите;

3-ти квадрант – (заклучен между осите на заплахите и силните страни) оздравителна стратегия, т.е. оздравяване на силните страни при намаляване или ограничаване на заплахите;

4-ти квадрант – (заклучен между осите на заплахите и слабите страни) защитна стратегия, оздравяване и преминаване в друг квадрант.

При определянето на стратегическите цели се търси или свързване на благоприятните фактори (силните страни и възможностите), и/или някакво елиминиране, трансформиране или неутрализиране на неблагоприятните (слаби страни и заплахи) на база на благоприятните.

Експертните оценки, които са дадени за всяка от силните и слабите страни, възможностите и заплахите, са направени по 10 степенна скала (от 0-минимално до 10-максимално).

Факторите на вътрешната среда (силни и слаби страни) са всички идентифицирани спрямо обекта на изследване условия с благоприятно или ограничително въздействие по отношение икономическия и социален динамизъм в рамките на МИГ.

Факторите на външната среда (възможности и заплахи) обединяват всички стимули и възможни ограничения, благоприятстващи или възпрепятстващи реализацията на съществуващите потенциални възможности за повишаване конкурентоспособността на икономиката, качеството на живот и жизнеността на региона като цяло.

Оценката на двете групи фактори се извежда за всеки един от обособените елементи на вътрешния потенциал на местната територия:

- a) Природо-географски и ресурсен потенциал;
- b) Човешки ресурси и потенциал за развитие на работната сила;
- c) Икономически условия и потенциал за развитие на средата;
- d) Социална и културна среда;
- e) Инфраструктурни условия и околна среда;
- f) Иновативни характеристики и иновативен потенциал на средата.

Съпоставката на сбора от оценъчните стойности на силните страни и възможностите, от една страна, и слабостите и ограничителните условия от друга, ще позволи да се определят областите с потенциал за развитие, обект на бъдеща интервенция и приложение на Еднофондова или Мултифондова стратегия за местно развитие.

Матрица на SWOT анализа:

А. Природо-географски и ресурсен потенциал	
Силни страни	Слаби страни
1. Добро географско и транспортно положение на общината.	1. Прекалено голям инвестиционен интерес към периферните земища на община Марица.
2. Плодородни почви и климатични условия, подходящи за отглеждане широк набор от земеделски култури, вкл. овощни, зеленчукови и лозя.	2. Ограничен горски фонд на територията на община Марица.
3. Наличие на защитени зони и територии по НАТУРА 2000.	3. Ниска степен на оползотворяване на природните ресурси, трудности в управлението и поддържането им.
4. Сравнително съхранена флора и фауна (наличие на защитени видове и лечебни растения).	4. Проявление на неблагоприятни климатични явления през зимния сезон, което се отразява върху продуктивността

<p>5. Богатство на водни ресурси – реки, водоеми и рибарници и добра обезпеченост с повърхностни и подземни водни ресурси.</p> <p>6. Благоприятен агро-екологичен потенциал за развитие и съхранени традиции в земеделието и животновъдството.</p> <p>7. Добро географско и транспортно положение на общината.</p>	<p>на растениевъдното производство и допринася за влошаване на инфраструктурата.</p>
Брой фактори: 7	Брой фактори: 4
Възможности	Заплахи
<p>1. Финансово подпомагане на дейностите, свързани със съхранението и подобряване състоянието на природните ресурси.</p> <p>2. Поддържането на местообитанията на защитените видове и екосистемните функции в защитените територии.</p> <p>3. Валоризация на природните забележителности.</p> <p>4. Разширяване на озеленените територии в населените места.</p> <p>5. Подобряване състоянието на ландшафта на селскостопанските земи.</p> <p>6. Повишаване степента на защита от неблагоприятни последици в резултат от климатичните изменения.</p>	<p>1. Неблагоприятни последици за природния пейзаж, вследствие реализацията на инфраструктурни проекти.</p> <p>2. Отрицателни последици върху почви, води и биоразнообразие, резултат от целенасочената човешка дейност.</p> <p>3. Недостатъчна степен на защита от природни бедствия.</p> <p>4. Слаба активност на природозащитни и екологични организации.</p> <p>5. Прекалена експлоатация на земеделските земи.</p> <p>6. Увеличаване на замърсяването в следствие на интензивно земеделие, производствени дейности, транспорт и туризъм</p> <p>7. Глобалната промяна на климата, попадане на страната в зона на засушаване и рискове, свързани с природни бедствия</p>
Брой фактори: 6	Брой фактори: 7
Общ сбор (силни страни+възможности): 13	Общ сбор (слаби страни+заплахи): 11

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

В. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ И ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА РАБОТНАТА СИЛА	
СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<p>1. Сравнително балансирана полова структура.</p> <p>2. Преобладаващ дял на населението в трудоспособна възраст.</p> <p>3. По-висок относителен дял на населението в под трудоспособна възраст спрямо средния за страната.</p> <p>4. Развитие на предприемаческата инициатива в сферата на селското стопанство, индустрията и услугите.</p> <p>5. Съхранена културна идентичност и исторически корени.</p> <p>6. Изградена и развиваща се икономическа зона.</p> <p>7. Добри демографски показатели по отношение на възраст, заетост и образование.</p> <p>8. Изградена базисна инфраструктура за напояване и отводняване.</p> <p>9. Устойчиви демографски показатели през последните 10 години.</p> <p>10. Добро образователно и ниво на активното население</p> <p>11. Добри традиции в осигуряването на социални услуги на нуждаещите се.</p> <p>12. Съхранени читалища – културни центрове.</p> <p>13. Активна местна власт.</p> <p>14. Активно население и сектори на територията на общината.</p> <p>15. Демографската картина показва устойчивост.</p> <p>16. Добра степен на интеграция на малцинствата, особено в културните прояви.</p>	<p>1. Все още има ръст на населението с нисък образователен ценз.</p> <p>2. Несъответствие между качествените параметри на работната сила и изискванията на пазара на труда.</p> <p>3. Наличие на младежка безработица.</p> <p>4. Липсва център за професионално обучение и квалификация.</p> <p>5. Недостатъчно развити граждански и неправителствен сектор.</p> <p>6. Липса на адекватни мерки за осигуряване на устойчива заетост</p> <p>7. Неизградена достъпна среда за лица с увреждания.</p> <p>8. При естествени прираст - високи показатели на население от малцинствата;</p> <p>9. 46 % от населението е с основно и по-ниско образование;</p> <p>10. Наетите временно лица по различни програми не решават проблемите с безработицата;</p> <p>11. Недоразвити социални услуги;</p> <p>12. Липса на обекти за ежедневен спорт и отдих на населението, като малки спортни площадки, детски площадки;</p> <p>13. Висока тенденция към изместване на началното и основното образование в областния град;</p>
Брой фактори: 16	Брой фактори: 13
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
1. Повишаване качеството и подобряване достъпа до училищно образование.	1. Опасност от социална изолация при уязвимите групи.

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

<p>2. Приложение на политики за социално приобщаване.</p> <p>3. Повишаване квалификацията и ключовите компетентности на работната сила.</p> <p>4. Осигуряване стимули на бизнеса за повишаване на заетостта.</p> <p>5. Повишаване ролята на местните общности за развитие на селските райони, засилване на капацитета и увеличаване на територията за прилагане на дейности свързани с воденото от общностите местно развитие, чрез подхода WOMP.</p> <p>6. Улеснен достъп до нови знания, технологии и практики вследствие членството в Европейския съюз.</p> <p>7. Наличие и активно използване на европейски и национални фондове, стимулиращи инвестиции, свързани с осигуряване на допълнителни работни места (устойчива заетост) за жители от територията на МИГ и прекъсване на трудовата миграция.</p> <p>8. Повишаване квалификацията на населението.</p> <p>9. Създаване на местна трудова борса и карьерен център за комуникация между бизнеса и търсещите работа - създаване на връзка между обучение, практика и заетост.</p>	<p>2. Загуба на квалифицирана работна ръка и недостиг на работна сила.</p> <p>3. Липса на финансови възможности за изпълнение на идеи и проекти на потенциалните бенефициенти на територията на МИГ – слабо познаване на политиките и финансовите инструменти на ЕС.</p> <p>4. Липса на държавна политика за трудова заетост и развитие на младите хора.</p> <p>5. Недостатъчна обвързаност между образованието и бизнеса с тенденция на емиграция на високообразованите кадри.</p>
Брой фактори: 9	Брой фактори: 4
Общ сбор (силни страни+възможности): 25	Общ сбор (слаби страни+заплахи): 17

С. ИКОНОМИЧЕСКИ УСЛОВИЯ И ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА СРЕДАТА	
СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<p>1. Изградена и развиваща се икономическа зона.</p> <p>2. Увеличаване броя на микропредприятията и малките</p>	<p>1. Слаба степен на устойчивост и жизнеспособност при малките предприятия и предимно дребните земеделски стопанства.</p>

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

<p>предприятия.</p> <p>3.Известна предприемаческа инициативност в зеленчукопроизводството, лозарството и овощарството.</p> <p>4.Опит и традиции в селскостопанското производство.</p> <p>5.Добра обезпеченост с поземлени ресурси.</p> <p>6.Позитивна тенденция на развитие при пчеларството.</p> <p>7.Преобладават микро, малки и средни предприятия с тенденция към нарастване;</p> <p>8.Дейността в производствените зони не представлява заплаха за качеството на компонентите на природната среда.</p> <p>9. Работещо публично-частно партньорство.</p> <p>10. Наличие на големи села, действащи като вторични центрове.</p> <p>11.Богат набор от предоставяни услуги в индустриалната зона.</p> <p>12. Растяща многоотраслова икономика основана на съвременни технологии.</p> <p>13. Инвеститорският интерес към промишлените структури Радиново, Бенковски, Царацово, Карловско шосе, Голямоконарско шосе, Войводиново и изградените и продължаващи да се изграждат промишлени предприятия, складово търговски обекти, офисни комплекси, жилищни сгради и други.</p> <p>14.Развит земеделски сектор и земеделско производство.</p> <p>15. През последните години, благодарение и на стимулиращата държавна политика и окрупняването на земята, се възражда интензивното растениевъдство и животновъдството с тенденции към по-уедрено фамилно фермерство.</p> <p>16.Увеличават се и инвестициите в модернизация и механизация на</p>	<p>2.Ниска степен на конкурентоспособност на местните предприятия, ограничаваща възможностите за достъп до международния пазар..</p> <p>3.Ограничен финансов ресурс за инвестиране в подобряване технологичното равнище.</p> <p>4.Влошаващо се състояние на хидромелиоративните съоръжения.</p> <p>5.Недоизградена или изцяло липсваща туристическа инфраструктура.</p> <p>6.Отсъствие на обвързаност между представителите на местния бизнес и земеделие.</p> <p>7. Ограничен достъп до пазарите за малките производители.</p> <p>8. Недостатъчно възможности за инвестиции в машини и съоръжения за малките земеделски стопанства и малките фирми на територията на общината.</p> <p>9. Лошо състояние на изградената техническа инфраструктура.</p> <p>10.Незавършено преструктуриране и модернизация на малките стопанства</p> <p>11.Амортизирано оборудване и морално остарели технологии в част от земеделските стопанства</p> <p>12.Слабо коопериране между земеделските стопани и слаби пазарни позиции, включително и поради нелоялна конкуренция от вносна продукция и злоупотреба с пазарна сила на посредници</p> <p>13.Монокултурни производствени модели</p> <p>14.Недостатъчна осведоменост на земеделските стопани относно природната стойност на земята и устойчивото земеползване и промените в климата.</p> <p>15. Слаби пазарни позиции на селскостопанските продукти, включително и поради нелоялна конкуренция от вносна продукция и</p>
--	--

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

стопанствата.	злоупотреба с пазарна сила на посредници.
Брой фактори: 16	Брой фактори: 15
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<p>1. Инвестиции в развитието на овощарството, лозарството (десертни сортове) и зеленчукопроизводството (вкл. оранжерийно) и животновъдството, с цел осигуряване суровинна база за развитие на хранително-вкусовата промишленост.</p> <p>2. Осигуряване устойчивост на положителната динамика в пчеларството.</p> <p>3. Затваряне цикъла "суровина-преработка", осигуряващ, повишаване на генерираната на местно равнище добавена стойност.</p> <p>4. Развитие на алтернативни на земеделието дейности – селски и екологичен туризъм; производство на местни продукти с високо качество.</p> <p>5. Инвестициите във възобновяеми енергийни източници.</p> <p>6. Укрепване капацитета и технологичното модернизиране на малкия и среден бизнес.</p> <p>7. Подпомагане внедряването на ИКТ технологии в бизнеса.</p> <p>8. Подкрепа от държавата за реализиране на инфраструктура в зоната и достъп до финансов ресурс.</p> <p>9. Национална политика стимулираща зеленчукопроизводството и животновъдството.</p> <p>10. Разширяване на пазарите и нарастване на потребителско търсене на хранителни продукти, с гарантирано качество и произход, местни продукти, както и биологични продукти и продукти, произведени при високи стандарти на опазване на околната среда и хуманното отношение към животните.</p> <p>11. Повишено търсене на културно-</p>	<p>1. Не достатъчно изграден капацитет за усвояване на средства по европейските програми.</p> <p>2. Засилен конкурентен натиск на вътрешния пазар и свиване на производството.</p> <p>3. Задълбочаване несъответствието между качествените характеристики на трудовите ресурси и изискванията на бизнеса.</p> <p>4. Засилване миграционните процеси в групата на младежите с висок образователен ценз и професионална квалификация..</p> <p>5. Невъзможност за съфинансиране на проектните предложения.</p> <p>6. Продължаващ ефект на икономическата криза в останалите страни-членки на ЕС, които са основни търговски партньори в стокообмена със стоки на аграрния сектор и ХВП, което може да доведе до понижено търсене.</p> <p>7. Циклични спадове и големи колебания в цените на селскостопанските стоки.</p> <p>8. Нарастващата роля на транснационалните компании в хранителната верига.</p> <p>9. Затруднение при въвеждане на нови технологии, нови сортове и породи, в земеделието и животновъдството.</p> <p>10. Подценяването на възможностите за ефективно интегриране на аграрния сектор с преработващата промишленост в условията на пазарна икономика.</p> <p>11. Липса на политика за обвързване на културното и историческо наследство с туризма и с образованието.</p>

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

исторически и селски туризъм.

12.Повишаване ролята на местните общности за развитие на селските райони; засилване на капацитета и увеличаване на територията за прилагане на дейности свързани с воденото от общностите местно развитие, чрез подхода ЛИДЕР.

13.Улеснен достъп до нови знания, технологии и практики вследствие членството в Европейския съюз.

14.Внедряване на системи за електронно управление, вкл. и електронни услуги за бизнеса.

15.Ново отношение на обществото към мултифункционалната роля на земеделието и горите, и тяхната роля за опазване на околната среда и създаването на нови производствени цикли.

16.Разширяване на пазарите и нарастване на потребителско търсене на хранителни продукти, с гарантирано качество и произход, местни продукти, както и биологични продукти и продукти, произведени при високи стандарти на опазване на околната среда и хуманното отношение към животните;

17.Повишено търсене на културно-исторически и селски туризъм;

18.Развитие и използване на естествения биологичен ресурс;

19.Осигуряване на финансиране за предприятията, насочени към подобряване качеството на работните места, иновациите и квалификацията и уменията на заетите и др.

20.Използване на възможностите за развитие на туристически дейности във връзка с „Музей на открито Малтепе“, вкл. периферни туристически услуги с разнообразни доставчици на местни продукти.

21.Изработване на стратегия за развитие

на културното наследство. 22.Насърчаване на предприемачеството чрез мерките за бизнеса в Стратегията на МИГ с цел повишаване на самонаемането.	
Брой фактори: 22	Брой фактори: 11
Общ сбор (силни страни+възможности): 38	Общ сбор (слаби страни+заплахи): 26

D. СОЦИАЛНА И КУЛТУРНА СРЕДА	
СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<p>1.Богато културно-историческо наследство – съхранени етнография, фолклор, традиции.</p> <p>2.Социални услуги, съответстващи на потребностите на населението.</p> <p>3.Наличие на активна културно-просветна дейност от страна на читалищата – множество фолклорни, певчески и танцови групи, осигуряване на младежки занимания, активна дейност на клуба на пенсионера.</p> <p>4.Ежегодно провеждане на значими за общността събития и фестивали.</p> <p>5.Осигурен достъп на населението до наличната образователна мрежа в селата.</p> <p>6.Придобит експертен опит от страна на читалищата за работа по проекти.</p> <p>7.Наличие на граждански организации, работещи с уязвимите групи и етническите общности.</p>	<p>1.Слаба степен на рекламиране и позициониране на местната идентичност, културни и исторически обекти и паметници.</p> <p>2.Остаряла техника и оборудване и частично амортизиран сграден фонд в много от културно-просветните институции.</p> <p>3.Ограничени възможности за финансиране на дейности във връзка с провеждането на археологически проучвания, обогатяване на историческата памет и съхраняване на културно-историческото наследство.</p> <p>4.Слаба степен на експлоатация на разполагаемите ресурси в туризма.</p> <p>5.недостатъчно съоръжения за спорт и отдих.</p>
Брой фактори: 7	Брой фактори: 5
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<p>1. Повишаване степента на финансово подпомагане от национални и европейски източници.</p> <p>2. Възможности за социална интеграция на уязвимите групи.</p> <p>3. Разширяване местния капацитет от структури за развитие на младежките дейности.</p>	<p>1. Ограничени средства за поддръжка на обектите на културно-историческото наследство.</p> <p>2. Навлизане на по-модерен начин на живот и пренебрегване на традициите.</p> <p>3. Понижаване на активността в участието и провеждането на културно-масови събития.</p>

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

4. Развитие потенциала на културно-историческото наследство и валоризацията му посредством туризма. 5. Подобряване предлагането на социални услуги и дейности и разширяване териториалния им обхват.	4. Невъзможност за осигуряване на социални услуги, в резултат от ограничените бюджетни средства.
Брой фактори: 5	Брой фактори: 4
Общ сбор (силни страни+възможности): 12	Общ сбор (слаби страни+заплахи): 9

D. ИНОВАТИВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ПОТЕНЦИАЛ НА СРЕДАТА	
СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<p>1.Тенденция на развитие на биологичното земеделие.</p> <p>2.Диверсифициране на монокултурното земеделие, чрез отглеждане на алтернативни сортове и видове култури.</p> <p>3. Осъзнаване сред бизнеса, че трябва да се вложат средства в иновации, нови съоръжения и технологии.</p> <p>4. Насърчаване на качеството и добавената стойност чрез иновации в производството и преработката и маркетинга на земеделски продукти.</p> <p>5. Подкрепа на традиционните и перспективни отрасли от местната икономика, на предприемачеството и повишаване на производителността на местни МСП чрез насърчаване навлизането на иновации.</p> <p>6. Повишаване устойчивостта и диверсификацията на местната икономика, създаване на качествена заетост и добавена стойност чрез насърчаване на иновациите.</p>	<p>1.Липса на установени връзки и взаимодействие между бизнеса и науката.</p> <p>2.Слаба степен на внедряване на ИКТ технологии в бизнеса.</p> <p>3.Недостиг на работна сила с висока степен на квалификация, генератор на нови идеи и иновативни технологични решения.</p> <p>4.Слаба иновационна ангажираност и култура на предприемачите в района.</p> <p>5.Ограничен финансов ресурс и невъзможност за инвестиране в иновативно развитие.</p>
Брой фактори: 6	Брой фактори: 5
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
1. Развитие на биологично растениевъдство (овощарство,	1. Недостатъчно привлекателни финансови стимули за генериране ръст в

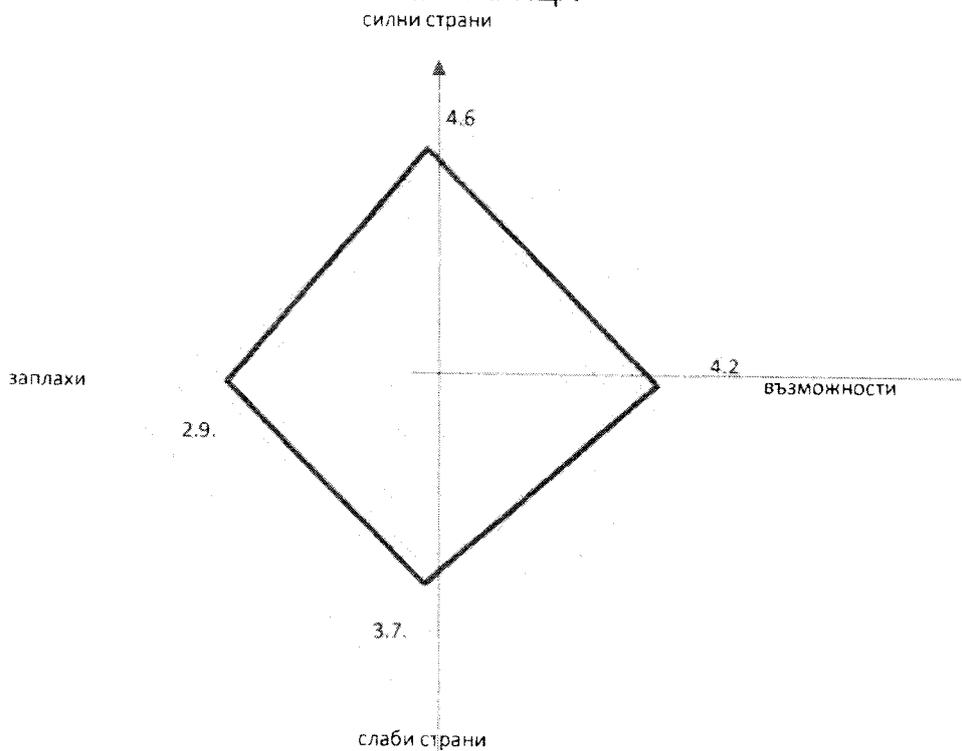
Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

<p>зеленчукопроизводство) и животновъдство (в т.ч. биологично пчеларство) и производство на екологично чисти храни.</p> <p>2. Подпомагане и сътрудничеството за генериране на иновации между бизнеса и научните среди.</p> <p>3. Подкрепа за внедряване на иновативни решения в предприятията – технологични и маркетингови решения за подобряване ефективността и конкурентоспособността на производството; развиване на знания и компетенции, укрепващи управленския капацитет на фирмите; насърчаване внедряването на ИКТ.</p> <p>4. Диверсификация на земеделското производство на основа отглеждане на местни сортове и породи животни и алтернативни култури с уникални хранителни качества, от значение за здравословното хранене на населението (твърда пшеница, лимец, просо и др.)</p> <p>5. Разработване на регионални туристически продукти и атракции на основа: културно-историческото наследство.</p> <p>6. Развитие на социално предприемачество (възможност е конната езда и приложението на тази основа на хипотерапията – лечебна конна терапия, която е подходяща и за деца с умствени и/или физически увреждания).</p> <p>7. Развитие на публично-частното партньорство, като основа за валоризиране на територията.</p> <p>8. Създаване на секторни и многосекторни обединения.</p>	<p>предприемачеството, насочено към иновативни дейности и производства</p> <p>2. Силно конкурентна среда.</p> <p>3. Слаба институционална подкрепа.</p> <p>4. Непознаване същността на социалното предприемачество и скептицизъм по отношение на ползите от публично-частното партньорство.</p>
<p>Брой фактори: 8</p>	<p>Брой фактори: 9</p>
<p>Общ сбор (силни страни+възможности): 14</p>	<p>Общ сбор (слаби страни+заплахи): 11</p>

Квантифициран SWOT анализ

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

SWOT на МИГ МАРИЦА

В резултат на извършения SWOT анализ се открояват няколко сериозни конкурентни предимства на територията, които несъмнено повлияват нейното социално и икономическо развитие. Територията на МИГ Марица има изключително благоприятно географско разположение с транспортна достъпност осигурена от магистрала и пътища от висок клас, непосредствено разположена до вторият по големина град в страната – Пловдив, който захранва с човешки ресурси предприятията в индустриалните зони на общината. Наличието на няколко университета и професионални училища в гр. Пловдив допълнително стимулират нови инвестиции в различни стопански сектори.

Благоприятният агро-екологичен потенциал за отглеждане на различни земеделски култури и съществуващите традиции и практики в сектори като плодове и зеленчуци, при адекватна инвестиционна подкрепа за модернизация на земеделските стопанства и благоприятна пазарна среда, могат да бъдат в основата на бъдещо силно селскостопанско развитие на територията.

Относително добрата възрастова и образователна структура на населението (в сравнение с останалите селски райони на страната) може да подкрепи една сравнително агресивна стратегия за развитие, основана на нейните силни страни и оползотворяване на възможностите пред територията. Бъдещата стратегия трябва да търси решения и на идентифицираните слаби страни, най-вече в сектора на земеделието, като например повишаване конкурентоспособността и структурата на

земеделските стопанства, подобряване на достъпа на произведената земеделска продукция до пазарите, посредством по-къси вериги на доставка, подобряване на аграрната култура на земеделските стопани, внедряване на повече иновации и знания в земеделието. За повишаване привлекателността на средата за обитаване е необходимо да се планират интервенции за благоустрояване на населените места и подобряване на достъпа до основни услуги за населението. Това в съчетание с наличните работни места в индустриалните зони ще доведе до привличане на допълнително нови млади и образовани жители на територията.

На базата на изготвения социално икономически анализ на територия и квантифицирания SWOT анализ, може да се приеме, че подходяща за територията е агресивна стратегия. Стратегия която да цели засилване/използване на силните страни и оползотворяване на възможностите за развитие на територията. При определянето на стратегическите цели следва да се търси свързване на благоприятните фактори (силните страни и възможностите), и/или някакво елиминиране, трансформиране или неутрализиране на неблагоприятните (слаби страни и заплахи) на база на благоприятните.

Потенциали за развитие, определени в социално-икономическия анализ:

Наличие на силна икономически зони и добре развита транспортна инфраструктура

- Наличието на значими транспортни връзки;
- Липса на основни ограничения пред развитието на територията, характерни за селските райони.
- Близостта до големия град, която подпомага привличането на инвестиции и същевременно предоставя качествени услуги в добър транспортен изохрон;
- Инфраструктурната обезпеченост осигурява подем на всички икономически сектори - селско и рибно стопанство, индустрия и услуги;
- Стартирали намерения за инициативи за насърчаване на сътрудничеството и работата на клъстерни структури;
- Живи традиции и благоприятни условия за развитие на земеделско производство (в т.ч. производство на биологична продукция)
- Уникалното съчетание на релеф, климат, вегетационен период и почви като условия за развитие на интензивно земеделие – благоприятен агро-екологичен потенциал;
- Потенциал за биологично земеделие, чиято продукция все повече се търси в големите градове и извън територията на страната. Развитото на интернет и възможността да се рекламира продукцията и се събират заявки от хора, предпочитащи здравословното хранене с чисти продукти, получени директно от стопанствата, благоприятства развитието и на малките ферми.
- Благоприятен фактор за развитие на растениевъдството в общината е осигуреността ѝ с качествени земеделски земи. Основният потенциал за

- развитие на селското стопанство е обработваемата земя (85,6 % от земеделските земи в общината);
- Развитието на ефективно селско стопанство и възстановяването на традиционни за общината земеделски производства са една от основните възможности за подобряване на пазара на труд, подкрепа и стимулиране на малкия и среден бизнес и повишаване на инвестиционната активност.
 - Сравнително добри демографски показатели, живи села и наличие на млади хора на територията
 - Добър потенциал на човешките ресурси – средният брой жители на едно село в общината е 1 666 души при 524 за страната;
 - Висок дял на хората в трудоспособна възраст;
 - Има потенциал за развитие на ефективни механизми за координация и субординация
 - между отделни звена в общинската администрация;
 - Налични НПО и активни читалища, които взаимодействат с местната власт
 - Доброто администриране на околната среда на община Марица е определящ фактор за устойчивото развитие на общността;
 - Наличие на активна комплексна читалищна дейност в самостоятелни сгради, общинска собственост;
 - Развита художествена самодейност за всички възрастови групи- музикално певческо и любителско творчество;
 - Потенциал от страна на НПО сектора за развитие на Кариерен център;
 - Капацитет от страна на ромската общност за разработване на мултиетнически културен продукт със автентичен фолклор и занаяти на ромите;
 - Историческото наследство и съхранените традиции, поддържани в изключително добре развита читалищна структура, са добра предпоставка за развитие на човешките ресурси на общината;
 - Наличие на богати артефакти, културно и природно наследство и исторически паметници като сериозен потенциал за развитие на културно-исторически, селски и еко-туризъм
 - В община Марица до този момент туризмът като интегрирана дейност и отрасъл не е развит, но е с голям потенциал за развитие на туризъм, поради наличието на все още неекспонирано културно историческо наследство.
 - Територията е комфортна за обитаване и отдих. Община Марица притежава добър потенциал за развитие на алтернативен туризъм – селски и екологичен. Богати водни ресурси-подземни води и открити водни площи, възможности за напояване и за рибовъдство, риболовни спортове и отдих; наличие на източник на минерална термална трапезна вода при с. Войводиново.
 - Богато и съхранено наследство от легенди и истории, предания, лечителски практики.
 - Възможност за обвързване на дадености и дейности за развитие на регионален маркетинг и реклама

- Развитие на туризма като интегриран продукт, обвързващ различни културни и природни дадености на територията и местни производства;
- Традиционно производство на висококачествени и екологично-чисти продукти;
- Стимулиране на промишленото производство на търсени продукти на хранително-вкусовата промишленост, които при подходящ маркетинг и реклама могат да получат собствен бранд;
- Производството на търсени висококачествени, екологично чисти продукти в зеленчукопроизводството, трайните насаждения, животновъдството и другите специфични потенциали на общината с възможност за бъдещо реализиране на утвърдена местна/ запазена марка;

7. Възможности за развитие на територията чрез подхода ВОМР и Еднофондова стратегия:

В Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 година се предвижда „изпълнението на местни стратегии за развитие които имат достатъчна зрялост и ясна добавена стойност за развитието на териториите, като цели подкрепата на 60 МИГ, обхващащи 30 % от населението на селските райони. За да могат МИГ в стратегиите си да адресират адекватно най-важните проблеми на територията се планира прилагане и на многофондово финансиране за интегриране и допълване на интервенциите на регионалната, социалната и политиката за развитие на селските райони”.

Местните групи следва да преценят дали стратегията да бъде финансирана само от ПРСР или чрез многофондовия подход, като тази преценка следва да се обуславя от нуждите и най-вече от потенциала на съответната територия.

Създаването на МИГ на територията на община Марица е благодарение на възможностите, които подходът ВОМР предоставя на местната общност децентрализирано да предприема действия за постигане на устойчиво развитие на територията. По подхода „Водено от общностите местно развитие, местната група ще има възможност да допринесе за насърчване и подпомагане на действащите лица на територията, ще подобри партньорството между местната власт, бизнеса и НПО и ще повиши привлекателността на региона.

Воденото от общностите местно развитие (ВОМР) е инструмент за участието на гражданите на местно равнище в разработването на отговори на социалните, екологичните и икономическите предизвикателства, пред които сме изправени днес. ВОМР е подход, който изисква време и усилия, но със сравнително малки финансови инвестиции, може да окаже значително влияние върху живота на хората и да генерира нови идеи и обща отговорност за въвеждането им в практиката.

Стратегия за местно развитие, финансирана само от един фонд:

Това решение от пръв поглед е по-просто от управленска гледна точка. Изпълнението се извършва чрез едностепенно администриране на национално.

Отчитането и финансовото управление следва единна процедура. Проверките са по-лесни и рискът от двойно финансиране е по-малък.

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

Съгласуваността с други области на интервенция на фонда се осигурява по-лесно. На местно ниво, партньорството може да бъде по-ограничено, което води до по-малко вътрешни трудности. Екипът, който ръководи групата и подпомага проектите на място, може да бъде по-малък и по-лесен за управление.

Въпреки това, тази опция изключва по-широка стратегия и има ограничения при постигането на синергия между фондовете. По-малко вероятно е по-ограниченото партньорство да може да се справи с широки междусекторни предизвикателства.

Следователно, не се постига пълният потенциал на разнообразна и приобщаваща местна стратегия за развитие.

Бюджетът вероятно ще бъде по-малък, като се ограничава и размера на техническия екип за подкрепа на МИГ, тъй като те ще има достъп само до максимум 25% от по-ограничен бюджет.

При избор на местната инициативна група да прилага Еднофондова Стратегия за WOMP, тя следва да следните мерки, които са:

- са избрани в ПРСР 2014 - 2020 г.;
- не са включени в ПРСР 2014 - 2020 г., но са част от Регламент (ЕС) № 1305/2013;
- са извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстват на целите на регламента;

Всяка мярка в стратегия за WOMP съдържа описание на целите и обхвата на мярката, допустимите получатели, допустимите дейности и разходи, определените финансови параметри за проектите, интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ, критериите за оценка на проектите и тяхната тежест.

При избор на мерки, включени в ПРСР 2014 - 2020 г., МИГ може да определи условия, различни от програмата, но отговарящи на условията на Регламент (ЕС) № 1305/2013.

При избор на мерки, включени в Регламент (ЕС) № 1305/2013, които не са част от ПРСР 2014 - 2020 г., мерките от стратегията трябва да съответстват на приложимите условия на регламента.

При избор на мярка извън обхвата на Регламент (ЕС) № 1305/2013 мярката трябва да допринася за постигането на приоритетите на ПРСР 2014 - 2020 г. и на стратегията за WOMP.

За мерки от стратегията за WOMP, които са мерки/операции, финансирани от оперативните програми, се прилагат условия, определени от съответния УО.

Мерките в стратегия за WOMP се разработват при спазване на установената липса на припокриване и координация по всички програми, финансирани със средства на ЕС.

Със средства от ОПИК не се допуска финансиране на проекти, изпълнявани от микропредприятия в рамките на селски райони и от предприятия, които не са допустими съгласно координацията на ОПИК с другите програми, финансирани със средства на ЕС.

В стратегия за WOMP не се избират мерки, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи

фиксираны плащания, и мерки, свързани със схеми за плащания на площ, в т. ч. подмерки 6.1 "Стартова помощ за млади земеделски производители", 6.2 "Стартова помощ за неземеделски дейности" и 6.3 "Стартова помощ за развитие на малки стопанства" на мярка 6 "Развитие на стопанства и предприятия" от ПРСР 2014 - 2020 г. Препоръчителни мерки за територията на община Марица при разработван на Еднофондова стратегия за ВОМР:

❖ М04 — Инвестиции в материални активи (член 17): Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“:

По мярката местните земеделски стопанства могат да реализират проекти съгласно идентифицираните в настоящия анализ нужди, свързани с реструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата, внедряване на нови продукти, процеси и технологии и подобряване на наличните производствени материални и/или нематериални активи, опазване на компонентите на околната среда, вкл. подобряване на енергийната ефективност в земеделските стопанства, спазване стандартите на Европейския съюз (ЕС) и подобряване на условията в земеделските стопанства, насърчаване на сътрудничеството с производителите и преработвателите на земеделски продукти, подобряване условията на труд, и/или подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство, и подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти, и/или подобряване на възможностите за производство на биологични земеделски продукти.

❖ М04 — Инвестиции в материални активи (член 17): Подмярка 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“:

По мярката за преработвателни предприятия, местната преработвателна промишленост може да реализира проекти съгласно идентифицираните в настоящия анализ нужди, свързани с по-добро използване на факторите за производство, въвеждане на нови продукти, процеси и технологии, включително къси вериги на доставка, подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост, постигане на съответствие със стандартите на Европейския съюз (ЕС) и подобряване опазването на околната среда.

❖ М06 Развитие на стопанства и предприятия (член 19): 6.4.1 Подмярка „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“:

Мярката е основна за микропредприятията и занаятчийте на територията на община Марица. Подпомагане развитието на неземеделски дейности в населените места на територията на община Марица ще спомогне за диверсификация на местната икономика и повишаване конкурентоспособността на малкия бизнес. Проектите, които могат да се реализират от микробизнеса са в сферите на развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги), производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали), развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца,

възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др., производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление, развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности.

❖ М07 — Основни услуги и обновяване на селата в селските райони (член 20):

Подмярка 7.2. Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаб инфраструктура:

Мярката осигурява инвестиции в подобряване на публичната инфраструктура, която е основен фактор за осигуряване на базови услуги на населението в градовете и в селата и за осигуряване на достъпа до тях. Тя предоставя физическата среда и обхваща обектите и съоръженията за реализиране на услугите в сферата на образованието, здравеопазването и социалните грижи, науката и културата, транспорта, благоустройството, физическата култура, спорта и отдиха. По мярката Община Марица и местния НПО-сектор могат да изпълняват идеи, свързани с инвестиции за ремонт/изграждане на спортна инфраструктура, инвестиции за ремонт/изграждане на социална инфраструктура, инвестициите за строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински улици, тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях, инвестиции в благоустрояване и подобряване облика на населените места в община Марица, инвестиции за изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на културни центрове, театри, читалища, библиотеки, музеи, галерии, изложбени зали и други обекти, свързани с културния живот и др.

❖ М07 — Основни услуги и обновяване на селата в селските райони (член 20):

Подмярка 7.5. Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура:
Подмярката ще подкрепя проекти за туристическа инфраструктура и отдих в района на МИГ. Бенефициентите -Община Марица и местни НПО могат да реализират свои идеи в сферата на изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове, изграждане на обществени зони за отдих, изграждане на достъпна архитектурна среда за хора с увреждания до места, свързани с отдих и туризъм, изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителските центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство, изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на центровете за изкуство и занаяти с туристическа цел, изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел, изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност,

велоалеи и туристически пътеки).

❖ Мярка 1 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и природното наследство на селата. Съхраняване, развитие и валоризиране на специфичната местна идентичност и местната култура“.

Запазването на духовния и културния живот на населението е от важно значение за развитието на селските райони. Културно-историческото развитие на територията на МИГ се обуславя от богато културно наследство.

Местните културни институции-19 на брой Читалища от територията на община Марица са особено активни и отговорни носители на културната идентичност. Те имат мотивацията да реализират идеи в Стратегията за ВОМР, свързани със съхраняване и развитие на местните идентичности /културно наследство, бит, храни, продукти, музика и изобразително изкуство, история, занаяти, обичай и ритуали, и традиции и др./ с цел тяхната валоризация, интегрирането им в развитието на туризма, чрез ефективни маркетинг, популяризация и реклама. Осигуряване на съпричастност на местно равнище към значението на нематериалното културно наследство и важноста на неговото взаимно признаване. Да се потърсят съвременни форми и начини за популяризиране на живото нематериално културно наследство.

Еднофондовата Стратегия за ВОМР ще допринесе повишаване на конкурентоспособността и ресурсната ефективност в сектор земеделие, животновъдство и преработващата промишленост чрез модернизация на активите в земеделските стопанства и развитие на устойчиво земеделие, насърчаване на качеството и добавената стойност чрез иновации в производството и преработката и маркетинга на земеделски продукти, укрепване на връзките в хранителната верига за изграждане на конкурентни предимства на база качество и добавена стойност на продуктите и иновации, повишаване устойчивостта и диверсификацията на местната икономика, създаване на качествена заетост и добавена стойност чрез насърчаване на иновациите и ще улесни диверсификацията на местната икономика и разкриване на нови работни места за местното население, вкл. и за представителите на уязвимите групи.

Еднофондовата Стратегия за ВОМР ще допринесе и за постигане на следните Специфични цели по отношение на ЕЗФРСР:

- развитие и стимулиране на предприемачество и устойчив бизнес;
- развитие на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията чрез ВОМР, като основа за териториално развитие;
- развитие на териториална идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер.

С изпълнение на Еднофондова Стратегия за ВОМР, територията на МИГ-община Марица ще надгради условията за местно развитие, чрез повишаване на социалното включване и по-добро качество на живот чрез подхода ВОМР, подобряване на социалната, спортната и техническата инфраструктура за предоставяните услуги в общността и благоустрояване на населените места, укрепване и запазване на

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

териториалната и общността идентичност и съхранение на социалните и културни традиции и обичаи, за предаването им към бъдещите поколения, както и развитие и укрепване капацитета на местната общност и заинтересованите страни за участие в прилагането на подхода ВОМР.

Публичният принос по определените мерки за Еднофондова Стратегия за ВОМР е в размер на 2 933 745 лева, като бюджетът, разпределен за проекти в публичната сфера не би следвало да надвишава бюджета за проекти в сектора на селското стопанство и бизнеса, тъй като местния бизнес ще осигури растеж в икономиката и работни места за местното население.

8. Възможности за развитие на територията чрез подхода ВОМР и Многофондова стратегия:

В споразумението за партньорство е предвидено, че България ще приложи интегриран териториален подход при реализиране на Европейските структурни и инвестиционни фондове. Той ще е насочен към осигуряване на полицентричен модел на развитие с оглед постигане на устойчив и балансиран растеж в българските райони и достигане на средно европейско ниво в средносрочен план. Интегрираният подход към териториалното развитие е насочен към намаляване на социални, икономически и териториални различия и ще бъде приложен чрез следните инструменти: прилагане на новия инструмент „Водено от общностите местно развитие“, включително с многофондово финансиране, чрез програмиране и прилагане на иновативни интегрирани многосекторни стратегии за местно развитие.

Прилагането на подхода ВОМР се извършва именно чрез интегрирани и многосекторни стратегии за ВОМР, основани на характеристиките на конкретната територия и разработени въз основа на местните потребности и потенциал, в съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация.

ВОМР получава подкрепа от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) чрез ПРСР 2014-2020 г. и може да получи подкрепа и от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ) и Европейския фонд за

морско дело и рибарство (ЕФМДР) чрез:

- Оперативна програма „Околна среда“ за периода 2014-2020 г. (ОПОС 2014-2020 г.);
- Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ за периода 2014-2020 г. (ОПРЧР);
- Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ за периода 2014-2020 г. (ОПИК);
- Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014-2020 г. (ОПНОИР);
- Програмата за морско дело и рибарство за периода 2014-2020 г. (ПМДР).

Целите на подхода ВОМР:

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

- насърчаване на социалното приобщаване и намаляване на бедността;
- интегриран подход към околната среда чрез съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, включително дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство;
- фокусиране върху иновациите чрез насърчаване на въвеждането им в практиката;
- насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила;
- повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация, алтернативни дейности и устойчиво производство на аквакултури;
- подобряване на качеството на образованието и повишаване квалификацията на населението.

Участието на МИГ в прилагането на подхода Водено от общностите местно развитие ще позволи на заинтересованите страни да използват интегриран подход към околната среда, чрез подобряване на капацитета на местната общност и насърчаване на дейности, свързани с опазване на природното богатство и постигане на екологични приоритети.

ВОМР е метод за включване на партньори на местно равнище, включително на гражданското общество и местните икономически участници в разработването и прилагането на местни интегрирани стратегии, които помагат на своите региони и спомагат за преход към по-устойчиво бъдеще. Той може да бъде особено мощен инструмент, особено по време на криза, който да покаже на местните общности, че могат да предприемат конкретни стъпки към форми на икономическо развитие, които са по-интелигентни, по-устойчиви и по-приобщаващи в съответствие със стратегията Европа 2020.

-Стратегиите за местно развитие следва да бъдат „интегрирани и многосекторни“. Връзките и интеграцията могат да бъдат хоризонтални между различните области, както е в случая с взаимодействието между градските и селските райони или връзката между рибарския район и околните селски райони, или в рамките на даден район, например в изостаналите градски квартали или в селските райони. Те могат да бъдат вертикални в случаите, когато стратегията е насочена към интеграция, например, на различните участници в даден сектор, или по веригата за доставки.

Стратегиите за развитие следва да интегрират подходи от различни сектори в последователна многосекторен подход в подкрепа на общите дългосрочни цели в съответните райони.

Изборът на стратегия, финансирана от един или няколко фонда се извършва от самата МИГ, като се вземе предвид по-широкия обхват от възможности, открити с интеграцията на финансиране, както и с по-високото ниво на сложност при изпълнението на такъв вид стратегия.

Стратегия за местно развитие, подпомагана от няколко фонда

Чрез определянето на общ метод за всички ЕСИ фондове, разпоредбите на РОР дават

възможност на държавите-членки да създадат рамка за ВОМР, която позволява пълна интеграция, т.е. интегрирани, многосекторни териториално базирани стратегии за местно развитие, разработени от широка група от партньори, представляващи голямо разнообразие от местни интереси. Така, местната група за действие на дадена територия, би могла да разработва и прилага стратегията като получава подкрепа от няколко ЕСИ фондове.

Стратегиите, подпомагани от няколко фондове:

-позволяват по-широк обхват, тъй като стратегиите могат да се занимават с решаването на по-голям брой проблеми и да покриват повече сектори, и могат да бъдат по-добре адаптирани към специфичните териториални характеристики, като използват възможностите, предлагани от всички участващи фондове;

-предполагат участие на по-широк кръг от партньори, които заедно могат по-добре да определят и да се справят с общи междусекторни предизвикателства;

-подпомагат да се избегне изкуственото разграничаване или припокриване на стратегии, получаващи подкрепа от различните фондове;

-позволяват рационализиране и опростяване на осъществяването на местната стратегия, като се възползват от хармонизирането на правилата за работа с отделните фондове;

-увеличават общия бюджет за местно развитие, тъй като МИГ ще има достъп до различни източници на финансиране.

На местно равнище, този избор изисква солиден опит в осъществяването на местно развитие и група от партньори с вече установени работни взаимоотношения. Решението дали да се избере стратегия, подкрепяна от няколко фондове или да се използва само един фонд за изпълнение на стратегията за местно развитие, трябва да се ръководи от следните съображения:

-в идеалния случай трябва да се основава на индивидуалните потребности и възможности на съответния район;

-важно е да се позволи на МИГ сами да обмислят размера на територия, която желаят да покрият и вида и степента на интеграция, която желаят за техния район.

Стратегиите, подпомагани от няколко фонда, са по-сложни за разработване и изпълнение и може да се окажат трудно приложими за групи, които за първи път осъществяват местно развитие.

Ако местната инициативна група реши да разработи Стратегия за ВОМР, подкрепена от повече от един фонд, като включването на мерки, финансирани от ЕЗФРСР в нея, е задължително.

Предвид факта, че бъдещата Стратегия за местно развитие ще се финансира по линия на няколко европейски фонда (ЕЗФРСР, ЕФРР, ЕСФ) конкретизацията на стратегическите цели, чиято реализация се преследва чрез подхода Водено от общностите местно развитие е в зависимост от определените в Споразумението за партньорство на Република България за периода 2014-2020 г. цели, които са:

- а. Насърчаване на социалното приобщаване и намаляване на бедността;

- b. Интегриран подход към околната среда чрез съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за използване потенциала на културното наследство;
- c. Фокусиране върху иновациите чрез насърчаване на въвеждането им в практиката;
- d. Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила;
- e. Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация, алтернативни дейности и устойчиво производство на аквакултури;
- f. Подобряване качеството на образование и повишаване квалификацията на населението.

В подкрепа на специфични местни нужди за развитие и по посока разгръщане съществуващия потенциал за развитие на местната територията в обхвата на бъдещата Мултифондова стратегия за местно развитие следва да бъдат включени следните мерки и дейности, които да допълнят мерките и дейностите, определени от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) чрез ПРСР 2014-2020 г.:

Препоръчителни мерки и дейности, мотивирани от настоящия анализ, финансирани от ОПРЧР (ЕСФ):

Комисията счита, че WOMP може да бъде полезен инструмент за овластяване на местните общности, включително групи в неравностойно положение, за подобряване на институционалния капацитет на местните заинтересовани страни и специално на НПО и за предизвикване на социални иновации на местно равнище.

В контекста на WOMP, ЕСФ може да се използва, наред с другото, за:

- осигуряване на достъп до заетост на търсещите работа чрез обучение и мерки, пригодени към нуждите на пазара на труда;
- подобряване устойчивото интегриране на младите хора, които не работят и не учат;
- намаляване ранното отпадане от училище;
- насърчаване равенството между мъжете и жените в достъпа до заетост и кариерно развитие чрез борба със стереотипите в образованието и обучението, намаляване на разграничаването по пол на пазара на труда, развитие на женското предприемачество и насърчаване на съчетаването на работата с личния живот при мъжете и жените;
- развитие на индивидуални пътища за интегриране и повторно навлизане в трудовия живот за хора, отдалечили се от пазара на труда;
- подобряване интегрирането на маргинализирани общности като ромските и борба с дискриминацията по пол, раса, етнически произход, религия или вяра, увреждания, възраст или сексуална ориентация;
- насърчаване на социалната икономика и социалните предприятия

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

❖ Препоръчителна мярка за активно включване на безработни младежи:

Мярката се финансира от Приоритетна ос 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“, Инвестиционен приоритет 3 „Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване, и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранция за младежта“ на ОП РЧР 2014 – 2020г.

По данни на ДБТ „Марица“ общият брой на регистрираните безработни лица на територията на община Марица към 31.12.2014 г. е 1129, от общият брой регистрирани – 256 са лица до 29 г., което представлява почти ¼ от общия брой регистрирани лица. Затова се обосновава нуждата от прилагане на мярката насочена към намаляване на младежката безработица. Безработните ще бъдат наети основно в сектора на услугите и малкия бизнес.

Както в цялата страна, така и на територията на МИГ Марица, най-висока е безработицата сред лицата със средно и основно образование. Затвърждава се тенденцията безработните без квалификация да доминират в структурата на регистрираните безработни.

По данни от осъществените проучвания най-голям дял от безработните лица заемат завършили най-ниска степен на образование – начално или по-ниско – 48%., завършилите основно образование са 20 %.

По мярката местните бенефициенти ще имат възможността да идентифицират и активират икономически неактивните младежи, които са извън образование и обучение и не са регистрирани като безработни в Бюрото по труда. На вече регистрираните като безработни неактивни младежи могат да се предоставят посреднически услуги, мотивационно и психологическо подпомагане, както и включване в подходящи видове обучение или работа, в зависимост от конкретните им потребности.

Също така в зависимост от индивидуалните им потребности, дейностите за обучение и осигуряване на възможност за заетост могат да бъдат съчетани с услуги за професионално ориентиране и консултиране на младите хора, с оглед на това те да бъдат подкрепени при избора на професия и желания път за бъдещо професионално развитие.

За безработните младежи с основна или по-ниска образователна степен могат да се провеждат мотивационни обучения, както и да бъде оказана психологическа подкрепа с цел придобиване на по-висока самоувереност и мотивация за работа; включване в обучения за придобиване на професионална квалификация, както и в обучение по време на работа (чиракуване), успешно завършилите обучение остават на работа при обучилния ги работодател. Младежите без завършен начален етап на основно образование ще бъдат насочвани към възможности за ограмотяване.

Безработните младежи със завършено средно или висше образование могат да бъдат включени в дейности по осигуряване на заетост при предварително осигуряване на висококачествени стажове и обучение по време на работа (чиракуване) и осигуряване на стимули за работодателите да наемат безработни младежи – например чрез субсидии за покриване на разходите за работна заплата и/или разходите за труд като цяло.

❖ Препоръчителна мярка за добри и безопасни условия на труд:

Подмярката се финансира от ПО1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“, ИП 7 „Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените“ на ОПРЧР 2014-2020г. Операцията цели осигуряване на безопасни условия на труд в предприятията, както и подобряване на работната среда, организацията на труд и управлението на човешките ресурси, което от своя страна се очаква да подобри качеството на работните места и да рефлектира положително върху производителността на труда в предприятията.

Мярката може да се прилага от микро-, малки, средни и големи предприятия в качеството им на работодатели в следните сектори от леката и тежката промишленост:

-Лека промишленост: модернизация на мрежата за достъп до интернет и интерактивни услуги; модернизиране на шивашко производство

-Тежка промишленост: преработка и обработка на технически камък;

-Сектор Услуги: специализиран сервиз за техника, нови технологии, оборудване и съоръжения;

Проектите по мярката ще спомогнат за разработване, адаптиране и въвеждане на системи за развитие на човешките ресурси в предприятията, вкл. възможности за гъвкави форми на заетост с цел оптимизация на работните процеси, с акцент върху практиките за по-лесното съвместяване на професионалния, семейния и личния живот, както и удължаване трудовия живот на по-възрастните работници и служители, въвеждане на иновативни модели за организация на труда в предприятията, насочени към повишаване на производителността и опазване на околната среда, осигуряване на организиран транспорт от работодателя до и от работното място за заетите в съответното предприятие лица, за период до 12 месеца, осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд, подобряване професионалния и здравния статус на работниците и служителите и др.

❖ Препоръчителна мярка за подпомагане на социално-икономическа интеграция на уязвими групи:

Подмярката е от ПО 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, ИП 1 „Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите“ от ОПРЧР 2014 – 2020г. Общата цел на операцията е да допринесе за

повишаването качеството на живот, социалното включване и намаляване на бедността, както и до трайната интеграция на най-маргинализираните общности, вкл. ромите чрез реализацията на комплексни мерки и прилагането на интегриран подход.

Допустимите дейности и разходи по проектите от тази мярка са свързани с направление „Подобряване достъпа до заетост“; направление „Подобряване достъпа до образование“, направление „Подобряване достъпа до социални и здравни услуги“, направление „Развитие на местните общности и преодоляване на негативните стереотипи“, като е задължително проектите да съдържат няколко дейности от направление „Подобряване достъпа до социални и здравни услуги“.

❖ Препоръчителна мярка за дейности, свързани с активно включване – уязвими групи:

Препоръчаната мярка е от Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, ИП 2: „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост“.

Мярката ще спомогне за увеличаване на броя на членове на семейства с деца /включително с увреждания/, които са започнали да търсят работа или са в заетост, след предоставени интегрирани мерки за социално включване и увеличаване на броя на хората с увреждания, които са започнали да търсят работа или са заети, чрез предоставяне на социални и здравни услуги, вкл. чрез интегрирани мерки за хора с увреждания и техните семейства.

По данни на осъществените проучвания за Община Марица, относителният дял на пълнолетните лица с увреждания на територията на общината е 16%. Най-засегнати от този фактор са хора с увреждания, в това число и със зависимости, както и семействата, в чиито състав има човек с увреждане или с тежък здравословен проблем. Според осъществените проучвания населението в надтрудоспособна възраст в община Марица е 25 % или над 7750 души над 65 г. от тях самотно живеещи възрастни хора са над 150 души. По този начин може да се определи, че целевата група ще бъде представена от над 500 човека по тази мярка.

Мярката следва да е ориентирана към следните целеви групи: семейства с деца /включително с увреждания/, деца в риск, служители на доставчици на социални и здравни услуги, хората с увреждания и техните семейства, възрастни хора в риск.

С проектите по тази мярка местните бенефициенти ще могат да реализират интегрирани подходи за мотивиране и насърчаване участието на пазара на труда на лица, полагащи грижи за зависими членове на семейства /деца, вкл. и с увреждания, възрастни хора, зависими от грижи, пълнолетни лица с увреждания/.

Ще се подкрепят и проекти за намиране на работа и подобряване достъпа до заетост на хората с увреждания, вкл. чрез интегрирани комплексни мерки и предоставяне на подкрепящи иновативни услуги в общността.

Ще се подобри достъпа до здравеопазване и промоция на здравето, вкл. чрез иновативни междусекторни услуги в общността и в домашна среда, според индивидуалните потребности на човека с увреждане и чрез информационно-образователни и здравно-консултативни услуги.

Могат да се предвидят обучения на уязвимите групи и на членовете на семейства, които се грижат за зависим член на семейството, мотивационна и/или психологическа или друг тип подкрепа за целевите групи, според тяхната индивидуална потребност.

Важни за територията на МИГ-община Марица са липсващите до момента инициативи за информиране и представяне на възможностите на хората с увреждания позитивната им роля в обществото с цел разчупване на стереотипите и промяна на нагласата на обществото и работодателите спрямо тях чрез информирането им в достатъчна степен за възможностите на хората с увреждания.

Публичният принос на средствата за проекти в Стратегията за ВОМР по Мерките, финансирани от ОПРЧР (ЕСФ) е в размер на 1 486 000 лева.

Препоръчителни мерки и дейности, мотивирани от настоящия анализ, финансирани от ОП "Иновации и конкурентноспособност"

- ❖ Препоръчителна мярка за подкрепа за разработване на иновации от стартиращи предприятия:

Мярка е от Приоритетна ос 1 „Технологично развитие и иновации“, Инвестиционен приоритет 1.1 „Технологично развитие и иновации“, от ОПИК 2014 – 2020г.

Мярката насърчава развитието на сътрудничеството за иновации между предприятията и между бизнеса и научните среди.

Целта на мярката е предоставяне на подкрепа за стартиращи предприятия от територията на МИГ за повишаване на иновационната дейност в тематичните области на ИСИС като изпълнението на проектите, подкрепени по мярката, следва да води до разработване на продукт (стока или услуга) или процес в приоритетните направления на тематичните области на ИСИС.

Местните малки и средни предприятия е препоръчително да реализират проекти в сферата на извършване на приложни научни изследвания, тествания, изпитвания и измервания (вкл. създаване на програми и методики), свързани с разработването на иновативния продукт или процес, проучване, придобиване и прилагане на резултати от научни изследвания, технологии, know-how, непатентовани открития, права по интелектуална собственост, защита на интелектуална собственост на национално и международно равнище (вкл. такси за регистрация на патент, полезен модел или

промишлен дизайн), създаване и тестване на прототипи и пилотни линии, изработване на икономическа оценка, финансова оценка и техническа оценка (вкл. инвестиционен бизнес план) на разработвания иновативен продукт или процес, разработване на технологии за производство на иновативния продукт или процес, изработване на пазарни анализи и проучвания, маркетингови планове за пазарна реализация на иновативния продукт или процес, организиране на промоционални събития в България, свързани с популяризиране на иновативния продукт или процес.

- ❖ Препоръчителна мярка за насърчаване на предприемачеството и подобряване нивото на оцеляване на МСП от територията на МИГ.

Мярката е по Приоритетна ос 2 «Предприемачество и капацитет за растеж на МСП» от ОПИК 2014 – 2020г., инвестиционен приоритет 2.1. «Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството».

Целта на прилагане на мярката е да се насърчат предприемаческите идеи на МСП от територията на местната инициативна група в областта на дейности и процеси, свързани със застаряването на населението, демографските въпроси, културните и творчески индустрии

Предвид особената значимост за ЕС и за територията на местната инициативна група на определени специфични области, свързани с европейските и регионални предизвикателства (Творчески и културни индустрии, дейности, свързани със застаряване на населението, съгласно параграф (8) от преамбюл на Регламент 1301/201), подкрепа по тази мярка ще получат предприятия в специфични сфери, напр. творчески и културни индустрии, предприятия, разработващи нови продукти и услуги, свързани със застаряване на населението, полагане на грижи, в т.ч. социално предприемачество.

Местните стартиращи и съществуващи предприятия в определените в Националната стратегия за насърчаване на МСП сектори, предприятия, развиващи своята дейност в областта на културните и творческите индустрии, развиващи нови продукти и услуги, свързани със застаряването на населението, полагане на грижи и социално предприемачество и др.

- ❖ Препоръчителна мярка за подобряване производствения капацитет в МСП от територията на МИГ:

Мярката е по Приоритетна ос 2, Инвестиционен приоритет 2.2.: „Капацитет за растеж на МСП” от ОПИК 2014 – 2020г.

Целта на прилагането на мярката е да се повиши конкурентоспособността на малките и средни предприятия от територията на МИГ, да се засили тяхното участие във веригата на добавена стойност и да се ускори постигането на пазарна устойчивост при условията на силно динамична икономическа и конкурентна пазарна среда. Чрез прилагането на подмярката ще се осигури възможност за преминаване към високо технологични и базирани на знанието – технологии за усъвършенстване на

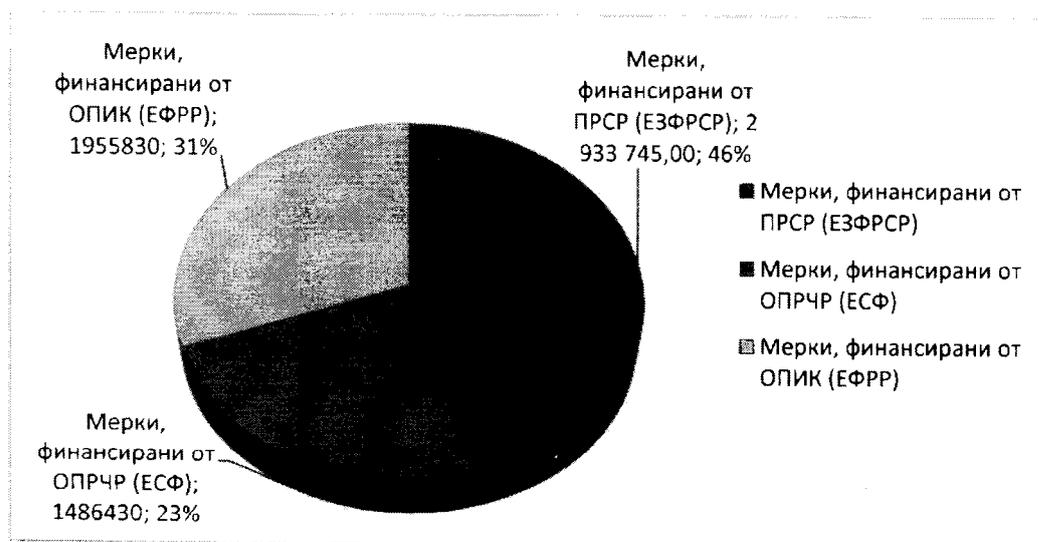
производството, управление на качеството и повишаване на възможностите за експортна ориентация и достъпа до международни пазари.

Дейностите по проектите на местните съществуващи малки и средни предприятия според НСНМСП от територията на МИГ трябва да са свързани с подобряване на производствените процеси, добавяне на нови характеристики или подобряване на съществуващите продукти и услуги, разнообразяване на асортимента от продукти и услуги на предприятията, в т.ч. внедряване на производства за културни индустрии, социални и здравни услуги, внедряване на нови технологии за подобряване на ресурсната ефективност и ефикасност в производствения процес и др.

Многофондовите стратегиите за местно развитие за прилагане на подхода ВОМР, които очакват финансиране на проекти по ОПИК 2014–2020, трябва да са разработени съобразно спецификите на конкретната територия и да имат заложен приоритети, цели и мерки за изпълнение в следните направления: насърчаване на разработването и въвеждането в практиката на иновации (Тематична цел 1, Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации"); повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, вкл. чрез диверсификация и алтернативни дейности (Тематична цел 3, Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП). Фокусът на приоритетни оси „Технологично развитие и иновации“ и „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ включва два взаимно допълващи се аспекта: ускоряване на темпа на растеж (осигуряване на „догонващ растеж“) и благоприятстване развитието на иновации (като възможност за „интелигентен растеж“).

Публичният принос на средствата за проекти в Стратегията за ВОМР по Мерки, финансирани от ОПИК (ЕФРР) е в размер на 1 955 830 лева.

Примерно финансово разпределение при Многофондова Стратегия за ВОМР на МИГ-община Марица:

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

9.Изводи и препоръки към бъдещата Стратегия за ВОМР на МИГ-община Марица:

Водено от общностите местно развитие е следващ етап на интервенция на Подхода ЛИДЕР върху развитието на селските райони, който ще бъде прилаган при запазване на подхода „отдолу-нагоре“, така че местните общности да формулират, избират и одобряват

приоритети и стратегия за интегрирано развитие на територията и общностите.

През програмния период 2014 – 2020 г. България ще приложи модел за реализиране на интегриран териториален подход чрез инструмента ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТТА МЕСТНО РАЗВИТИЕ (ВОМР). Този модел ще бъде приложен само за райони, отговарящи на спецификите и изискванията посочени в чл. 32 до 35 от Регламент 1303/2013 г., свързани с планирането и прилагането на ВОМР, като в България Споразумението за партньорство предвижда ВОМР да се прилага на подрегионален териториален принцип – на ниво община, група от съседни общини или на ниво област с предвиден обхват на населението между 10 000 и 150 000 жители.

Ако МИГ-община Марица разработи Многофондовата Стратегия за ВОМР, то тя може да отговори на нарастващото разнообразие и сложност. Това разнообразие често се описва като крайъгълен камък на европейския социален модел, но предизвикателството се състои в намирането на начини за неговото запазване и превръщане в актив вместо в задължение.

Тъй като Стратегията за ВОМР се разработва и проектите се избират от местното население, решенията са съгласувани с местните потребности и партньорствата могат да бъдат движени от енергията на местните заинтересовани страни, включително от младите хора.

Същността на ВОМР се състои в иновациите и постигането на резултати, които носят дълготрайна промяна.

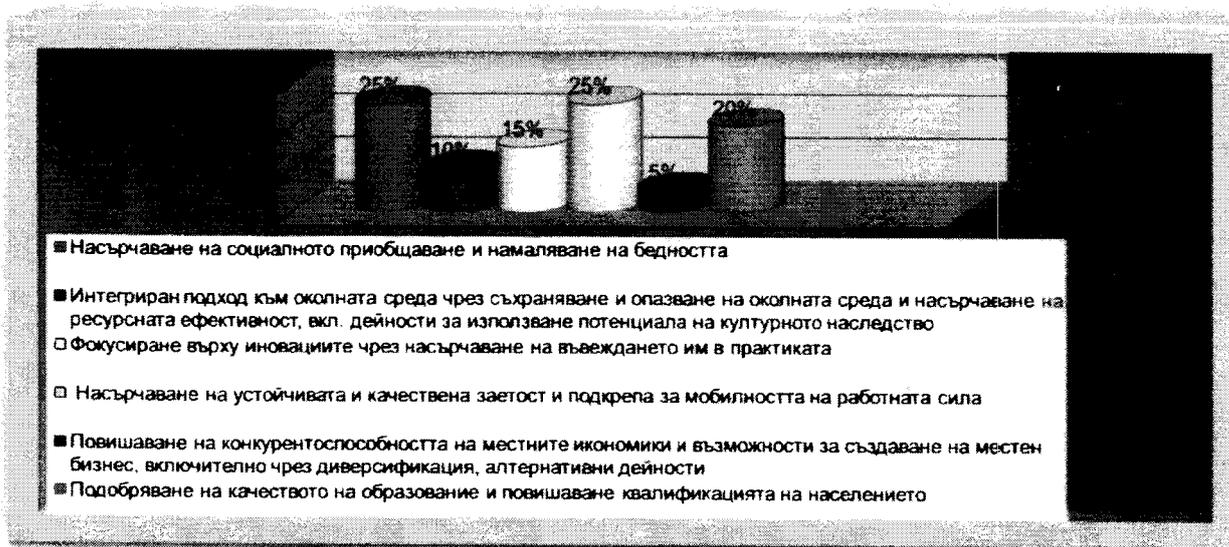
ВОМР е финансово атрактивен инструмент за осъществяване на местно развитие.

Налице е ново широко съгласие, че Европа е изправена пред серия дългосрочни глобални предизвикателства, които включват намаляване на конкурентоспособността при срещата с нововъзникващите икономики, глобалното затопляне и изчерпване на ресурсите, застоя или намаляването на реалните трудови възнаграждения и стандарта на живот за голям процент от населението, нарастващо неравенство и социална поляризация и заплахите за системите за здравеопазване и социална сигурност, породени отчасти от застаряващото население и демографските промени.

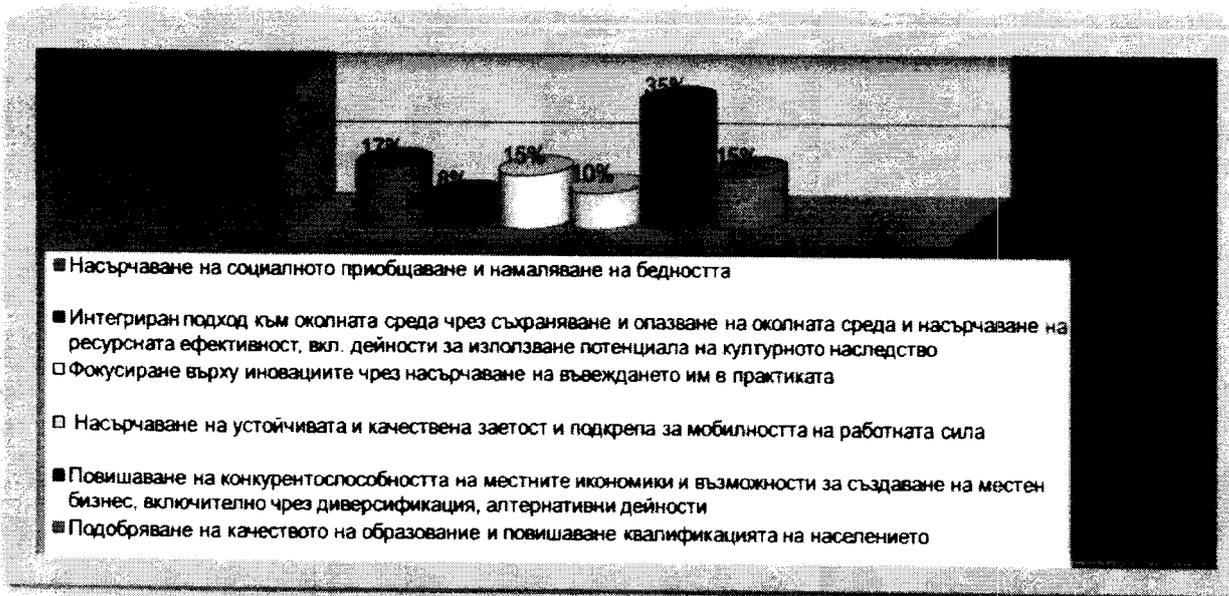
В предизвикателствата, които МИГ-община Марица следва да преодолее биха могли да намерят решение в по-широка рамка от допустими дейности, която обхваща разнообразни интервенции, така че кумулативният и синергичен ефект от всяка една от тях да създаде устойчива и балансирано разпределена социално-икономическа промяна на целевата територия.

Според направените проучвания сред потенциалните заинтересовани страни на територията на община Марица, основните сектори определиха следният основен принос на бъдещата Стратегия за ВОМР към местното развитие:

- ❖ Определен принос от страна на анкетираниите заинтересовани страни от НПО-сектора: местни НПО, Читалища, Сдружения, спортни клубове и др.

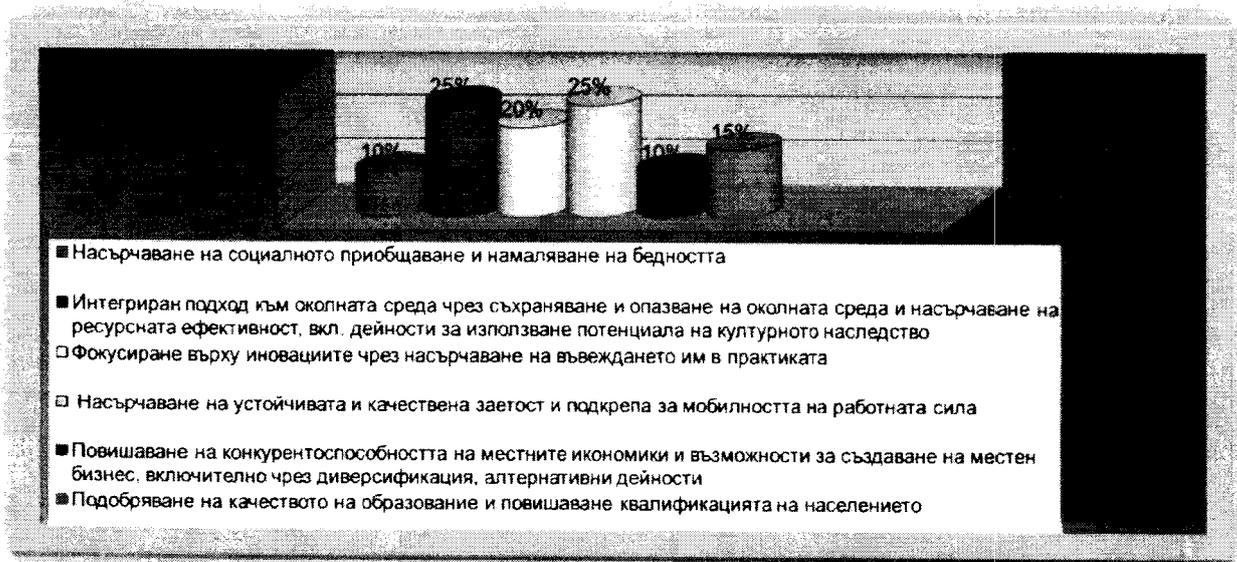

- ❖ Определен принос от страна на анкетираниите заинтересовани страни от местния бизнес: микропредприятия, преработвателни фирми, малък и среден бизнес.

- ❖ Определен принос от страна на анкетираниите заинтересовани страни от сектора на селското стопанство-земеделски производители и фермери:

1000

Приложението на интегрирания регионален подход Водено от общностите местно развитие (ВОМР) цели да се подобри координацията между фондовете на ЕС за получаване на възможно най-широк синергичен ефект в стремежа за преодоляване на бедността и процесите на социално изключване, повишаване жизнения стандарт на населението, насърчаване качествена заетост и мобилността на работната сила, повишаване конкурентоспособността на местната икономика.

Основните цели на този общ подход към ЕСИ фондове са да се опрости и да се разшири използването на ВОМР като инструмент за развитие. ВОМР на територията на община Марица ще:

-насърчава местните общности да разработват интегрирани подходи „от долу нагоре“, когато е необходимо да се реагира на териториални и местни предизвикателства, които изискват структурни промени;

- изгражда капацитет на общността и стимулират иновациите (включително социалните иновации), предприемачеството и капацитета за промяна чрез насърчаване на развитието и откриването на неизползван потенциал в общностите и териториите;

-насърчава ангажираността на общността, като засилват участието в рамките на общностите и изграждат усещане за ангажираност и участие, които могат да увеличат ефективността на политиките на ЕС;

-подпомага многостепенното управление, като осигуряват начин, по който местните общности могат да участват пълноценно в изпълнението на целите на ЕС във всички области.

Преминаването на местните общности и икономики към по-устойчиви модели на управление и функциониране изисква наличието на достатъчно познания и умения за устойчиво развитие, като предпоставка за предприемането на интегрирани инициативи за местно развитие. Местните заинтересовани лица трябва да имат достатъчно познания и умения за идентифициране и разработване на интегрирани и иновативни

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

проекти с висока добавена стойност за местната икономика, качество на живота, или опазването на околната среда.

Опитът от други страни показва, че воденото от общностите местно развитие (ВОМР) е успешен подход за социално-икономическо възстановяване, но изисква достатъчно развит местен капацитет и достатъчна ангажираност и активно участие на местните общности. Това от своя страна изисква постоянни усилия за увеличаване на капацитета на местните общности, чрез създаване и поддръжка на функционираща мрежа за обмен на информация за иновации и добри практики и изграждане на специализирани знания и умения за мобилизация на местните общности. Следва да се прилагат целенасочени усилия за намаляване на социалната изолация сред уязвимите групи, ромите и възрастните хора, като се приобщават и включат при изграждане на умения и знания за общностно развитие и се въвличат активно да участват в социални, икономически и културен живот на местните общности.

Независимо от новите реалности, предизвикателства и заплахи през последните години на криза в национален, европейски и световен мащаб, общата представа за желаното бъдещо развитие и състояние на територия-МИГ-община Марица е нужно да продължава да носи основните черти на позитивни представи и очаквания за:

- динамично развитие;
- устойчиво развитие;
- висок икономически растеж и заетост;
- подобро качество на живот;
- съхранено природно и културно наследство.

Документи, които трябва да бъдат съобразени от МИГ-община Марица при разработване на Стратегията за ВОМР:

Документи на ЕС	Български нормативни и други документи
Програма Европа 2020	Национална програма за развитие: България 2020
Регламент (ЕС) No 1303/2013 за определяне на общоприложими разпоредби за ЕЗФРСР, ЕФМДР	Споразумение за партньорство
Регламент (ЕС) No 1305/2013 относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), ЕСФ и ЕФРР	Програма за развитие на селските райони 2014 – 2020
	Оперативна програма „Региони в растеж” 2014 – 2020г.
	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности” от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

2014 – 2020г.

Оперативна програма „Околна среда” 2014-2020 г.

Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност”
2014 – 2020г.

Оперативна програма „Наука и образование и интелигентен
растеж” 2014-2020

НАРЕДБА № 22 от 14 декември 2015 г.

за прилагане на подмярка 19.2 „Прилагане на операции в
рамките на стратегии за водено от общностите местно
развитие” от Програмата за развитие на селските райони за
периода 2014 – 2020 г.

❖ Програма Европа 2020:

Основният нормативен документ, на който се базират всички документи, имащи значение за прилагането на ВОМР, е Програма Европа 2020, в която са заложили три приоритета (стълба): интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Приоритетите на стратегията са дефинирани в пет стратегически цели в областите заетост, иновации, образование, намаляване на бедността и климат/енергия. Те са задължителни за страните от ЕС, но всяка страна-членка може да включи и други цели.

❖ Регламент (ЕС) № 1303/2013 за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство.

❖ В Членове 32 до 35 на Регламент 1303/2013 е формулирана същността на водено от общностите местно развитие, минимално изискуемото съдържание на Стратегиите за ВОМР, Местните инициативни групи, подкрепата от европейските структурни и инвестиционни фондове за воденото от общностите местно развитие.

Регламент (ЕС) № 1305/2013 относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) – Членове 42-44. В членове 42-44 на Регламент 1305 са определени допълнителни задачи на МИГ, стартовия пакет в рамките на LEADER и дейностите за сътрудничество.

❖ Национална програма за развитие: България 2020:

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности” от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

В националната програма са дефинирани осем приоритетни цели в областите: образование, заетост и намаляване на бедността, иновации, енергия, регионално развитие, аграрен отрасъл, транспорт и институционален капацитет.

Споразумение за партньорство:

В Раздел III на СП са определени основните инструменти за интегриран подход за териториално развитие, включително и Водено от общностите местно развитие, неговите основни принципи, предизвикателства, елементи, териториален обхват, структура на прилагане на ВОМР. В частта за ВОМР следва да се даде отговор на следните пет въпроса: какво?, защо?, къде?, кой фонд?, как да се работи съвместно? Задължително 5% от общия размер на ЕФРР и ЕСФ ще се предоставят за усвояване чрез ИТИ или други местни стратегии и програми. Предоставянето на средства за ВОМР от заделената част от фондовете е препоръчително, но не е задължително. В Споразумението за партньорство се предвижда двата фонда да заделят максималния размер от 5% за местно развитие, като част от средствата ще се използват за ИТИ в Северозападния район на страната.

❖ В Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020г. В раздел Интегриран подход за териториално развитие – чл. 96(3) от регламент (ЕС) № 1303/2013 е обоснована необходимостта от прилагане на интегриран подход за развитие на териториите.

❖ Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020г. В координация и съгласуваност със Споразумението за партньорство Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г. планира да допринесе за прилагането на инструментите на интегрирания териториален подход.

Връзка между ВОМР и тематичната цел, инвестиционните приоритети, приоритетите на Съюза и тематичните области:

Програмиране на ВОМР	Тематична цел на Общата стратегическа рамка	Приоритет за съответния фонд
ЕЗФРСР	9. Насърчаване на социалното включване и борба с бедността	Тематична област 6б. Насърчаване на местното развитие в селските райони
ЕФРР	9. Насърчаване на социалното включване и борба с бедността	Инвестиционна цел 9г. Осъществяване на инвестиции в контекста на стратегии за водено от общността местно развитие
ЕСФ	9. Насърчаване на социалното включване и	Инвестиционна цел: Стратегии за водено от общностите местно

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

1004

	борба с бедността	развитие
ЕФМДР	8. Насърчаване на устойчива и качествена заетост и подкрепа на трудовата мобилност	Приоритет на Съюза 4а: Увеличаване на заетостта и териториалното сближаване чрез преследване на следната специфична цел: насърчаване на икономическия растеж, социалното включване, създаване на работни места и подпомагане на заетостта и трудовата мобилност в крайбрежните общности и тези във вътрешността, зависещи от риболов и аквакултури, включително диверсификация на рибарските дейности в други сектори на морската икономика.

Принципи на подкрепа от конкретните фондове за ВОМР:

ЕФРР	<p>Правно основание за финансиране е член 3 от Регламента за ЕФРР по отношение на обхвата на фонда и член 5 с 11 инвестиционни приоритети, при които ЕФРР може да се намеси. Член 3, параграф 2 от ЕФРР предвижда отрицателен списък на дейностите, които не са допустими: извеждане от експлоатация на атомни електроцентрали; намаляване на емисиите на парникови газове от инсталации, попадащи в съответствие с Директива 2003/87/ЕО; производство, преработка и търговията с тютюн и тютюневи изделия, както и предприятия в затруднение, както са определени съгласно правилата за държавни помощи на ЕС. Повечето правила за допустимост се определят на национално равнище (член 65 от РОР).</p> <p>Член 18 от ЕТС се позовава на член 65 от РОР и на възможни правила за допустимост, установени от Комитета за наблюдение на програмата за сътрудничество като цяло. Правилата за допустимост се прилагат за всички държави-членки, обхванати от програмата за сътрудничество.</p> <p>„В случаите, които не са уредени от правилата за допустимост, определени по силата на или на основание на членове 65-71 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 [РОР], Регламент (ЕС) № 1301/2013 [ЕФМДР], на делегирания акт, посочен в параграф 1 от настоящия</p>
------	--

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

	<p>член, или на правилата, установени съвместно от участващите държави-членки съгласно параграф 2 от настоящия член, се прилагат националните правила на държавата-членка, в която са извършени разходите.“</p>
ЕСФ	<p>Правно основание за финансиране е член 3, параграф 1 от Регламента за ЕСФ по отношение на обхвата на фонда, който изброява 19 инвестиционни приоритети, при които ЕСФ може да се намеси. Стратегиите за местно развитие трябва да бъдат в съответствие с целите на програмата, от които получават финансиране.</p> <p>ЕСФ може да подкрепи ВОМР, което е инструмент за насърчаване на териториалното развитие, по два начина (или комбинация от двата начина):</p> <p>ВОМР може да бъде изведено от избраните инвестиционни приоритети на програмата (Член 12 от ЕСФ) или</p> <p>ВОМР може да се програмира по инвестиционния приоритет за ВОМР (член 3, параграф 1, б. Б, т. (vi) от ЕСФ).</p> <p>Когато дадена програма включва ВОМР по инвестиционния приоритет за ВОМР, обхватът на областите на политиката, които могат да бъдат подкрепени в рамките на този инвестиционен приоритет за ВОМР, няма да бъдат толкова обширни както обхвата на Регламента за ЕСФ, тъй като трябва да съответстват на предизвикателствата, целите и приоритетите за ВОМР, определени в договора за партньорство.</p> <p>Член 13, параграф 4 от ЕСФ предоставя списък на разходите, които не са допустими по ЕСФ: инфраструктура, земя и недвижими имоти. Повечето правила за допустимост са определени на национално ниво (член 65 от РОР).</p>
ЕЗФРСР	<p>Правно основание за финансиране е член 6, параграф 1 от Регламента за ЕЗФРСР, като ЛИДЕР е включен в Дял III, в Глава 1 „Мерки“. Членовете които се отнасят за ЛИДЕР (Член 42-45 ЕЗФРСР) и общите правила за допустимост, приложими за ЕЗФРСР (например, член 45 за инвестициите; член 60 за допустимите разходи) определят по-подробни правила.</p> <p>Тъй като ЛИДЕР е метод, използван за развитие на селските райони на местно ниво, неговият обхват покрива по принцип всички инструменти, подкрепяни от ЕЗФРСР. Въпреки това, за да се избегне административната тежест и да се осигури прозрачно наблюдение на програмата, ЛИДЕР следва да се програмира като отделна мярка и да</p>

	<p>се раздели на подмерки, съответстващи на задължителните му елементи.</p> <p>Препоръчително е да не се обвързват стриктно дейностите по ЛИДЕР със стандартните мерки, определени в програмата. Отделните операции трябва да бъдат допустими, ако допринасят за постигането на целите на стратегията за местно развитие и съответстват на целите и приоритетите, определени за подкрепа по ЛИДЕР в договора за партньорство и програмата. Следователно, СМР трябва да бъде основния критерий, който да служи за оценка на допустимостта на проектите по ЛИДЕР, като освен това операциите трябва да могат да попадат във видовете операции, определени като „стандартни“ мерки в програмата.</p>
--	---

Бъдещата Стратегия за местно развитие на МИГ-община Марица следва да бъде в допълнение на провежданите политики на европейско, национално, регионално и местно ниво без да нарушава политиките по десегрегация и деинституционализация. Обобщената формулировка (визията) на стратегическите цели и приоритети за регионално развитие във водещите стратегически документи е както следва:

❖ **Европейско ниво: Европа 2020 – Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.**

-Визия: Да превърнем ЕС в интелигентна, устойчива и приобщаваща икономика с високи равнища на заетост, производителност и социално сближаване.

❖ **Национално ниво: Национална програма за развитие: България 2020.**

-Визия: Към 2020 г. България е държава с конкурентоспособна икономика, осигуряваща условия за пълноценна социална, творческа и професионална реализация на личността чрез интелигентен, устойчив, приобщаващ и териториално балансиран икономически растеж.

❖ **Регионално ниво: Регионален план за развитие на Южен централен район 2014-2020 г.**

-Визия: „Южен централен район – привлекателно място за живеене, бизнес и туризъм, с по-добри условия за комуникация и съхранено природно, и културно наследство”.

❖ **Областно ниво: Областна стратегия за развитие на област Пловдив за периода 2014-2020 г.**

-Визия: Област Пловдив е регион с балансирана и устойчива икономика, с висок жизнен стандарт на населението и с възстановена, съхранена и здравословна жизнена и околна среда.

❖ **Местно ниво: Общински план за развитие на община Марица за периода 2014-2020 г.**

-Визия: „Стабилен инвестиционен интерес, насочен към устойчив и интелигентен икономически растеж, гарантиращ висок жизнен стандарт за хората, съхранена природа и благоустроена среда за обитаване, труд и отдих”.

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

Предвид изложените стратегически формулировки на европейско, национално, регионално, областно и местно равнище визията за бъдещото развитие на територията на МИГ може да се формулира по следния начин:

„Територия на МИГ-община Марица – икономически и социално жизнена територия със съхранена местна идентичност, високо качество на живот, осигурено развитие за младите хора, конкурентни земеделие и бизнес, съхранена околна среда и местен потенциал“.

Стратегия за водено от общността местно развитие означава последователен набор от действия, чиято цел е да се отговори на местните цели и потребности и която допринася за постигане на стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ ръст, изготвена и изпълнена от местна група за действие.

Стратегията за ВОМР на МИГ-община Марица трябва да съдържа най-малко следните елементи:

- определяне на района и населението, обхванати от стратегията;
- анализ на нуждите и потенциала за развитие на района, включително анализ на силните страни, слабите страни, възможностите и заплахите;
- описание на стратегията и нейните цели, описание на интегрирания и иновативен характер на стратегията и йерархията на целите, включително измерими цели за крайните продукти или резултатите. По отношение на резултатите, целите трябва да бъдат изразени количествено или качествено. Стратегията трябва да бъде съгласувана със съответните програми на всички участващи ЕСИ фондове;
- описание на процеса на участие на общността в разработването на стратегията;
- план за действие, който показва как целите са превърнати в действия;
- описание на мерките за управлението и мониторинга на стратегията, която показва капацитета на местната група за действие да изпълни стратегията, и описание на специфичните мерки за оценка;
- финансовия план на стратегията, включително планираното разпределение на средствата от всеки от съответните ЕСИ фондове.

-Стратегиите за местно развитие следва да насърчават връзките между действията за местно развитие . Вместо да представят списък с несвързани проекти, стратегиите трябва да бъдат интегрирани като представят съгласувани връзки между действия или проекти, основани на ясно определени потребности и възможности. Проектите, избрани на местно ниво трябва заедно да допринасят за постигането на целите на стратегията за местно развитие, взаимно да се допълват, а не да съдържат противоречащи си цели.

-Стратегиите следва да се отличават с иновативен характер. Те трябва да се стремят към въвеждане на нови идеи и подходи в района, а не просто да защитават „бизнеса както обикновено“. Иновациите могат да имат най-различни форми, които са всички валидни в приноса към иновативния характер на стратегията: нови услуги, нови продукти, нови методи на организация, социални иновации и т.н. Иновациите трябва да се оценяват в зависимост от местните условия и по отношение на ефективността им в сравнение със съществуващите методи и решения, прилагани в тази територия: действие, което е иновативно на определено място може вече да е било използвано на друго място.

В подкрепа на специфичните местни нужди за развитие и по посока разгръщане съществуващия потенциал за развитие на местната територията в обхвата на бъдещата Мултифондова стратегия за местно развитие следва да бъдат включени мерки от ЕЗФРСР.

Стабилното развитие на малкия и среден бизнес, като генератор на устойчива заетост и динамичен икономически растеж, в контекста на изведените потребности изисква интегрирането в Мултифондовата стратегия за местно развитие на мерки и дейности в обхвата на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“.

Подобряването качествени характеристики на социалния капитал и преодоляване на негативните тенденции в социалната сфера и заетостта на младежи и представители на уязвимите групи налага включването в Мултифондовата стратегия за местно развитие на мерки, финансирани по Оперативна програма „Развитие на чавешките ресурси“.

Тъй като МИГ-община Марица има потенциал да реализира Многофондова Стратегия за ВОМР, тя следва да се насочи към постигането на някои от следните специфични цели на фондовете:

Стратегията за ВОМР допринася и за постигане на специфичните за всяка програма цели, а именно:

❖ за ЕЗФРСР:

- развитие и стимулиране на предприемачество и устойчив бизнес;
- развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес;
- развитие на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията като основа за териториално развитие;
- развитие на териториална идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;

❖ за ОПИК:

- инвестиции за повишаване на капацитета на малките и средните предприятия (МСП) за пазарно развитие, производителността на труда и намаляване на енергоемкостта и ресурсоемкостта на производството на тези територии;

- насърчаване на иновационната активност, разработването и внедряването на иновации от и на тези територии, както и насърчаване на частните инвестиции в научни изследвания и иновации;

- подобряване на достъпа до финансиране на МСП и насърчаване създаването на нови устойчиви предприятия, които да осигуряват заетост на местното население и възможности за повишаване на доходите му;

❖ за ОПРЧР:

- преодоляване на силно изразени негативни процеси в обхванатите територии по отношение на пазара на труда и социалното включване;

- устойчива и качествена заетост за уязвими групи;

- мобилност на работната сила, както и повишаване квалификацията на населението за по-голямо съответствие на уменията на търсещите работа с нуждите на бизнеса;

- подобряване качеството на работните места и квалификацията и уменията на заетите;

- подобряване достъпа до социални услуги на различни групи социално изключени или в риск от социално изключване лица;

Определянето на стратегическата цел (визията) за развитие на местната територия, заложена в бъдещата Мултифондова стратегия за местно развитие трябва да се основава на откритите възможности, като същевременно отговаря на местните потребности.

На основа извършеният анализ и проведено проучване сред представителите на местната общност могат да бъдат изведени следните основни цели, които трябва да намерят място в бъдещата стратегия на МИГ – община Марица: подобряване качествените характеристики и развитие на социалния капитал, насърчаване на устойчива и качествена заетост и мобилност на работната сила; повишаване конкурентоспособността на местната икономика и развитие на капацитет за въвеждане на иновации в практиката; насърчаване на социалното приобщаване.

Практическата и ефективна реализация на заложените стратегически цели е в пряка зависимост от качествените параметри на документа. Бъдещата Мултифондова стратегия за местно развитие трябва да отговаря на следните условия:

- да е секторно балансирана (предвижда финансиране по отделните европейски фондове, съобразно с изискванията, определени на национално ниво);

-да допълва провежданите политики на европейско, национално, регионално, областно и местно равнище, без да нарушава политиките по десегрегация и деинституционализация;

-да осигурява възможности за участие на всички заинтересовани страни;

-да е автентична – отразяваща местните потребности и възможности;

- да има иновативен характер.

Иновативните елементи на средата, идентифицирани на този етап от подготвителните дейности очертават възможностите за новаторски интегриран подход, на чиято основа може да се очаква позитивен икономически и социален динамизъм - интегриране на първичното производство на земеделска продукция, преработката в промишлени изделия и реализацията, посредством туризма (земеделие-промишленост-туризъм).

Реализацията на потенциалите, осигуряваща устойчив растеж, е в пряка зависимост от адекватната формулировка на целите. Те трябва да са :

-специфични;

-измерими;

- постижими;

- реалистични;

-обвързани със срокове.

Бъдещата Мултифондова стратегия за местно развитие трябва да съдържа добре обоснован финансов план, включващ разбивки по видове дейности, отговорни лица, срокове за изпълнение и необходим финансов ресурс.

Финансовият разчет трябва да бъде съобразен с посочените потребности от всички заинтересовани страни (представителите на бизнеса и земеделието, НПО, читалища и граждански сектор).

За преодоляване на заплахите, свързани с реализацията на бъдещата стратегия е необходимо да се осигурят условия за укрепване на партньорството и съществуващите връзки, както и тяхното разширяване в рамките на местната общност в обособения район. Трябва да се укрепи и развие изградения капацитет за подготовка и управление на проекти в границите на общността.

Дейностите, включени в обхвата на Мултифондовата стратегия за местно развитие следва да са обект на избор в резултат от недискриминационни и прозрачни процедури на подбор.

В рамките на СМР следва да бъдат определени конкретни дейности, свързани с мониторинг на нейното изпълнение.

В заключение на извършения анализ на потенциала на територията на Местна инициативна група – община Марица за прилагане на Многофондова стратегия за местно развитие могат да се формулират следните обосновани мнения и препоръки:

Настоящият документ е изготвен във връзка с проект за предоставяне на финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. с №РД50-170/07.12.2015г., сключен между Община Марица, МЗХ-УО и ДФЗ-РА

❖ Съществува потенциал за развитие на територията на МИГ на основа нереализираните факторни предимства;

- Сравнително балансирана полова структура.
- Преобладаващ дял на населението в трудоспособна възраст.
- По-висок относителен дял на населението в под трудоспособна възраст спрямо средния за страната.
- Развитие на предприемаческата инициатива в сферата на селското стопанство, индустрията и услугите.
- Съхранена културна идентичност и исторически корени.
- Изградена и развиваща се икономическа зона.
- Добри демографски показатели по отношение на възраст, заетост и образование.
- Изградена базисна инфраструктура за напояване и отводняване.
- Устойчиви демографски показатели през последните 10 години.
- Добро образователно ниво на активното население
- Добри традиции в осигуряването на социални услуги на нуждаещите се.
- Съхранени читалища – културни центрове.
- Активна местна власт.
- Активно население и сектори на територията на общината.
- Демографската картина показва устойчивост.
- Добра степен на интеграция на малцинствата, особено в културните прояви.

Предвид наблюдаваната и заявена активност на населението на територията на община Марица за участие в организирани информационни събития и обучения, както и наличието на известен опит в реализацията и управлението на европроекти следва заключението, че съществуват реални възможности за местно развитие чрез подхода WOMP.

Генериран е широк спектър от проектни идеи, голяма част от които с висока степен на иновативност. Съществува съответствие между изявените нужди и потенциала за развитие на територията на МИГ, което представлява добра основа за приложение на Мултифондова стратегия за местно развитие.

За по-добрата обвързаност на стратегическата рамка на СМР (цели, приоритети, мерки и дейности) в обхвата на стратегическите цели, МИГ-община Марица съобрази необходимостта от повишаване на конкурентоспособността на местната икономика и подобряване възможностите за създаване и развитие на местен бизнес, включително чрез диверсификация и алтернативни дейности.

Местното партньорство, което се създава на територията на община Марица под формата на Местна инициативна група може да се счита за действително водено от общностите местно развитие по следните причини:

- то е приобщаващо, т.е. съставено от партньори, които идват от различни части на местната общност: публичния сектор, частния сектор и гражданското общество и да отразява характера и насоката на стратегията.
- осигуреното участие на частния сектор е от решаващо значение за гарантиране на устойчивостта на проектите за осигуряване на необходимия дял от частно финансиране за проектите.
- органът, който взема решения е балансиран по пол и да има справедливо представителство на конкретните целеви групи, обхванати от стратегията за местно развитие, например млади хора, етнически малцинства, хора в неравностойно положение, уязвими групи и т.н.
- установените работни процедури, правила и структури за вземане на решения гарантират, че изборът на проекти съответства на целите на стратегията, трябва да бъдат прилагани по недискриминационен и прозрачен начин и по-специално да се избягва всякакъв риск от конфликт на интереси.
- членовете и служителите на МИГ имат съответните компетенции, умения и ресурси за генериране и управление на процесите на развитие на местно ниво. Персоналът е квалифициран и има опит в административното управление на проекти на местно равнище.

❖ Стратегията за ВОМР на МИГ-община Марица трябва да се съобрази с елементите на ВОМР, които добавят стойност:

- участието, консултирането и сътрудничеството на местното население и на всички публични и частни участници;
- постигането на съответствие на стратегията за местно развитие със специфичните потребности на територията;
- силното влияние върху сътрудничеството на много равнища и между секторите;
- използването на стабилните опит и познания за местните условия;
- капацитетът за иновации на местните общности; и интегрираният, многосекторен подход, определени на място действия и резултати;
- гъвкав и стратегически подход;

Главната добавена стойност на Стратегията за ВОМР се състои в начина, по който МИГ-община Марица ще се възползват от разнообразния опит, които в процеса на работа с бенефициерите за разработването на първоначалните кандидатури за финансиране ще подобрят тяхното качество и ще спомогнат за това те да бъдат по-съобразени с конкретните местни нужди.